

HRAVÁ LITERATURA

9

JMÉNO	

ŠKOLA	
_____	_____
TŘÍDA	ŠKOLNÍ ROK

Úlohy označené mají vyšší náročnost.

	SVĚTOVÁ LITERATURA 2. POLOVINY 20. STOLETÍ.....	2
	OPAKOVÁNÍ I.	25
	ČESKÁ LITERATURA 1945 - 1948.....	26
	ČESKÁ LITERATURA 1948 - POLOVINA 50. LET	32
	OPAKOVÁNÍ II.	41
	ČESKÁ LITERATURA 2. POLOVINY 50. A 60. LET	42
	ČESKÁ LITERATURA 70. A 80. LET.....	54
	OPAKOVÁNÍ III.	63
	ČESKÁ LITERATURA PO 1989.....	64

Pracovní sešit pro 9. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

1. vydání, 2015

Vydal: TAKTIK International, spol. s r. o., P. O. Box 326, Jindřišská 14, 111 21 Praha 1, www.etaktik.cz
Autoři: Mgr. Kateřina Bartošíková, Mgr. Marie Fišerová, Mgr. Zdeňka Havlíčková, Mgr. Veronika Králová, Mgr. Petra Kypťová, Mgr. Jitka Musilová, Mgr. Andrea Pavlíčková, Mgr. Jana Pelešková, Mgr. Pavlína Pyszková
Lektoři: Mgr. Tereza Friedl, Mgr. Věra Štefánková
Jazyková korektura: Mgr. Věra Štefánková
Grafická úprava: Sára Doležalová, MgA. Josef Tauš
Projektový manager: Ing. Jaroslav Brdjar
Produktový manager: Mgr. Lucie Pěnkavová

Všechna práva vyhrazena. Kopírování a šíření tohoto díla i jeho částí bez souhlasu vydavatele je trestné.
ISBN: 978-80-87881-83-5

POEZIE

JACQUES PRÉVERT: SLOVA

JAKO ZÁZRAKEM

Jako zázrakem
pomeranče na větvích pomerančovníku
Jako zázrakem
muž kráčí po cestě
a klade jako zázrakem
nohu před nohu aby mohl jít
Jako zázrakem dům z bílého kamene

stojí tu za ním na zemi
Jako zázrakem
muž zastaví se pod pomerančovníkem
utrhne pomeranč oloupá jej a sní
odhodí daleko slupku a vyplivuje jádérka

přeložil: Petr Skarlant

1. Pokus se dopracovat poslední obraz básně podle obrázků.
Nezapomeň na spojení „jako zázrakem“.

(individuální řešení)

2. Vyjádři tečkami své mínění v anketní otázce, která zní: „Jaký smysl může mít spojení jako zázrakem, když autor popisuje běžné věci?“ (individuální řešení)

ano spíše ano spíše ne ne

- a) Potřebuje refrén, aby to znělo jako píseň.
b) Ukazuje, že samozřejmé věci jsou vlastně zázrak.
c) Věci, které vypadají normálně, mají skrytou souvislost.
d) Báseň je natolik nudná, že ji potřeboval oživit.

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

LAWRENCE FERLINGHETI: LUNAPARK V HLAVĚ

VRŽENO NA BŘEH

Vrženo na břeh
srdce se zmítá
a lape po tobě „Lásko“
bláhová ryba která chce uhryznout dech
z dužiny vzduchu
A nikdo tam kdo by je slyšel umírat
ve smutném křoví
kolem něhož svět uhání
v nadutosti asfaltu a nedbání

přeložil: Jan Zábrana

1. Vyber možnost.

- a) „srdce lape“ je

metafora / metonymie / **personifikace** / epiteton

- b) „smutné křoví“ je

metafora / metonymie / personifikace / **epiteton**

- c) „dužina vzduchu“ je

metafora / metonymie / personifikace / epiteton

2. Vytvoř „hitparádu“ originálních vyjádření v této básni.

1. (individuální řešení)

2.

3.

3.

Představ si, že tato báseň vychází z tvého deníku.

Doplň věty v tomto fiktivním zápisu tak, aby vystihovaly emoce, které text vyvolává.

Milý deníčku,

stala se mi taková věc. (individuální řešení)

Je mi Nikdo nechápe, že

Nejraději bych Ostatní se ke mně chovají, jako by

Netrápí mě ani zdaleka to, že

ale spíš to, že

4.

Charakterizuj lyrického mluvčího básně.

(individuální řešení)

VLADIMÍR VYSOCKIJ: BÁSNĚ A PÍSNĚ

PÍSEŇ O PŘESÍDLNÍ DUŠE

Někdo si věří v Alláha,
Mohameda či Krista
a někdo ani v ďábla ne.
Najust a nazlost všem.
Indové věří báječně
- a prý je to věc jistá:
když umíráme - žádný strach!
Docela neumřem.

Komu duch tíhl k azuru,
krásný má život příští.
A kdo měl svinskou 1) *naturu*,
bude žít na 2) *hnojšti*.

Zdá se ti, že ti křivdí svět?
Příští život to spraví.
Teď tě to mrzí, to se ví.
Příště se budeš smát.

Chceš-li mít v příštím životě
orlí zrak a být zdravý,
nepřítele bys vidět měl,
jak bude umírat.

Žij klidánko a nebuď zlý
a rozhlížeš se směle!
Co když tvá duše 3) *přesídli*
do tvého 4) *ředitele*?

přeložila: Jana Moravcová

1.

Která ze slov se hodí na vynechané řádky?

1) *naturu* / glazuru / figuru

2) kolbišti / hřišti / *nnojšti*

3) zahnízdí / *přesídli* / uletí

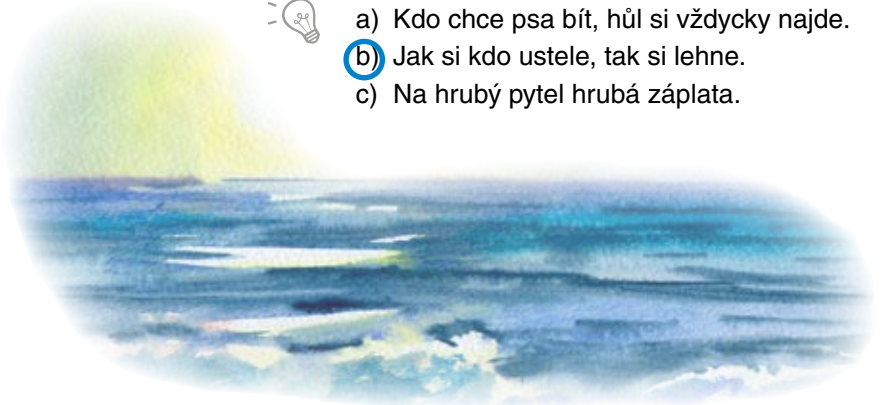
4) věřitele / suditele / *reditele*

2.

Vyber přísloví, které odpovídá obsahu textu.

- a) Kdo chce psa bít, hůl si vždycky najde.
- b) Jak si kdo ustele, tak si lehne.**
- c) Na hrubý pytel hrubá záplata.

3.

Dokonči věty.

Kdybych se narodil/a znovu, bylo by to v (individuální řešení) a byl/a bych

V tomto životě bych pro to mohl/a udělat toto:

ALLEN GINSBERG: KVÍLENÍ

Viděl jsem nejlepší hlavy své generace zničené
šílenstvím, hystericky obnažené a o hladu,
vlekoucí se za svítání černošskými ulicemi
a vztekle shánějící dávku drogy,
hipstery s andělskými hlavami, celé žhavé po
prastarém nebeském kontaktu s hvězdným
dynamem ve strojově noci,
kteří v bídě a v hadrech a se zapadlýma očima
a podnapilí vysedávali a kouřili v nadpřirozené
temnotě bytů se studenou vodou, vznášeli se přitom
nad vrcholky velkoměst a kontemplovali o džezu,

kteří odhalili mozky Nebesům pod nadzemní
dráhou a spatřili mohamedánské anděly, jak se
potácejí prozřelí po střeších činžáků,
kteří procházeli univerzitami se zářivýma studenýma
očima, měli halucinace o Arkansasu a tragédii
Blakeova světla mezi válečnými vědátory,
které vyloučili z akademií pro bláznovství & publikaci
obscénní ódy na oknech lebky,
kteří křehli zimou v neholených pokojích ve spodním
prádle, pálili peníze v koších na odpadky

přeložil: Jan Zábřana

1. Najdi v textu slova, která odpovídají popisu.

oslavné lyrické básně

ódy

generátor k výrobě stejnosměrného proudu

dynamo

byli ve spojení s Bohem

kontemplovali

nemravné, necudné, oplzlé

obscénní

2. Zaškrtni motivy, které se neobjevují v básni.

nenormální psychické stavy

úspěch

drogy

nemoc

válka

chudoba

3. Básně sbírky byly určeny k hlasitému předčítání. V nabídce slov škrtni slova, která podle tebe nevystihují záměr čtení takového textu. Slova, která ti zbyla, ústně zdůvodni.

~~pobavit~~

~~poučit~~

vyburcovat

odsoudit

seznámit

odmítat

ukázat

~~oslavovat~~

4. Odhadni některé z událostí autorova života. Svůj odhad si zvýrazni. Poté si vyhledej jeho životopis a doplň nebo oprav informaci v oddílu skutečnost.

	můj odhad	skutečnost
dětství	šťastné / smutné	(individuální řešení + práce s informačním materiálem)
vzdělání	SŠ / VŠ / žádné	
manželství	ano / ne	
drogy	ano / ne	
Dožil se...	< 50 / > 50 let	

5. Spoj básnický prostředek s ukázkou.

strojovna noci

hlavy své generace

andělské hlavy

básnický přívlastek (=epiteton)

synekdocha

metafora

LEONARD COHEN: KVĚTINY PRO HITLERA

PÍSEŇ O PŘESÍDLENÍ DUŠE

Zlatá střecha parlamentu, pokrytá
otisky prstů a škrábanci.

A pod ní zvolenci, celí přihrblí
od toho, jak se škrábou nahoru po jiných hlavách.
Proláklo se nejvzácnější tajemství:
neexistuje opozice.

Upachtění vlezdoprdelisté vyzvedávají
pana premiéra stropem k výšinám.

Daří se mu oblbovat děvčata,
která se neprosadila v soutěži o Miss Kanady
tím, že si počíná jako chrlič...

přeložil: Miroslav Jindra

1. Vyber si v textu tři části (např. slovo, spojení slov, řádek), které vyjadřují kritiku, a podtrhni je.

2. Zakroužkuj tvrzení, která neodpovídají textu.

- a) Neúspěšné dívky se snaží hledat místo v politice.
- b) Politiky zajímá jen kariéra.
- c) Je jedno, ke které straně politici patří.
- d) Lidé rozkrádají zlato ze střechy parlamentu.

3. Najdi v textu přirovnání, vypiš ho a pokus se ho vysvětlit.

počíná si jako chrlič

4. Vymysli k textu novinový titulek. (individuální, např. "Špinavé politické praktiky")

PABLO NERUDA: HROZNY A VÍTR

SLOVO K EVROPĚ

Já, Američan z chudých zemí,
z kovnatých náhorních planin,
kde úder člověka proti člověku
k úderům země se přidává,
já bludný Američan, sirotek řek
a sopek, které mne zplodily,
vám, prostí Evropané
křivolakých ulic,

skromní vlastníci míru a oleje,
vědci poklidní jako dým,
říkám: přišel jsem v tato místa,
abych se od vás učil
(...)

Za prastarým medem i za novým
jasem života jsem přišel.

Za vaším mírem a k vašim dveřím,
k vašim rozžatým lampám,
na vaše svatby jsem přišel.
Do vašich továren oslňujících
přicházím na chvíli pracovat
i pojíst s dělníky.

přeložil: Adolf Kroupa

1. Z vyznačených písmen slož název země, ze které lyrický mluvčí pochází. Vlastními slovy popiš jeho kraj. Vycházej pouze z toho, co ti báseň sděluje.

jedná se o chudou zemi, hornatou, tektonicky aktivní (úder země, sirotek sopek), vyskytují se zde řeky, země zažívá vlnu násilí/války/revoluce (formulace textu je individuální)

CHILE

2. Od kterých literátů převzal autor jméno a příjmení svého pseudonymu? Vylušti přesmyčky a napiš správná čísla k fotografiím literátů.

původní jméno: Ricardo Eliezer

Neftalí Reyes y Basoalto

1) LAPU LAVEREIN

= PAUL VERLAINE

2) NAJ REUDAN

= JAN NERUDA

PRÓZA

PIERRE BOULLE: MOST PŘES ŘEKU KWAI

„V jednom okamžiku nějaký zajatec ze vzdálené skupiny přešel most, aby mohl mluvit s plukovníkem. (...) Japonská hlídka začala rvát a šermovat puškou, zajatec zřejmě opustil svou skupinu bez dovolení. Plukovník Nicholson se na hlídku jen podíval, sire, nic mi z té scény neušlo, a Japonec se bez prodlení stáhl.(...) Těsně před večerem přišel na most japonský plukovník, pravděpodobně Saitó, o němž se nám doneslo, že je to obávaný surovec. Nic si nevymýšlím, sire, přistoupil k plukovníkovi Nicholsonovi ponížene..opravdu ponížene. (...) Plukovník Nicholson pozdravil první, ale Japonec náramně rychle pozdrav opětoval...a skoro bázně, dobře jsem to viděl. Pak se spolu procházeli.

přeložil: Josef Šup

1. Označ, která informace platí o postavě jménem Saitó (S), Nicholson (N) nebo oběma (O).

surovec

S

plukovník

O

Japonec

S

zajatec

N

pozdravil první

N

ponížene chování

S

stojí na mostě

O

pozdravil druhý

S

Evropan/Angličan

N

2. Vlastními slovy formuluj, co pozorovatele překvapuje.

(individuální formulace ; Např. Přestože Nicholson je v podřízeném postavení, chová se právě naopak.)

JOSEPH HELLER: HLAVA XXII

„Cožpak vy nemůžete člověku, který se zbláznil, zakázat létat?“ „Samozřejmě můžu. Je to dokonce moje povinnost. Podle předpisu jsem povinen každého, kdo je stížen duševní poruchou, vyřadit z letové služby.“ „Tak proč z ní nevyřadíte mě? Já jsem blázen.“ (...) „Vždyť jsem vám před chvilkou říkal, že jsou to cvoci. Ale může člověk připustit, aby blázni rozhodovali o tom, jestli jsou blázni, nebo ne?“ Yossarian se na něj chladně zahleděl a pak to zkusil z jiného konce. „Je Orr blázen?“ „Jistě,“ přisvědčil doktor Daneeka. „A můžete ho vyřadit z letové služby?“ „To můžu, samozřejmě. Ale musel by mě o to nejdřív požádat. To je součást předpisu.“ „A proč vás tedy o to nepožádá?“ „Protože je to blázen,“ řekl doktor Daneeka. „Musí to být cvok; když ještě pořád lítá na operační úkoly, ačkoli se už kolikrát ocitl v takových situacích, že to přežil jenom zázrakem. Jistěže ho můžu vyřadit z letové služby. Ale nejdříve mě o to musí požádat.“

přeložil: Miroslav Jindra

1. Formuluj dvě podmínky, které musí být splněny, aby mohl být letec vyřazen ze služby.

- Musí být blázen.

- Musí o uvolnění požádat.

2. Zdůvodni, proč nelze splnit obě podmínky naráz.

Blázen neví, že je blázen, proto nepožádá o uvolnění.

3. Vyber možnost.

Pokud je něco nesmyslné, říkáme, že je to:
ironické / **absurdní** / sarkastické.

Přišel doktor Kennedy a jemně přehodil přes Mastersův obličej hrubou deku. „Váš přítel?“ zeptal se Krále a podíval se na něho bezvýraznými unavenými očima zpod huňatého obočí. „Vlastně jo, plukovníku.“ „Šťastný člověk,“ řekl doktor. „Už ho nic nebolí.“ „I tak se to dá brát, pane,“ řekl Král zdvořile. Vzal krabičku s tabákem a nasypal si jej zpět do tabatěrky. Masters už ho potřebovat nebude. „Nač umřel?“ „Na nedostatek vůle.“ Doktor potlačil zívnutí. Měl žluté špinavé zuby, dlouhé špinavé vlasy a čisté růžové ruce. „Myslíte na nedostatek vůle žít?“ „To je jeden způsob, jak se to dá vyložit.“ Doktor se podíval na Krále s chmurným úsměvem. „Na něco takového vy určitě neumřete, co?“ „To určitě ne, pane.“ „Jak to, že jste tak nepřemožitelný?“ zeptal se doktor Kennedy. Nenáviděl to velké tělo, které dýchalo zdravím a silou. „Nerozumím vám, pane.“ „Proč vy jste na tom tak dobře a všichni ostatní ne?“ „Mám prostě štěstí,“ řekl Král a chtěl odejít. Ale doktor ho chytil za rukáv. „**To nemůže být jenom štěstí. Nemůže. Jste možná ďábel, kterého poslali, aby nás pokoušel! Jste upír a podvodník a zloděj.**“ „**Poslyšte, vy. V životě jsem nikoho neokrad a nepodved! To si nedám líbit od nikoho.**“ „Tak mi tedy řekněte, jak to děláte? Jak? To je všechno, co chci vědět.“

přeložili: Jiřina a Karel Kynclovi

1. Připiš k informacím, zda se jedná o postavu Krále (K), nebo doktora (D).

Vypadá špinavý.

D

Je silný a zdravý.

K

Má hodnost plukovníka.

D

Vzal si tabák po mrtvém kamarádovi.

K

Je unavený.

D

Je sebejistý.

K

2. Příběh se odehrává v zajateckém táboře. Vypiš tři indicie, které toto tvrzení podporují.

Doktor nevypadá dobře.
Zmínka o tom, že všichni
vypadají špatně.

Smrt je braná jako
vysvobození.

Král si bez lítosti bere
věci po mrtvém. Postavy
se chovají zdánlivě bezcitně.

3. Postava Masterse umírá mj. i na „nedostatek vůle žít“. Dopln řadu motivů, které by mohly i v beznadějně situaci pomoci, aby člověk byl ochoten přežít co nejdéle.

víra, přátelství mezi vězni, vzpomínky, *(individuální řešení - např. těší se na něco, věří na konec války, vzpomínají na někoho, drogy...)*

4. Vyber odpověď na doktorovu poslední otázku, která by se podle tebe nejvíce hodila pro postavu Krále.

- a) „Já se starám o sebe. Starejte se taky.“
b) „Víte co? Jestli chcete, pomůžu Vám, abyste vypadal tak dobře jako já.“
c) „Tenhle svět je příliš krásné místo na umírání, nemyslíte?“

5. Navrhni, jakým způsobem mohly postavy pronášet barevné věty (např. řekl vesele...).

*(individuální řešení -
např. nevěřičně, naléhavě,
rozezleně, zoufale...
rozčileně, výhružně, našťavaně,
rozladěně...)*

Ti dva mizerové ještě chvíli zůstali, vypili dalších pár sklínek vína a potom odešli zrovna tou pěšinou, po které přišli, jeden s lahví a druhý s košíčkem sušených fíků. Sotva zmizeli, hned jsem řekla Concettě: „No tak, zbláznila ses, spíš bych dceru zabila, než abych ji poslala dělat fašistům služku!“ (...) „**A co se stane? Ostatně, jeden chlap nebo druhý, jednou to přece musí přijít. Co se stane? Máme válku a za války, to se ví, nesmějí ženské koukat na každou maličkost a vyžadovat ouctu jako v míru. A potom pes, kterej štěká, nekouše, Cesiro. A Opičáka znám: myslí především na to, jak by si nacpal břicho.**“ Zkrátka, bylo jasné jako slunce, že vzala Opičákův návrh vážně: ty mi dáš Rosettu a já nechám být tvé syny. Neříkám, že ze svého hlediska byla tak docela v nepravu: kdyby byla Rosetta šla dělat fašistům služku nebo něco horšího, ti dva lumpové, její syni, by mohli klidně spát u ní doma a nikdo už by je nehledal. Ale ona tu svobodu pro své syny chtěla zaplatit mou dcerou. A protože jsem taky matka, pochopila jsem, že z lásky k synům byla určitě schopná zavolat druhý den fašisty a odevzdat jim Rosettu, a proto už vůbec nešlo o to protestovat, ale prostě utéci.

přeložili: Jaroslav Pokorný, Alena Wildová

1. Dopiš postavy k jejich úkolům.

- je ochotna dát cizí dceru jako služku:
- chce dívku jako služku:
- má se stát služkou:
- chrání svou dceru:
- skrývají se před odvodem:

Concetta

Opičák

Rosetta

Cesira

synové (Concettini)

2. Které z postav jednájí podle tebe morálně, které „pouze“ pochopitelně a které nemorálně a zbytečně?

morálně

Cesira

pochopitelně

Concetta,

její synové

nemorálně a zbytečně

Opičák

3. Představ si, že jsi matka Rosetty. Reaguj na tučně zvýrazněnou promluvu v textu.

(individuální)

4. Vyjádři souhlas, nebo nesouhlas s tvrzeními. Pokud nesouhlasíš, zdůvodni. Souhlas okomentuj.

a) Válka může změnit dřívější hodnoty. **SOUHLASÍM / NESOUHLASÍM**

(individuální)

b) Lidé by měli udržet zásady lidskosti i v těžkých časech. **SOUHLASÍM / NESOUHLASÍM**

c) Rosetta by se měla přizpůsobit, protože to pomůže jiným lidem. **SOUHLASÍM / NESOUHLASÍM**

„Ale nejsem Židovka! Ani moje děti – taky nejsou Židi...“ A dodala: „Jsou čistá rasa. A mluví německy.“ A konečně mu oznámila: „Já jsem křesťanka. Věřící katolička.“ Pak se dr. Jemand von Niemand znovu obrátil k ní a řekl: „Takže ty nejsi komunistka. Ty jsi věřící.“ „Ja, mein Hauptmann. Věřím v Krista.“ Ta pošetilost! Vycítila, z jeho postoje, z výrazu jeho očí – z nového výrazu jeho očí, v kterých jako by silně zajiskřilo –, že všechno, co řekla a říká, jí vůbec nijak nepomůže a nijak ji neochrání, naopak, že to všechno vede velice rychle k zlému konci. Pomyslela si: Kdybych rázem! (...) ...když jí doktor řekl: „Smíš si nechat jedno děcko.“ „Bitte?“ vyjekla Sophie. „Smíš si nechat jedno děcko,“ opakoval. „Druhé půjde pryč. Které si chceš nechat?“ „Chcete říct, že musím sama zvolit?“ „Jseš Polka, nejsi Židovka. Máš výsadu – máš volbu.“ Jakékoli uvažování jako by v ní ustrnulo, přestalo. Pak cítila, jak se pod ní podlomila kolena. „Já nemůžu volit! Já přece nemůžu volit!“ začala křičet. „Neřvi!“ poručil jí. „Dělej a řekni, jak ses rozhodla. Vyber jedno, krucihiml, anebo tam pošlu obě. A dělej!“ „Nenuťte mě volit,“ šeptala v úpěnlivé prosbě. „To přece nemůžu.“ „Tak je tam pošlete obě,“ řekl doktor pomocníkovi, „nach links.“ „Mami!“ a už slyšela Evin tichý, ale sílící pláč, protože právě v tom okamžiku dítě od sebe odstrčila a s podivně neohrabaným pohybem se na vycementované rampě zvedla. „Vezměte si tu menší!“ vykřikla. „Vezměte si mou malou!“

přeložil: Radoslav Nenadál

1. Z přesmyček vylušti místo, kde se část příběhu odehrává, a proces, během kterého jsou lidé rozdělováni.

místo: MOVISTĚ O S V Ě T I M

proces: LESCEKE S E L E K C E

2. Škrtni symboly, které se textu netýkají. Zakroužkuj symbol týkající se osob, které jsou v textu hodnoceny nejhůře. U všech symbolů uveď, koho označují.

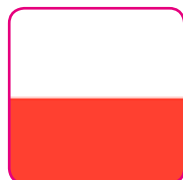
ŽIDY

FAŠISTY

TURECKO

POLÁKY

KŘEŠŤANY

KOMUNISTY

3. Doplň identifikační kartu hlavní hrdinky.

jméno a příjmení:	SOPHIE	Zawitkowska
národnost:	POLSKÁ	
vyznání:	KŘEŠŤASTVÍ - KATOLIČKA	
počet dětí:	DVĚ	

4. Odpověz na otázky.

- a) Jak se hlavní hrdinka pokusila svoje děti zachránit? ... *Tvrdila, že jsou čistá rasa, umí německy.* ...
- b) V čem udělala chybu? ... *Moc mluvila.* ...
- c) Co mohlo „doktora“ popudit tak, aby donutil ženu k volbě? ... *Křičela, dělala rozruch, upozornila na jeho nestandardní postup.* ...

5. Polož vlastní tři otázky, které tě napadaly během čtení ukázky. Poslouží k diskusi.

(individuální řešení)

.....

.....

.....

6. Vysvětli, co znamená výraz *Sophiina volba*.

(individuální řešení)

.....

.....

7. Dokonči věty, které slouží k hodnocení textu.

Nejvíc mě překvapilo (individuální řešení)

.....

Nechápu

Nejhorší věta v textu je pro mě tato:

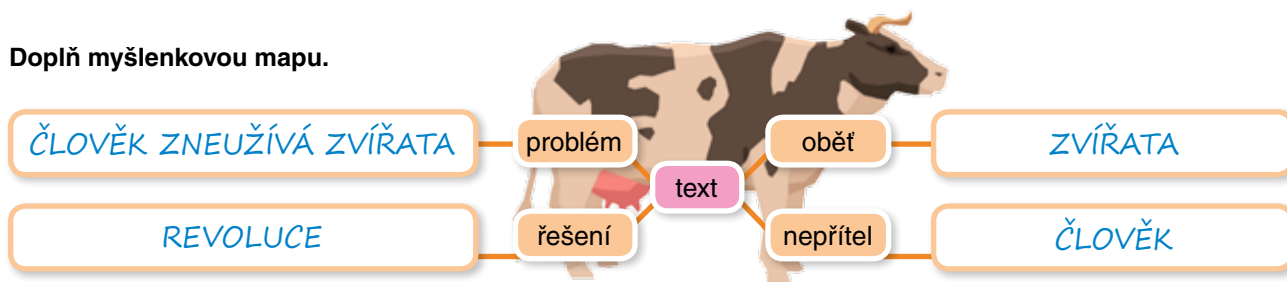
.....

GEORGE ORWELL: FARMA ZVÍŘAT

Člověk je jediný tvor, který konzumuje, aniž by produkoval. Nedává mléko, nesnáší vejce, neutáhne pluh a neumí utíkat tak rychle, aby chytil zajíce! Přesto je pánem všech zvířat, nutí je pracovat a vrací jim jen tolik, aby je udržel při životě, a zbytek si nechává. Naše práce obdělává půdu, náš trus ji hnojí, přesto nikdo z nás nemá víc než svoji kůži. Vy krávy, které sedíte přede mnou, kolik tisíc litrů mléka jste daly za minulý rok. A co se s tím mlékem, kterým jste měly vykrmit svá pěkná telata, co se s ním stalo? Do poslední kapky steklo do hrdla nepřátel! (...) Co tedy musíme udělat? Ve dne v noci, tělem i duší pracovat na svržení lidské rasy. A to je moje poselství, soudruzi: REVOLUCE!

přeložili: Miloš Holub, Gabriel Gössel

1. Doplň myšlenkovou mapu.

2. Zaškrtni, které prostředky propagandy se v textu objevují.

zkreslování faktů

úderná hesla

působení na emoce

tvoření nových hodnot

„rozumné“ argumenty

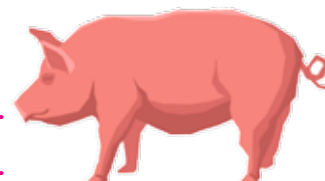
jednoduché řešení

3. Pokus se vytvořit argument, který by mohl proslov v textu napadnout.

(individuální řešení)

.....

.....

„Soudruzi,“ zvolal, „jistě si všichni uvědomujete, že my prasata to neděláme ze sobectví, či že to snad znamená nějaké privilegium. Mnoho z nás ve skutečnosti jablka ani mléko nesnáší. Já osobně je nesnáším. Jíme je jen proto, abychom si zachovali zdraví. Jablka, soudruzi, a to je dokázáno vědecky, obsahují látky naprosto potřebné pro vývoj prasete. My prasata pracujeme duševně. (...) Víte, co by se stalo, kdybychom my, prasata, nebyla schopna dostát svým povinnostem? Jones by přišel zpátky! Ano, Jones by se vrátil!“

přeložili: Miloš Holub, Gabriel Gössel

4. Zakroužkuj možnost u tvrzení.

- a) Revoluce se podařila. **ANO** – NE – NEVÍM
- b) Velení převzaly krávy. ANO – **NE** – NEVÍM
- c) Prasata jsou vědci. ANO – NE – **NEVÍM**
- d) Prasata okrádají zvířata o mléko a o jablka. **ANO** – NE – NEVÍM

5. Doplň věty podle toho, jak si myslíš, že příběh skončí. Srovnej své závěry s dílem.

Zvířata si uvědomí, že *(individuální řešení)*

Prasata

Jones

JACK KEROUAC: NA CESTĚ

Dean dorazil přesně podle plánu. „Všecko je jasný,“ oznámil. „Rozvedu se s Marylou, vezmu si Camillu a odstěhujeme se do San Franciska. Ale nejdřív musíme, drahý Carlo, jet do Texasu a navštívíme toho vašeho Starouše Bulla Lee, kterýho sice neznám, ale o kterým jste mi toho oba dva tolik napovídali, a pak rovnou do Friska.“ Pak začali se svým experimentem. Sedli si proti sobě se zkříženými nohama na posteli a koukali si navzájem do očí. Já se rozvalil do židle kousek od nich a pozoroval je. Nejdřív nakousli jakousi abstraktní myšlenku, rozvedli ji, pak si připomněli určité abstraktní okolnosti, na které v záplavě ostatních věcí zapomněli. Dean se omluvil, ale slíbil, že se k tomu problému ještě vrátí a pořádně ho objasní, jen co ho napadnou vhodné příklady.

přeložil: Jiří Popel

1. Podtrhni v textu, co považuješ za nespisovné.

2. Pomocí číslic 1 – 5 seřaď události za sebou tak, jak je Dean plánuje.

svatba **3** cesta do Friska **4** návštěva Texasu **1** život v San Franciscu **5** rozvod **2**

3. Napiš, kolik postav je v místnosti. **3**

4. Rozliš následující témata na abstraktní (A) a konkrétní (K). Představ si, že posloucháš Carlův a Deanův rozhovor. Vyber jedno z abstraktních témat. Vymysli si otázku a odpověď z jejich dialogu.

převtělování **A** spolehlivost automobilů **K** včerejší večírek u přátel **K** existence Boha **A**
svět v novém tisíciletí **A** plánování cesty **K**

(individuální řešení)

Bylo mi špatně z toho včerejšího chlastání a z té nadmořské výšky, až jsem jednu chvíli musel skoro vystrčit hlavu z okna. Ale než mě vysadil v Coloradu v městě Longmont, už to bylo fajn, a dokonce jsem mu i začal vyprávět o svém putování. Popřál mi hodně štěstí. V Longmontu to bylo báječný. Pod obrovitánským starým stromem byl vysázen hustý trávník, který patřil k benzínové stanici. Zeptal jsem se pumpaře, jestli se tam můžu na chvíli prospat, a on mi řekl, že jo.

přeložil: Jiří Popel

5. Spoj odpovídající tvrzení s postavou vypravěče.

Pečlivě plánuje svou trasu.

Dorazil do horské oblasti.

Je abstinent.

V Longmontu si udělal přestávku na cestě.

S řidičem se dobře nezná.

Potrpí si na pohodlí.

ALBERT CAMUS: CIZINEC

Už potřetí jsem odmítl kaplana. Nevím, o čem s ním mluvit, není mi do řeči a beztoho se s ním už brzo uvidím. Nic jiného mě teď nezajímá než jak uniknout mechanismu, jak zjistit, jestli existuje východisko z nevyhnutelného. Přidělili mi novou celu. Když se natáhnou, vidím z ní nebe, ale nic víc. Celé dny pozoruji, jak na jeho hladině blednou barvy a den se mění v noc. Ležím, ruce pod hlavou, a čekám. Nevím, kolikrát jsem si už položil otázku, zdali se vyskytly případy, že odsouzenec na smrt unikl neúprosnému mechanismu, zmizel před popravou, prolomil kordon policistů. A teď teprve si vyčítám, že jsem nikdy nevěnoval dost pozornosti popisům poprav. Tyto otázky by měly každého zajímat. Člověk nikdy neví, co se může stát. Samozřejmě jako všichni lidé jsem i já kdysi četl zprávy v novinách. Jenomže určitě existují také odborná pojednání a po těch jsem nikdy nepátral. V nich bych byl asi našel popisy útěku. Byl bych se možná dověděl, že třeba jen v jednom případě se kolo zastavilo, že jen jedinkrát na tom neodvolatelném předurčení změnila cosi náhoda nebo příležitost. Jedinkrát! Myslím, že do jisté míry by mi to bylo postačilo. O ostatek by se už postaralo mé srdce. V těch novinách se často psalo o dluhu vůči společnosti. A podle nich se měl splatit. Jenže fantazii tohle nic neříká. Tě jde spíš o možnost uniknout, o možnost přeskočit hradbu neoblomného rituálu, dát se do zběsilého úprku, který naději otevírá všechny vyhlídky. ...

Kdeco svědčilo proti, a já znovu podléhal mechanismu.

přeložil: Miloslav Žilina

1. Odpověz na otázky.

- a) Kdo to je kaplan? *vězeňský kněz*
- b) Proč kaplan dochází za odsouzení na smrt? *kvůli zpovědi a usmíření s Bohem*
- c) Které otázky si odsouzenec Mersault pokládá? *Zda je možno neúprosnému mechanismu uniknout, zmizet před popravou, prolomit kordon policistů.*
- d) Našel na své otázky odpovědi? *Nenašel, přemýšlí, co by se stalo, kdyby si přečetl odborné pojednání.*
- e) O co jde fantazii? *O možnost uniknout.*
- f) Co myslí slovem mechanismus? *zákony společnosti, státu*

2. Doplň výrazy z textu.

Kdysi četl zprávy v novinách, ale nepátral po *odborných pojednáních*. Možná by se tak dozvěděl, že se v jednom případě *kolo zastavilo*, že jedinkrát vše změnila *náhoda nebo příležitost*. Stačilo by mu to, protože o ostatní by se postaralo *jeho srdce*.

3. Proč by nás měl zajímat popis poprav? Odpověď najdi v textu.

Člověk nikdy neví, co se může stát.

4. Ukázka patří do směru s názvem existencialismus. Vysvětli tento termín.

pochopení sebe samého, existence

(bytí x smrt)

5. Vyber a doplň podle vlastní úvahy.

Všechny tyto Mersaultovy úvahy označujeme jako **fiktivní** / **filozofické** / **filologické**. Celý úryvek je psán **ich-formou**, protože děj vypravuje **hlavní postava** v **1.** pádě čísla **jednotného**

6. Jaký je tvůj názor na trest smrti? Svě tvrzení zdůvodni.

(individuální)

ALEXANDR SOLŽENICYN: SOUOSTROVÍ GULAG

Zatýkáni se šířilo po ulicích a domech jako epidemie. Tak jako lidé nevědomky přenášejí epidemickou nákazu jeden na druhého podáním ruky, dechem či předanou věcí, tak také podáním ruky, dechem či setkáním na ulici přenášeli jeden na druhého nákazu neodvratného zatčení. Neboť je-li ti souzeno, aby ses zítra přiznal, že ses pokoušel dát dohromady ilegální skupinu s úmyslem otrávit vodu městského vodovodu, a já jsem ti dnes podal na ulici ruku, pak to znamená, že i já jsem odsouzen k zániku. přeložili: L. Dušková, Jan Zábrana, L. Kozáková, G. Laub, I. Zedníková, V. Holubová

1. Odpověz na otázky.

K čemu autor přirovnává zatýkáni? **k epidemii**

Jakým způsobem se přenáší epidemická nákaza? **dechem, dotykem, předanou věcí**

Jakým způsobem se „přenáší“ zatýkáni? **(stejně) podáním ruky, setkáním na ulici**

Proč si myslíš, že autor užil právě toto přirovnání? **Epidemie se stejně jako zatýkáni šířila mezi lidmi rychle a nikdo netušil, kdy ho postihne, zda se mu ubrání.**

Proč autor píše, že se přiznáš až zítra? **jsi nevinný, ale nikoho to nezajímá > raději se přiznáš v naději, že přiznání bude polehčující okolností**

Co je podle tebe námětem trilogie s názvem „Souostroví Gulag“? **koncentrační pracovní tábor**

2. Označ správnou odpověď.

1. Gulag je **a)** nápravné zařízení **b)** místo nucených prací **c)** koncentrační a pracovní tábor v SSSR.

2. Epidemie je **a)** výskyt nakažlivé nemoci **b)** velký výskyt určité nemoci **c)** nemoc postihující děti.

3. Alexandr Solženicyn je původem **a)** Ukrajinec **b)** Bělorus **c)** Rus.

4. Alexandr Solženicyn za své dílo obdržel **a)** Nobelovu cenu za literaturu **b)** Nobelovu cenu za mír **c)** neobdržel žádnou cenu.

5. Po vydání trilogie „Souostroví Gulag“ ve Francii byl Solženicyn **a)** poslán do gulagu **b)** zbaven sovětského občanství a vypovězen ze SSSR **c)** zakázaným autorem, který nesmí vydávat knihy.

MIKA WALTARI: EGYPTĀN SINUHET

Krčma U Krokodýlího ocasu byla uprostřed přístavní čtvrti ve stinné uličce... Byla z hlíněných cihel a měla nesmírně silné zdi, takže v létě byla chladivá a v chladných dnech zase udržovala teplo. Nade dveřmi se houpal... ohromný suchý krokodýl... Kaptah mne s podivným rozčilením zavedl dovnitř, zavolal krčmáře a vybral pro nás měkká sedátka... Podivil jsem se, že podlaha byla ze dřeva, ba i stěny byly pokryty dřevem a byly na nich zavěšeny mnohé památky z dalekých cest, kopí Nubijců a pštrosí pera, lastury z mořských ostrovů a malované krétské vázy. Kaptah sledoval hrdě můj pohled a řekl: „Divíš se jistě, že jsou zde stěny pokryty dřevem jako v domech bohatců. Věz tedy, že všechna prkna jsou ze starých lodí, jež byly zničeny, a třebaže nerad vzpomínám na své cesty po moři, musím poznamenat, že ta žlutá, mořem rozřezaná prkna plula kdysi po Puntu a ta hnědá se třela o přístaviště mořských ostrovů.“... Dostal jsem krásnou číšku, jež měla tvar lastury a držela se na dlani, hledě na ženu, která mi ji podávala. ... Měla po stříbrném kruhu v uších a stříbrné náramky na štíhlých zápěstích. ... Vzal jsem číšku z jejích rukou do své dlaně a také Kaptah dostal do dlaně podobnou, a bez rozmýšlení jsem se zeptal, dívaje se jí upřeně do očí: „Jaké je tvé jméno, krásko?“

Odpověděla mi tlumeným hlasem: „Mé jméno je Merit, a neříká se mi krásko... Doufám, že si to připomeneš, poctíš-li opět náš dům svou návštěvou, lékaři Sinuhete, Ty-jenž-jsi-osamělý.“

Kaptah = Sinuhetův otrok

přeložila: Marta Hellmuthová

1. Odpověz na otázky.

- Co to znamená, že je román napsán ich-formou? psáno v 1.osobě čísla jednotného
- Odkud se vzal název krčmy U Krokodýlího ocasu? nade dveřmi ohromný suchý krokodýl
- Proč měla krčma silné zdi z hlíněných cihel? Aby v létě chladila, v chladu udržovala teplo.
- Jak si mohl majitel krčmy dovolit postavit stavbu ze dřeva? Prkna jsou ze starých zničených lodí.
- Odkud se asi vzaly všechny památky z dalekých cest? Krčmář byl původně asi námořník.

UMBERTO ECO: JMÉNO RŮŽE

„Neslyšels sedm polnic?“ „Jakých sedm polnic?“ „Neřekli ti, jak zemřel ten další mládenec, iluminátor? Zatroubil první anděl na první polnici a nastalo krupobití a na zem začal padat oheň smíšený s krví. Druhý anděl zatroubil na druhou polnici a třetina moře se obrátila v krev... Nezemřel snad ten druhý mládenec v moři krve? Pozor, už brzy se ozve třetí polnice! Třetina vod se změní v pelyněk a množství lidí umře. Bůh nás tresce. Svět kolem je nakažen kacířstvím, na římském trůnu prý sedí zvrácený papež, který používá hostie k černokněžnictví a krmí jimi své murény... A tady u nás někdo porušil zákaz, strhl pečeti z labyrintu...“ „Kdo vám to řekl?“ „Slyšel jsem to, všichni si šuškájí, že hřích vešel do opatství.“ (...) Opustili jsme ho a šli do refektáře. „Co si mám myslet o tom, co nám řekl?“ zeptal jsem se mého mistra. „Těší se božskému šílenství osob stoletých. Těžko říci, co je v jeho slovech pravda a co ne. Ale myslím si, že nám přece jen poskytl radu, jak se dostat do budovy. Všiml jsem si, z které kaple Malachiáš včera v noci šel. Je tam opravdu kamenný oltář a na podstavci jsou vytesány lebky. Dnes večer to zkusíme.“

přeložil: Zdeněk Frýbort

1. Pojmenuj obrázky slovy, která se objevují v ukázce.

iluminátor

refektář

hostie

polnice

2. Zakroužkuj osoby, které se neúčastní hovoru v ukázce.

iluminátor, stoletý mnich, mistr, Malachiáš, papež, vypravěč

3. Příběh je psán jako detektivní. Napiš, co v ukázce detektivku naznačuje.

např. zločin (vražda), vyslýchání, vyšetřování

4. Jakým způsobem by mohl zemřít třetí mnich? Zakroužkuj a zdůvodni.

- a) probodnutím b) utopením **c) jedem**

Hovoří se o pelyňku, což je otravě nejbliže.

Tak to tedy vypadalo, když mě jako novice v benediktýnském klášteře v Melku vyrušil z poklidu rajskeho dvora můj otec, který bojoval v družině Ludvíkově a nebyl posledním z jeho baronů; uznal za moudré vzít mne s sebou, abych poznal divy Itálie a zhlédl korunovací císaře v Římě. vojenské záležitosti při obléhání Pisy ho plně zaměstnaly a já jsem toho využil a potloukal se, trochu z dlouhé chvíle a trochu z touhy něčemu se naučit, po toskánských městech. Rodiče se však domnívali, že život svobodný a bez regule se nehodí pro mladíka předurčeného pro život kontemplativní. A na radu Marsiua, který si mě oblíbil, se rozhodli dát mi za společníka učeného františkána, bratra Viléma z Baskervillu, který se právě vydal za svým posláním, jež ho mělo přivést do slavných toskánských měst a prastarých opatství. Tak jsem se stal jeho písařem a zároveň žákem a nemusil jsem toho litovat, neboť jsem byl svědkem mnoha událostí hodných toho, aby byly zaznamenány, jak nyní činím, pro paměť těch, kdož přijdou po nás.

přeložil: Zdeněk Frýbort

5. Doplni do tabulky příčinu nebo následek.

příčina	následek
korunovace císaře + výlet po Itálii	návštěva otce v klášteře
obléhání Pisy	potulování po toskánských městech
obava rodičů	přiřazení k Vilému z Baskervillu

6. Napiš, jaké vztahy jsou mezi postavami (= kdo je komu čím).

- Vilém + novic - učitel + žák/písař
 Ludvík + baron - císař + člen družiny
 baron + novic - otec + syn

7. Vyber správný překlad slova.

- novic = nový voják / začínající mnich / nový klášter
 regule = rád / právo / doklady
 kontemplativní = zbožný / tichý / rozjímavý

8. Pojmenuj místa, o kterých se v ukázce hovoří.

Toskánsko

Řím

Pisa

RAY BRADBURY: 451 STUPŇŮ FAHRENHEITA

Byla to rozkoš – pálit

Pozoroval s obzvláštní rozkoší, jak jsou předměty pohlcovány, jak věci černají a jak se mění. Krev mu bušila ve spáncích, když svíral v dlaních mosaznou trysku – toho obrovského hada, který plival na svět jedovatý petrolej – a jeho ruce byly rukama podivuhodného dirigenta řídícího nesmírnou symfonií žáru a ohně, v níž mizí cáry a zuhelnatělé zbytky dějin. V očích pod helmou se symbolickým číslem 451, nasazenou na lhostejné hlavě, vzplál oranžový žár, když si představil, co bude následovat: stiskl zapalovač a dům se vzepjal ve žravých plamenech, které zbarvily večerní oblohu do červena, do žluta a do smolné černi. Kráčel obklopen rojem světlušek. Pocítil neodolatelnou touhu strčit do žhnoucí pece pár pěnových bonbonů na klacku, jak se to žertem dělávalo, zatímco poletující, žářem zkroucené knihy umíraly u vchodu a na trávníku. A když se knihy ve víru jisker vznesly vzhůru a letěly pryč, vítr potemněl dýmem spáleníště.

Montag se zuřivě zašklebil, jako se šklebí každý, koho plameny ožehnou a donutí, aby couvl. Věděl, že až se vrátí na požárníckou stanici a mrkne na sebe do zrcadla, bude vypadat jako kabaretní zpěvák pomazaný opáleným korkem. A později, až bude usínat, ucítí ve tmě, jak se mu svaly na tváři dosud stahují oním zuřivým šklebem. Pokud se pamatoval, ten úsměv ho neopouštěl, nikdy ho neopouštěl.

přeložili: Jarmila Emmerová, Josef Škvorecký

1. Najdi a vepiš kontrasty v textu do tabulky.

Udělal / dělá...	Přestože...
<i>Např.: Zapaluje věci.</i>	Je hasič.
Chtěl si opékat pěnové bonbonky.	<i>Pálil knihy.</i>
<i>Usmíval se.</i>	Něco strašného a ničivého vykonal.

2. Odpověz na otázky.

- a) Co mohlo být v knihách, když je s takovou radostí páčil? *únik od skutečnosti, vědomosti, pravda*
- b) V čem se chování Montaga liší od běžného požárníka? *Zakládá požáry, nehasí je.*

3. Srovnej děj ukázky chronologicky (piš číslicemi).

- Vrací se na požárníckou stanici. **6** Stiskl zapalovač. **3** Pozorování ohně mu působilo rozkoš. **1**
- Obklopil ho roj světlušek. **4** Polévá dům petrolejem. **2** Montaga ožehly plameny a couvl. **5**

4. Zakroužkuj písmena pod ANO / NE u tvrzení podle toho, jestli odpovídají textu. Doplň tajenku.

	ANO	NE
Montaga plameny ožehly a donutily couvnout.	☐ P	☐ Š
Montaga úsměv po požáru občas opouštěl.	☐ Í	☐ Y
Knihy se ve víru jisker vznesly vzhůru.	☐ R	☐ L
Plameny zbarvily večerní oblohu do růžova.	☐ E	☐ O
Na požárnícké stanici bude v zrcadle vypadat jako kabaretní zpěvák.	☐ M	☐ N
Při usínání se mu budou svaly na tváři stahovat šklebem.	☐ A	☐ E
Krev mu bušila ve spáncích, když tiskl zapalovač.	☐ C	☐ N

tajenka: Člověk, který rád zakládá oheň se nazývá

PYROMAN

5. Podtrhni ve výběru všechny zmínky, které v textu nejsou vysvětleny.

pálení knih | roj světlušek | jedovatý petrolej | rozkoš z ničení | číslo na helmě
zrcadlo na stanici | trávník před domem

Gimli stál na zdi opřen o předprseň. Legolas seděl nahoře na zídce, hrál si s lukem a vyhlížel do tmy.

„Tohle se mi líbí víc,“ řekl trpaslík a dupl na kámen. „Kdykoli se přiblížíme k horám, roste ve mně síla. Tady je dobrá skála. Tahle země má tuhé kosti. Cítil jsem je v nohou, když jsme šli od valu. Dej mi rok a stovku mých příbuzných, a uděláme z toho místo, o které se budou armády tříštit jako voda.“

„O tom nepochybuji,“ řekl Legolas. „Ty jsi ovšem trpaslík a trpaslíci jsou zvláštní národ. Mně se tu nelíbí a za světla se mi tu nebude líbit o nic víc. Povzbuzuješ mě, Gimli, a jsem rád, že stojíš vedle mě se svými silnými nohama a tvrdou sekyrou. Kdyby tak s námi bylo víc tvých příbuzných. Ještě víc bych ovšem dal za stovku dobrých lukostřelců z Temného hvozdu. Budeme je potřebovat. Rihorové mají celkem dobré lučištníky, ale je jich málo; příliš málo.“

„Na střelení z luku je tma,“ řekl Gimli. „Je vlastně čas ke spánku. Spánek! Cítím, že mi schází jako nikdy žádnému trpaslíkovi. Jízda na koni je únavná věc. Ale sekyra v mé ruce nemá stání. Dej mi jen řádku skřetích krků a prostor na rozmach, a všechna únava ze mě spadne!“

přeložila: Stanislava Pošustová

1. Pán prstenů je fantasy román. Vysvětli tento pojem.

vymyšlené dějiště i postavy podle autorovy fantazie, čerpá z mýtů, pohádek

2. Najdi v textu chybu, škrtni ji a oprav.

Rohirové mají celkem dobré lučištníky ~~a je jich hodně~~ *ale je jich málo*. Trpaslíci ~~nejsou~~ *jsou* zvláštní národ. Je vlastně čas ~~ke bdění~~ *ke spánku*.
Kdykoli se ~~vzdálíme od hor~~ *blížíme k horám*, roste ve mně síla. Sekyra v ~~tvé~~ *mé* ruce nemá stání. Tahle země má ~~tuhý kořínek~~ *tuhé kosti*.

3. Spoj to, co k sobě patří.

Gimli	lukostřelec	Legolas	Rohirové	tříštit	lukostřelci z Temného hvozdu
lučištníci	spojenci	trpaslík	rozbíjet	střílí z luku	hrál si s lukem

(Blue lines connect Gimli to trpaslík, Legolas to lukostřelec, Rohirové to spojenci, tříštit to rozbíjet, and lukostřelci z Temného hvozdu to lukostřelci.)

4. Vysvětli svými slovy.

- a) ...a uděláme z toho místo, o které se budou armády tříštit. *Místo, přes které nikdo neprojde.*
- b) Dej mi jen řádku skřetích krků a prostor na rozmach... *Dej mi nepřítele a místo na boj.*

5. Proč se trpaslíkovi Gimlimu zalíbilo toto místo? a) Cituj text. b) Pokus se vlastními slovy vysvětlit.

- a) *„Kdykoli se přiblížíme k horám, roste ve mně síla. Tady je dobrá skála. Tahle země má tuhé kosti.“*
- b) *Z hor budou mít přehled o nepříteli, na skále ho snadno uvidí a navíc budou sami chráněni.*

6. Označ tyto básnické prostředky.

- Sekyra nemá stání. = *personifikace*
- Schází jako nikdy žádnému trpaslíkovi. = *hyperbola, nadsázka*
- únavná věc = *epiteton*
- Povzbuzuješ mě, Gimli, a jsem rád. = *oslovení*

CHRISTIANE F.: MY DĚTI ZE STANICE ZOO

1

Když jsem neměla fet, tak jsem aspoň pila pivo nebo víno. Začala jsem s tím hned, jak jsem přišla ze školy, anebo už taky dopoledne, když jsem byla za školou. Pořád jsem byla trochu mázlá. Zvykla jsem si být sjetá. Pomáhalo mi to zapomenout na všechno to svinstvo ve škole a doma. Škola mě už vůbec nevzrušovala. Rychle jsem klesla z dvojek na čtyřky a pětky. Taky vzhledem jsem se úplně změnila. Hrozně jsem zhubla, už jsem skoro nejedla. Všechny kalhoty mi byly velké. Obličej se mi propadnul. Často jsem teď stála před zrcadlem. Líbilo se mi, jak jsem se změnila. Čím dál víc jsem se podobala ostatním z party. Konečně jsem se zbavila té své nevinný dětský tvářičky.

2

V květnu jsem slavila čtrnáctý narozeniny. Matka mi dala pusy a padesát marek. Ušetřila je z peněz na domácnost. Ať prej si za to koupím něco, z čeho bych měla radost. Večer jsem jela na Kurfürstenstrasse. Čtyřicet marek jsem dala za dvě čtvrtky háčka. Tolik najednou jsem ho ještě nikdy neměla. Za šest marek jsem si koupila cigarety. Kouřila jsem teď jako posedlá. Čtyři marky mi ještě zbyly do Soundu. Jen jsem tam přišla, hned jsem potkala Detlefa. Pogrataloval mi k narozeninám. Já jsem mu taky popřála, protože měl narozeniny dva dny přede mnou. Detlef byl trochu smutnej a vyprávěl mi, jak mu jeho rodiče letos vůbec negratulovali, jen babička. Měl to doma stejně bílý jako já. Zkusila jsem ho utěšovat takovejma řečma jako „vykašli se na to, brácho“, a mimoto jsem pro něho měla senzační dárek. Dala jsem mu háčko na jedno píchnutí. Měla jsem tolik fetu, že nám oběma stačil do neděle.

3

Byla jsem ráda, že jsem z toho svinstva vypadla. Že nemusím mít strach z abstráku a nemusím dělat žádný zákazník. Už několik tejdnu jsem neměla nic s žádným chlapcem. Připadala jsem si nadřazená nad ostatní a byla jsem fakticky šťastná, doslova pyšná. A ještě jsem si říkala: Člověče, to je poprvé, kdy jsi na place a nemáš chuť na šlehnutí. Stáli jsme na zastávce autobusu u podzemku Kurfürstendamm. Kousek od nás byli dva kanaci, který na mě pořád kejavli. I se svou žloutenkou jsem z nás čtyř vypadala nejlíp, protože jsem byla už dlouho relativně čistá. Taky jsem na sobě neměla herácký hadry, ale slušný oblečení, který jsem si půjčila od sestry. Chtěla jsem se lišit od heráků i vzhledem. Dokonce jsem si v nemocnici trochu zkrátila vlasy. Kanakové nepřestávali kejvat. Zeptala jsem se Tin: „Jestli chcete, tak vám je dohodím. Když od nich dostanete aspoň čtyřicet marek, tak se můžete rozdělit o půlku půlky.“ Tinám to bylo fuk, abstrák je úplně sklátil. S přehledem jsem se vydala ke kanakům a řekla: „Chcete ty dvě holky? Já vám je pošlu. Padesát marek. Capito?“

přeložila: Zuzana Soukupová

1. Najdi v textu, v čem se Christiane změnila, když brala drogy.

VZHLED, CHOVÁNÍ, ZNÁMKY

3. Najdi v textu, kterými dalšími závislostmi kromě drog Christiane trpěla.

ALKOHOL, CIGARETY

5. Doplň do textu.

Christianin přítel se jmenoval **DETLEF** Christiane použila peníze k narozeninám na **DROGY** **CIGARETY, VSTUP NA DISKOTÉKU** Detlef a Christiane byli závislí **NA HEROINU** Christiane měla **ŽLOUTENKU** (nemoc). Christiane kanakům nabídla **SEX SE SVÝMI KAMARÁDKAMI**

6. Najdi v textu, jakými způsoby Christiane získávala peníze na drogy.

OD RODINY, PROSTITUCÍ, DOMLOUVÁNÍM PROSTITUCE

2. Výraz *kanak* je:

- a) označení prostitutky
- b) hanlivé označení pro Turka
- c) označení pro policistu

4. Co znamená výraz *capito*?

ROZUMÍŠ, CHÁPEŠ

„Nejdůležitější je, že ty jsi schopen naplnit svůj Osobní příběh,“ řekl král.

Pastýř nevěděl, co je ten Osobní příběh.

„To je to, co jsi odjakživa chtěl dělat. Každý člověk zkraje mládí ví, jaký je jeho Osobní příběh. V té době je všechno jasné a možné a lidé se nebojí snít a přát si všechno to, co by v životě rádi dělali. Jak však čas plyne, jakási tajemná síla se snaží dokázat, že Osobní příběh uskutečnit nelze.“

Starcova slova nebyla pastýři příliš jasná. Chtěl se však dozvědět, co jsou to ty tajemné síly“.

„Jsou to síly, které se zdají být zlé, ale v podstatě tě učí, jak uskutečnit svůj Osobní příběh. Připravují tvého ducha a tvou vůli, protože na této planetě platí jedna veliká pravda: ať jsi kdokoli a děláš cokoli, když něco doopravdy chceš, je to proto, že se toto přání zrodilo v duši Vesmíru. Je to tvé poslání na Zemi.“

... (poznámka – přerušený děj)

„Proč mám naslouchat svému srdci?“ zeptal se Santiago, když se toho dne utábořili.

„Protože tam, kde bude tvé srdce, bude i tvůj poklad,“ odpověděl Alchymista.

„Moje srdce je neklidné,“ pokračoval Santiago. „Má sny, dojíká se a je zamilované do ženy z pouště. Pořád po mně něco chce a často mi v noci nedá spát, když na ni myslím.“

„Tak je to dobře. Tvoje srdce žije. Poslouchej dál, co ti chce povědět.“

přeložila: Pavla Lidmilová

1. Do textu doplň chybějící slova.

Hlavní postavou je *pastýř* Jmenuje se *Santiago* V ukázce mu nejprve radí *král* že nejdůležitější je schopnost naplnit svůj *Osobní příběh* Dalším člověkem, kterého na své cestě potkává, je *Alchymista* Ten mu zase radí, aby *naslouchal svému srdci* Santiagovo srdce je ale *neklidné* , protože má sny a je *zamilované*

2. Zamysli se.

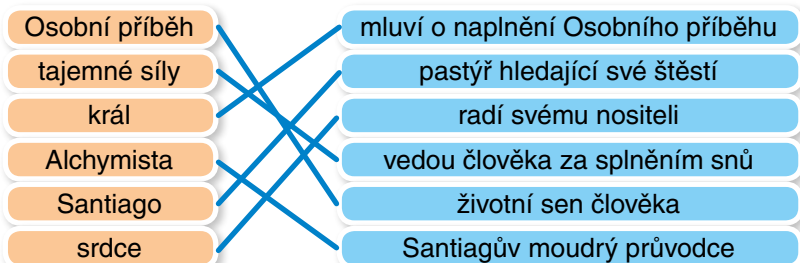
1. Co si představuješ pod pojmem Osobní příběh? *(individuální)*
2. Máš také svůj Osobní příběh?
3. Jak rozumíš tomu, že v mládí člověk ví, jaký je jeho Osobní příběh?
4. Jak je možné, že s přibývajícými roky to nejde?
5. Kdo se skrývá pod „tajemnými silami“?
6. Je pravda, že tajemná síla se snaží dokázat, že Osobní příběh nelze uskutečnit?

3. Dokonči výpověď na základě svých znalostí: v textu se píše, cituji: „Ať jsi kdokoli a děláš cokoli, když něco doopravdy chceš, tak...“ (konec citace): *...to dokážeš.*

4. Kdo je Alchymista?

- Nehodící výrazy škrtni.**
- ~~je společenský~~
 - je chytrý
 - ~~člověk snažící se z kamene vyrobit zlato~~
 - vedlejší postava
 - ~~hlavní postava~~
 - moudrý průvodce
 - ~~králův rádce~~
 - člověk hledající elixír života
 - ~~místní kněz~~
 - ~~uznávaný vědec~~
 - ~~veselý muž~~
 - ~~zamilovaný muž~~
 - umí poradit
 - ~~pracovitý a oblíbený~~

5. Spoj to, co k sobě patří.

JOHN IRVING: MODLITBA ZA OWENA MEANYHO

Bylo nám jedenáct; neuměli jsme si jinak navzájem vyjádřit, jak vnímáme neštěstí, které potkalo mou maminku. On mi daroval své basebalové obrázky, které chtěl ve skutečnosti zpátky, já jsem mu dal vycpaného pásovce a skálopevně jsem doufal, že i on mi ho vrátí – a to všechno proto, že jsme nedovedli jeden druhému říct, co doopravdy cítíme. Jaký to musel být pocit – trefit tak parádní odpal a zjistit, že míč zabil matku vašeho nejlepšího kamaráda? A jaký to byl pocit, dívat se na svou matku ležící bezvládně na trávě a poslouchat, jak se potrhlý náčelník policie shání po zpropadeném míčku – a jak o něm mluví jako o „nástroji smrti“ a „vražedné zbrani“? Ani Owen, ani já jsme o těchto věcech spolu tehdy nedokázali mluvit – alespoň ne tehdy. A tak jsme si navzájem darovali své nejcennější poklady a doufali, že si je zase vrátíme. Když se nad tím zamyslíte, není to tak hloupé. (...) Největší zklamání však mělo teprve následovat; pásovcí chyběly přední tlapy – nejužitečnější a nejpůsobivější partie jeho strašidelného těla...

přeložila: Zuzana Mayerová

1. Za tvrzeními zakroužkuj ANO / NE / NEVÍM podle toho, zda odpovídají ukázce.

a) Owen zabil ženu cíleně.

ANO **NE** - NEVÍM

b) Vypravěč si ponechal basebalové obrázky.

ANO - NE - **NEVÍM**

c) Vypravěč dokáže pochopit pocity svého kamaráda, i když si je nedokáže říct.

ANO - NE - NEVÍM

2. Vyber a seřaď tři nejhorší okamžiky, které se staly, podle toho, jak je vnímáš ty. Poté seřaď tři nejhorší okamžiky, které by odpovídaly vypravěči.

- smrt matky
- chybějící tlapy
- chování policisty
- kamarádův pocit viny
- nemožnost sdělit si pocity

JÁ

1. *(individuální řešení)*
2.
3.

ON

1. *chyběly přední tlapy*
2. *smrt matky*
3. *náčelník policie*

3. Owen odstranil pásovcí tlapy úmyslně, aby kamarádovi něco sdělil. Pokus se vysvětlit, proč. Využij nápoděvu.

ruce = nástroj ; symbol ; vina; smrt

(formulace mohou být individuální – nejbližší vysvětlení: Ruce jsou nástroj. V případě

Owena nástrojem smrti. Cítí vinu. Pásovec je symbol, že by si vlastní ruce raději usekl.)

4. Dílo překypuje zajímavými motivy. Zjisti o něm víc a doplň informace do vět.

Owen Meany je velmi zvláštní. Měří jen *150 cm* a jeho hlas *je nepříjemný (zvláštní,..)*. Nejen, že je malý, ale také neuvěřitelně *lehký*. Jeho nejlepší kamarád se jmenuje *John Wheelwright*.

Na rozdíl od ostatních lidí Owen ví, kdy *zemře*. Chová se velice zvláštně a vypadá to, jako by konal *zázraky*. Přestože zavíní smrt matky svého kamaráda, na druhou stranu mu pomůže tím, že *ho zachrání od odvodu do Vietnamu (amputuje mu prst)*. Jeho život skončí tím, že *se obětuje při záchraně vietnamských siroteků*.

DRAMA

EUGÈNE IONESCO: PLEŠATÁ ZPĚVAČKA

Anglický měšťanský interiér s anglickými křesly. Anglický večer. Pan Smith, Angličan, ve svém anglickém křesle a pantoflích kouří svou anglickou dýmku a čte anglické noviny u anglického krbu. Má anglické brýle a malý šedivý anglický knírek. Vedle něho v dalším anglickém křesle paní Smithová, Angličanka, štupeje anglické ponožky. Dlouhotrvající anglické ticho. Anglické nástěnné hodiny odbíjejí sedmáct anglických úderů.

PANÍ SMITHOVÁ: Hle, je devět hodin. Snědli jsme polévku, rybu, brambory na slatině, anglický salát. Děti pily anglickou vodu. Dnes večer jsme dobře pojedli. To protože bydlíme poblíž Londýna a jmenujeme se Smithovi. Pan Smith pokračuje ve čtení, mlaskne.

přeložili: Ivan Zmatlík, Vladimír Mikeš

1. Do které sociální skupiny (prostředí) bys zařadil manželský pár? Jaký význam má stále se opakující slovo anglický?

a) Měšťácká společnost – buržoazie, plnoprávní obyvatelé města. Klasická rodinná, stereotypní, poklidná idyla. Rodina patrně není v nouzi, těší se hmotným statkům.

b) Slovo „anglický“ působí záměrně uměle, tím ironicky a humorně. Nadutost hl. postav.

2. Jakou společenskou situaci, která vznikla jako ukřácení „dlouhé doby“ čekání před večerí, autor ve svém dramatu paroduje? V textu se nachází jeden údaj, který však čtenáře může zmást. Najdi jej.

Jedná se o parodování tzv. čaje o páté. Napovídá tomu i odbíjení 17. hodiny. Matoucí je následná řeč paní Smithové: „Hle, je devět hodin...“ Tyto odpolední dýchánky se často spojovaly s neformální konverzací.

SCÉNA DRUHÁ: Titíž a Mary

MARY: Jsem služka. [...] Pan a paní Martinovi, vaši hosté, jsou za dveřmi. [...] Je slyšet zvonek u vchodových dveří.

PAN SMITH: Slyšíte, někdo zvoní.

PANÍ SMITHOVÁ: Tam někdo musí být. Jdu se podívat. (Jde se podívat. Otevře a pak se vrátí.) Nikdo. (Sedne si.) [...]

PAN SMITH (jde otevřít): Ah! How do you do! (Vrhne pohled na paní Smithovou a manžele Martinovy, kteří jsou zcela překvapení.) Je to kapitán od hasičů. [...]

HASIČ: Poslouchejte, to je pravda ... tohle všechno je velmi subjektivní ... ale je to moje koncepce světa. Můj sen. Můj ideál ... a pak, připomíná mi to, že budu muset jít. Když vy nevíte, kolik je hodin, já, já mám přesně za tři čtvrtě hodiny a sedmáct minut požár. Na druhém konci města. Musím si pospíšet. I když to nebude nic velkého. [...]

HASIČ (se vydá ke dveřím, pak se zastaví): Apropos, a co plešatá zpěvačka? (Všeobecné mlčení, nervozita.)

[...] **PAN MARTIN:** Strop je nahoře, podlaha je dole.

PANÍ SMITHOVÁ: Když řeknu ano, je to způsob vyjadřování.

PANÍ MARTINOVÁ: Proti gustu žádný dišputát. [...]

PANÍ SMITHOVÁ: Benjamin Franklin měl pravdu, vy jste neklidnější než on.

PANÍ MARTINOVÁ: Kterých sedm dní má týden?

PAN SMITH: Monday, Tuesday, [...]

přeložili: Ivan Zmatlík, Vladimír Mikeš

3. Jak říkáme uvedenému typu dramatu?

a) antické b) komické **c) absurdní**

5. Jakými způsoby reagují jednající postavy v uvedené situaci?

Postavy reagují absurdně: často nervózním mlčením a nesmyslnými frázemi, planým tlacháním – tzv. slovním balastem.

4. Vyber poselství, které podle tebe hra skrývá.

Postavy jsou líné přemýšlet

Svět je tak nudný, že není, o čem se bavit.

Lidé se od sebe odcizili, už si nenaslouchají.

Jazyk je plný frází, není možné se vyjádřit originálně.

SAMUEL BECKET: ČEKÁNÍ NA GODOTA

VLADIMÍR: Počkáme, až co nám řekne.
ESTRAGON: Kdo?
VLADIMÍR: Godot.
ESTRAGON: A je to.
VLADIMÍR: Budem aspoň vědět, na čem jsme. Jsem zvědavěj, co nám řekne. To nás k ničemu nezavazuje.
ESTRAGON: Co jsme to po něm vlastně chtěli?
VLADIMÍR: Tys tam nebyl?
ESTRAGON: Nedával jsem pozor.
VLADIMÍR: Já vlastně ... Nic určitýho, myslím.
ESTRAGON: Na něco jsme se ho ptali.
VLADIMÍR: To je ono.
ESTRAGON: Vznegli neurčitou prosbu.

POZZO: (břítce) Kdo je to Godot?
ESTRAGON: Godot?
POZZO: Pokládali jste mě za Godota.
VLADIMÍR: Ach ne, pane, to v žádném případě.
POZZO: Kdo je to?
VLADIMÍR: Jeden ... náš známý.
ESTRAGON: Známý, vždyť ho sotva známe.
VLADIMÍR: To ano ... to ne ... moc dobře ho neznáme ... nanejvýš ...
ESTRAGON: Co se mě týče, ani bych ho nepoznal.
POZZO ... : Myslel jste, že jsem to já.
ESTRAGON: Totiž ... to šero ... únava ... slabost ... to čekání ... fakt je, že mě napřed napadlo...

přeložil: Patrik Ouředník

1. Doplň ke jménu, kdo to je.

ESTRAGON: muž čekající na Godota

VLADIMÍR: muž čekající na Godota

POZZO: Muž, kterého si spletli s Godotem.

GODOT: Muž, na kterého čekají.

4. Urči, která tvrzení jsou pravdivá.

- a) Estragon s Vladimírem čekali na Pozza.
- b) Estragon s Vladimírem se s Pozzem znali už z dřívějšíka.
- c) Pozzo byl známý Godota.
- d) Pozza poslal Godot.

5. Vysvětli, proč je výraz *břítce* v závorce.

Slova v závorce říkají, jak postavy jednájí, mluví. (scénická poznámka)

7. Co je na čekání na Godota nesmyslné?

Čekají na někoho, o kom neví, jak vypadá + ani jeden netuší, proč.

2. Doplň do ukázky jméno postavy.

3. Co znamená výraz *břítce*?

- a) klidně
- b) tiše
- c) ostře
- d) nepříjemně

6. Doplň.

PRAVDA – LEŽ
PRAVDA – LEŽ
PRAVDA – LEŽ
PRAVDA – LEŽ

- a) Estragon s Vladimírem čekají na Godota.
- b) Snaží se vzpomenout, na co se ho ptali
- c) Godota si spletou s Pozzem.
- d) Ani Estragon, ani Vladimír neumí říct, jak Godot vypadá

JIMMY: Chtěl jsem jen poslouchat koncert, to nic.

ALICE: No, a co ti brání?

JIMMY: Každý tu dělá randál, to mi brání.

ALICE: Je mi vážně líto, ale nemohu přece všeho nechat, protože ty chceš poslouchat hudbu.

JIMMY: Proč ne?

ALICE: Opravdu, Jimmy, jsi jako dítě.

JIMMY: Nesnaž se mi dělat chůvu! (obrátil se ke Cliffovi) Ona je takový nemešlo! Koukám na ni každé večír, jedno a to samý. Když sebou hodí do postele, jako když tě praští po hlavě, tak rachotit při stahování rolet, to dokáže jen nemyslíci budižkničemu. Jako když se spouští bitevní loď na moře. Všim sis už někdy, co ženský nadělaj rámusu? Všim sis? Jak dupou do podlahy, když prostě přejdou po místnosti. Díval ses, když zasednou před toaletní stolek? Když odkládaj výzbroj a mlátěj všema těma krabičkami, kartáčkama a rtěnkama? (hledí na její toaletní stolek) Já ji při tom pozoroval každé večír. Když vidíš ženskou před zrcadlem v ložnici, tak ti dojde, jak to je rafinovanej zabiják (obratí se zpět) Viděls někdy špinavýho starýho beduína, jak strká prsty do své kaše s chuchvalcem skopovýho loje? Přesně vono. Zaplať pámbu, že není moc ženskejch chirurgů! Ty jejich primitivní ručičky, v tu ránu bys měl střeva venku. Fft! Už jsou venku jako pudr z dózy. Ffft! Zase zpátky jako pudr ze stolu. (venku se rozezní kostelní zvony) Do háje! Teď ještě ty blbý zvony! (spěchá k oknu) Přestaňte, jo? Nechte toho bimbání! Z toho by se člověk zjančil! Nebudu to poslouchat!

přeložili: Alois Bejblík, Jaromír Pleskot

HELENA: (klidně) Jestli přestanete aspoň na chvíličku myslet pouze na sebe, řeknu vám něco, co bystě měl, myslím, vědět. Vaše žena bude mít dítě.

(Jimmy se na ni jen dívá)

JIMMY: No tak – jo. Jsem překvapenej. Ať máte radost. Ale řekněte mi, vážně jste čekala, že z toho půjdu do kolen a že mě sklátí špatný svědomí? (nakloní se k ní blíž) Koukej, jestli na mě přestaneš vzdychat ty svý ženský moudra, tak ti něco povím: mně je to putna. Mně je to putna, jestli ona bude mít dítě. Mně je putna, jestli se narodí se dvěma hlavama!

(Vidí, že Helenu svrbí prsty.) Hnusím se ti? No tak dělej – vraž mi jednu. Ale pamatuj, co jsem ti už řekl. Jedenáct hodin jsem se teď díval na někoho, koho mám moc rád, jak si prodělává ten ubohej proces umírání. Zůstala sama, byl jsem s ní jen já. A ve čtvrtek za rakví půjdu zas jen já. Ta mrcha jí ani kytku nepošle, to vím.

přeložili: Alois Bejblík, Jaromír Pleskot

1. Kdo je to beduín?

- a) arabský kuchař c) arabský chovatel ovcí
b) arabský lékař **d) arabský kočovník a chovatel velbloudů**

3. K čemu Jimmy přirovnal Alicino stahování rolet?

Jako když se spouští bitevní loď na moře.

4. Měl Jimmy s někým dobrý vztah?

S ženou, která zemřela a on byl u toho.

6. Napiš, alespoň dvě vlastnosti, které Jimmyho vystihují.

sobectví, kritika, nesnášenlivost, arogance

2. Vysvětlí.

- a) Nesnaž se mi dělat chůvu! *vychovávat mě*
b) Půjdu do kolen.: *Zdeptá mě to, srazí.*
c) Sklátí mě špatné svědomí.: *mít včítky*
d) Mně je to putna.: *Je mi to jedno.*

5. Charakterizuj Jimmyho.

- Postoj k manželce: *Kritizoval ji.*
Postoj k ženám: *negativní: kritika*
Postoj k dítěti: *nezajímalo ho*

FRIEDRICH DÜRRENMATT: FYZIKOVÉ

Einstein: Přestože je nejdůležitějším člověkem na světě, jeho rukopisy jsou důležitější.
Möbius: Moje rukopisy? Spálil jsem je. (Hrobové ticho) Právě před chvílí. Než se vrátila policie. Abych měl jistotu.
Einstein: (se zoufale zasměje) On je spálil!
Newton: (zuřivě vykřikne) Výsledek patnáctileté práce!
Einstein: To je k zbláznění!
Newton: Oficiálně už blázní jsme. A kvůli tomu jsem musel uškrtnit ošetřovatelku!
Einstein: A mě nutili hrát na housle! Hotové utrpení pro tak nemuzikálního člověka!
Möbius: Máte tajné vysílačky?
Einstein: No a?
Möbius: Podáte zprávu svým centrálám. Že jste se spletli. Že jsem opravdu blázen.
Einstein: To bychom tu seděli do konce života.
Möbius: Jistě.
Einstein: Po neúspěšných špiónech *ani pes neštěkne*
Möbius: Právě.
Newton: No a?
Möbius: Musíte zůstat se mnou v blázinci.
Newton: My?
Möbius: Oba dva. (Mlčení)
Newton: Möbie! Nemůžete od nás přece chtít, abychom navěky ...
Möbius : Je to moje jediná šance, že mě nikdo neobjeví. (Vyskakuje na stolek, kde uškrtil Moniku – mluví do diváků) Jsme svobodní už jen v blázinci. Jen v blázinci smíme ještě myslet. Na svobodě působí naše myšlenky jako výbušnina.
Newton: Ale my přece nejsme blázní!
Möbius: (Seskakuje ze stolu) Zato vrazi! (Oba na něj zaraženě pohlédnou) (Dlouhé dramatické mlčení)
Einstein: Jene Viléme Möbie. Jsem slušný člověk. Zůstanu tady. (Mlčení)
Newton: Já taky. Navždycky. (Mlčení)

přeložili: Bohumil Černík

1. Doplň do textu jméno postavy.

3. Najdi v textu, které postavy někoho zavraždily.

Möbius, Einstein, Newton

4. Formuluj vlastními slovy, v čem má pro fyziky pobyt v blázinci výhodu.

(individuální)

5. Urči, která tvrzení jsou pravdivá.

- a) Vytvořit rukopisy trvalo Möbiovi patnáct let.
- b) „Blázen Einstein“ rád hrál na housle.
- c) Möbius se jmenoval Jen Vilém.
- d) Einstein s Newtonem se spletli, Möbius byl opravdu blázen.

PRAVDA - LEŽ
PRAVDA - LEŽ
PRAVDA - LEŽ
PRAVDA - LEŽ

6. Seřad.

- 3 Möbius chce, aby kontaktovali své centrály.
- 2 Möbius přizná, že spálil své rukopisy.
- 4 Möbius chce, aby zůstali v blázinci do konce života.
- 1 Z blázince odešla policie.

7.

Které tvrzení není pravdivé?

- a) Newton a Einstein jsou vrazi.
- b) Newton a Einstein jsou fyzikové.
- c) Newton a Einstein jsou blázní.
- d) Newton a Einstein jsou špióni.

1. **Poezie je literatura psaná:**

- a) řečí nevázanou
- b) řečí vázanou i nevázanou
- c) řečí vázanou

2. **Alegorii chápeme jako:**

- a) jinotaj
- b) výsměch
- c) snění
- d) hru se slovy

3. **Které znaky charakterizují tzv. generaci beatníků?**

- a) alkohol, tuláctví, orientální filozofie
- b) snaha získat bohatství za každou cenu
- c) rodina, kariéra, peníze
- d) radost ze života, hudba, příroda

4. **Které dílo vytvořil A. Ginsberg?**

- a) Na cestě
- b) Hlava XXII.
- c) Kvílení
- d) My děti ze stanice ZOO

5. **Vladimír Vysockij své básně i písně doprovázel:**

- a) hrou na mandolínu
- b) hrou na kytaru
- c) sborovým zpěvem
- d) sborovou recitací

6. **Básnické sbírka Lawrence Ferlinghettiho se nazývá:**

- a) Lunapark v hlavě
- b) Cirkus duše
- c) Lunapark v srdci
- d) Cirkus v hlavě

7. **Leonard Cohen se proslavil především jako:**

- a) básník
- b) hudebník
- c) výtvarník
- d) fotograf

8. **Pablo Neruda byl:**

- a) chilský básník a diplomat
- b) český básník a spisovatel
- c) španělský diplomat
- d) kubánský revolucionář

9. **Román Hlava XXII získal svůj název podle:**

- a) podle čísla žádosti o propuštění z letecké služby
- b) počtu obětí na ostrově Pianosa
- c) duševní choroby hlavního hrdiny
- d) jedné části vojenského řádu

10. **Která slova co nejpřesněji charakterizují román Most přes řeku Kwai?**

- a) Thajsko, britští zajatci, železniční most
- b) Japonsko, britští zajatci, němečtí fašisté
- c) Čína, japonští okupanti, rozvodněná řeka

11. **Román Alberta Moravia s hrdinkami Cesirou a Rosettou se jmenuje:**

- a) Římanka
- b) Horalka
- c) Cesta do Říma
- d) Cesta z hor

12. **Dílo Sophiina volba není:**

- a) psychologickým románem
- b) absurdním dramatem
- c) románem Williama Styrona
- d) příběhem s tragickým koncem

13. **Která charakteristika díla Farma zvířat je nesprávná?**

- a) román alegorický
- b) román satirický
- c) román s pohádkovými prvky
- d) zvířata jednají jako lidé

14. **Soustroví Gulag je**

- a) název skupiny ostrovů, kde se nacházely pracovní tábory.
- b) systém koncentračních a pracovních táborů v SSSR.
- c) část Sibiře, kde pracovali političtí vězni.

15. **Který z autorů není nositelem Nobelovy ceny za literaturu?**

- a) Pablo Neruda
- b) Alexandr Solženicyn
- c) George Orwell
- d) Albert Camus

16. **Existencialismus je umělecký směr, který tvrdí:**

- a) jedině silný jedinec může být šťastný
- b) člověk nemůže existovat bez přátel
- c) odcizení a osamocení neexistuje
- d) jediná jistota tohoto světa je smrt

17. **Jak vznikl název románu 451 stupňů Fahrenheita?**

- a) Toto číslo měli požárníci na přilbách.
- b) Jedná se o teplotu, při které začíná papír hořet.
- c) Podle jména německého fyzika, který je hlavním hrdinou.
- d) Jedná se o bod varu.

POEZIE

JIŘÍ KOLÁŘ: PROMÉTHEOVA JÁTRA

MÉ SVĚDECTVÍ

... říkal, že o práci
mluví nejvíc lenoch,
lhář o pravdě,
zrádce o cti,
zbabělec o 1) *hrdinství*,
podvodník o poezii,
zloděj o 2) *poctivosti*,
zločinec o lásce
a kat o 3) *životě*,
že každý z těch nečistých
je novým pánem koncentráku,
hrůznějšího,
neboť neviditelného,
a každý, kdo nepracuje,
lže, nactiutrhá,
kdo se chvástá, kdo falšuje,
nenávidí a utracuje,
žene lidi do jejich táborů smrti,
neviditelných,
z nichž není návratu,
od nichž není pomoci
ani krveprolitím,
jen životem v pravdě,
cti, odvaze, nefalšovanosti,
poctivosti, lásce,
v němž práce bude svobodnou.
Jmenovali jej „Jakube“.

1. Doplň chybějící slova na řádky.

2. Zakroužkuj ANO, nebo NE u následujících tvrzení.

- a) Autor vystihuje názory a postoje Jakuba Demla. ANO – NE
- b) Jakub Deml je zastáncem „nečistých“. ANO – NE
- c) „Koncentrákem“ lze označit špatnou lidskou morálku. ANO – NE
- d) Autor vidí situaci jako bezvýchodnou. ANO – NE
- e) Lidé se špatnou morálkou jsou svému okolí nebezpeční. ANO – NE

JOSEF KAINAR: VELIKÁ LÁSKA

Pěstitelé umělého žalu,
kteří za subvence kapitálu
vypreparovali z krásy mumii.
Kam s ní dnes?
Náš lid oškliví si ji.

Já jaksí pochopím, že v šeru budoárů
mívala kůže buržoazních žen
modravý nádech hniloby,
to hnila doba. Svět byl postižen
ekzémem měšťačtví. A parfém zmaru
do nosu stoupl básníkovi tak,
že necítil zrod nové mízy,
vůně nových sil.

Snaživě chápu podhoubí rilkovštiny.
Výchova pro závěť, půl kostel, napůl dril,
a poraněný svět se navždy odvrátil
tam někam do ticha, kde z věcí jsou jen stíny.
(...)

1. Doplň křížovku, použij slova z ukázky.

1.	P	A	R	F	É	M																
				2.	M	A	R	I	A													
					3.	H	N	I	L	A												
4.	M	Ě	Š	Ť	Á	C	T	V	Í													
				5.	B	U	R	Ž	O	A	Z	I	E									
								6.	E	K	Z	É	M									
									7.	K	A	P	I	T	Á	L						
										8.	V	Y	P	R	E	P	A	R	O	V	A	T

1. Voňavka | 2. Prostřední jméno Reinera Rilke (podle matky Ježíše).
3. Rozkládala se | 4. Chování ovlivněné životem ve městě (hanlivě).
5. Měšťanstvo, kapitalisté | 6. Chronický svědivý kožní zánět
7. Jmění | 8. Připravit ke konzervaci (např. mrtvá zvířata)

tajenka: Název básně zní *FANTAZIE*

2. Popiš vlastními slovy, co se autorovi na uplynulé době nelíbí.

(individuální řešení)

JAROSLAV SEIFERT: PŘILBA HLÍNY

ROZHOVOR SE SMRTÍ

Ty, která platíš víc, než zlato platí,
ty, která všechno máš, co už se nenavráť,
ty, v jejichž rukou člověk zapomene
všech břemen světa, sama bez břemene,
ty, která krutě rozkazuješ nésti
všem živým bolest, sama bez bolesti,
ty, která přijdeš kořistí svou jista,
ty, na niž nikdo se dost nepřichystá,
ty smrti, věčná tanečnice žití,
ty, před níž nemůže se zachrániti
ni ocel, mramor soch a kámen chrámů,
ty, průvodkyně mrtvých po neznámu,
ty, beze změny jediná v tom světě,
zde máš: Hle mrtvé tělo na lafetě,
jen vezmi je, to nejkrásnější dává
ti tento národ, který oplakává
v tom mrtvém víc, než mohl ti snad dáti,
ty, která všechno máš, co už se nenavráť,
jen vezmi jej do hlubokého klína,
kde ve tmě nikdy úsvit neprolíná,
ať spočine už mrtvý spravedlivý.
Nad jeho hrobem stojí národ živý.

1.

Koho básník opakovaně oslovuje? SMRT

2.

Přiřaď básnický přívlastek smrti z textu básně k vlastnosti, kterou vyjadřuje.

- A) Ty, která všechno máš, co už se nenavráťi...
- B) Ty, v jejichž rukou člověk zapomene všech břemen světa...
- C) Ty, která platíš víc, než zlato platí...
- D) Ty, průvodkyně mrtvých po neznámu...

Dává pocit klidu, zapomenutí všech starostí a problémů. B

Je tajemná, nikdo neví, co ho čeká. D

Je neúplatná, nedá se z ní vykoupit. C

Je konečná, patří jí vše minulé. A

3.

Celá báseň je laděna smutně, pochmurně. Vyznívá tak i její závěr?

Ne, národ bude žít dál, i když zemřel jeho významný příslušník.

4.

K napsání básně autora inspirovala smrt a pohřeb člověka. Jednalo se o někoho obyčejného? Najdi v textu pro své tvrzení argumenty.

Ne, jedná se o významnou osobnost. Je pohřbíván na dělové lafetě, oplakává ho celý národ, je to to nejkrásnější, co mohl národ obětovat, je to pro národ velká ztráta

JOSEF ČAPEK: BÁSNĚ Z KONCENTRAČNÍHO TÁBORA

VĚZEŇSKÁ PROCHÁZKA

Obdélník kamenných zdí
se čtvercem železných vrat,
zavřený dalekou oblohou,
nahore ostnatý drát:
toť naše zahrada, toť náš sad.

Obdélník kamenných zdí,
věžňové dokola jdou,
v dálce vojenské povely zní,
pořád dokola za sebou
- tak naše dni - .

1.

Spoj tvrzení se správným pojmem.

Slova „obdélník, čtverec“ mohou připomínat výtvarný směr J. Čapka

metafora

„toť naše zahrada, toť náš sad“

elipsa

„tak naše dni“

kubismus

PRÓZA

JULIUS FUČÍK: REPORTÁŽ PSANÁ NA OPRÁTCE

1

Pod okny stojí gestapo a míří pistolemi do pokoje. Z chodby přes vyražené dveře se hrnou tajní do kuchyně a dále do pokoje. Jeden, dva, tři, devět mužů. Nevidí mě, protože stojím právě za jejich zády, za dveřmi, které otevřeli. Mohu tedy nerušeně střílet. Ale devět pistolí míří na dvě ženy a tři neozbrojené muže. Vystřelím-li, padnou dříve oni než já. I kdybych chtěl zastřelit jen sebe, začne přestřelka a oni se stanou její obětí. Nebudu-li střílet, posedí si snad půl roku, snad rok a revoluce je vysvobodí živé. Jen Mirek a já z toho nemůžeme vyjít, budou nás mučit - ze mne nic nedostanou, a z Mirka? Člověk, který bojoval ve Španělsku, člověk, který prožil dva roky v koncentračním táboře ve Francii a který se ilegálně uprostřed války dostal z Francie až do Prahy - ne, ten přece nezradí. Mám dvě vteřiny na rozmyšlenou. Nebo jsou to snad tři vteřiny? Vystřelím-li, nic nezachráním, jen sebe uchráním muk. Ale za to obětují zbytečně životy čtyř soudruhů. Je to tak? Ano!

2

Znáš ji? Podpírám si rukou bradu. Před nosítky stojí mladé, širokolící děvče. Stojí hrdě, celá vzpřímena, hlavu vztyčenu, ne vzdorně, ale vznešeně, jen oči mírně skloněny, právě jen tolik, kolik bylo třeba, aby na mne viděla a mohla mě jimi pozdravit.

-- Neznám.

Vzpomínám, že jsem ji zahlédl jednou snad na okamžik, té divoké noci v Petschkově paláci. Teď podruhé. A žel, nikdy už potřetí, abych jí mohl stisknout ruku za vznešenost, s níž tu stála. Byla to žena Arnošta Lorenze. A byla popravena v prvních dnech stanného práva roku 1942.

3

Přivádějí Mirka a manžele Jelínkovy a manžele Friedovy - ano, to vím, ti byli, žel, zatčeni se mnou. Ale proč je tu také Pavel Kropáček, kunsthistorik, který pomáhal Mirkovi v práci mezi inteligencí? Kdo o něm věděl kromě mne a Mirka? A proč mi tento dlouhý mladík s rozbitou tváří naznačuje, že se neznáme? Vždyť já ho opravdu neznám. Kdo je to vlastně? Štich? Doktor Štich? Zdeněk? Ale bože, to znamená skupinu lékařů! A kdo o ní co věděl kromě mne a Mirka? A proč se mě při výslechu na cele ptali na českou inteligenci? Jak k tomu vůbec přišli, aby mě spojovali s prací mezi inteligencí? Kdo o tom co věděl kromě mne a Mirka? Odpověď nebylo těžko dát, ale byla těžká, byla krutá: Mirek zklamal. Mirek mluvil.

1. Najdi v textu odkazy na dobu, ve které se děj odehrává. (text 1)

GESTAPO, KONCENTRAČNÍ TÁBORY, STANNÉ PRÁVO ROKU 1942, JMÉNA LIDÍ

2. Jak to dopadlo s ženou z druhé ukázky? (text 2) POPRAVENA

3. Co je to stanné právo.

- a) opatření státu k rozšíření lidských práv
b) opatření státu k rozšíření občanských práv
c) opatření státu k omezení cizineckých práv
d) opatření státu k omezení občanských práv

4. Urči, která tvrzení jsou pravdivá.

- a) Když přišlo gestapo, Julius stál tak, že nemohl střílet.
b) Na gestapo tam čekali ozbrojení muži.
c) Julius věřil, že když se vzdá, ostatní mají šanci žít.
d) Julius měl dost času na rozmyšlenou.

PRAVDA - LEŽ
PRAVDA - LEŽ
PRAVDA - LEŽ
PRAVDA - LEŽ

5. Podle čeho poznal, že zradil Mirek?

Podle lidí, kteří tam byli - znali je jen oni dva.

6. Co v textu znamená výraz inteligence?

společenská vrstva lidí vykonávající kvalifikovanou duševní činnost, vzdělaní lidé

PANCÉŘOVÁ PĚST

Povídka se odehrává za Pražského povstání v květnu 1945. Sedmnáctiletý chlapec Pepík se i přes zákaz otce vydává do města na pomoc povstání a podaří se mu ukořistit pancéřovou pěst.

... V sobotu, v neděli, v pondělí. Vylamují si zuby na barikádách z dláždění. Pepík Hošek pořád vleče svou pancéřovou pěst. Nikomu ji nedá. A pak...

Tři pancéřové pěsti za barikádou. První má tank na čtyřicet metrů. Muž zavře oči, stiskne kohoutek. Rána nevyšla. Zahodí ten zbytečný, nepotřebný krám, děs mu skočí do očí, utíká od barikády jako šílenec, nevnímá kulometný oheň, jenž mu sviští nad hlavou.

Pak střílí druhý. Na třicet. Opřen o zeď domu. Když rána vyšla, najdou ho roztrhaného na kousky. Raketový plamen chce mít volno. A tank je na dvacet metrů.

Pepík se třese hrůzou. Je mu teprve sedmnáct. Přerazím ti nohy, jestli se hneš z domova, řekl táta. Kdyby tu byl teď, křikl by: „Přerazím ti nohy, jestli nevystřelíš.“ A Pepík ví: i tak, bez táty, bez rozkazu bych nezdrhl. U Berlína se bijou sedmnáctiletí krasnoarmějci. A vůbec, sedmnáct let, to už je člověk chlap. Míří. Míří. A drkotá zuby. Smradi, smradi, smradi německý! Jazyk to říká sám. Ale Pepík to cítí celým tělem.

Tank na patnáct metrů.

Kulomet bije do čela barikády, žulové odštěpky lítají na všechny strany. Pepík je skrčen dole, u štěrbiny, určené zrovna pro jeho pancéřovou pěst. Jsou tu ještě střelci? Je tu ještě někdo? Cítí se strašně sám. Strašně odpověden za tuhle chvíli. Stiskne. V tu vteřinu ho opouštějí všechny smysly. Hluchý je, slepý, bez citu, hmatu a čichu.

Teprve když k němu vyběhnou z domu, když ho objímají a líbají, procitá. Stojí? Leží? Což není roznesen na tisíc kousků? Ach ne, sedí na bobku jako prvňáček, když cvrnká na jaře fazole. Násadu má pořád pevně pod ramenem. Zvednou ho k sobě, postaví Pepíka na nohy, někdo ho nadšeně praští do ramene:

„Koukej, smrkáči! Koukej!“

Teď teprve uvidí železnou bestii. Má železné břicho, stoupá z ní dým, lehký benzínový plamen olizuje pláty. Příliv nadšení rozmrazuje Pepíka Hoška, všecek roztává pod přátelskýma rukama chlapů. Samou láskou by ho v tu ránu umačkali.

Pepík odhodí prázdnou násadu. Ještě jednou se koukne na podbitou nestvůru. Pak si odplivne, vykulí modré telecí oči, a docela se zalykaje štěstím, škytne:

„Krucifix ... to byla ale ... šlupka!“

1. Spoj části vět z levého a pravého sloupce tak, aby vznikly smysluplné věty. Očísľuj věty ve správném pořadí podle děje povídky.

Bál se, ale věděl...	...zabránit tanku projet dál.	1
Pepík střílel jako třetí, protože...	...vystřelil.	4
Když se trochu vzpamatoval, zjistil,...	...že situaci může zachránit jen on.	3
Pepík chtěl pancéřovou pěstí bránit barikádu a...	...že se mu tank podařilo zasáhnout.	5
Nakonec si dodal odvahy a...	...předchozí pokusy selhaly.	2

2. Označ, zda je tvrzení správné, nebo chybné pomocí ANO / NE.

	ANO	NE
Větou „Přerazím ti nohy, jestli nevystřelíš!“ se míní, že tatínek by souhlasil s Pepíkovým počínáním.	X	
Pepík tank trefil na vzdálenost 30 metrů.		X
Tatínek by s Pepíkovým počínáním z počátku nesouhlasil, protože mu zakázal jít ven.		X
V 17 letech už je člověk téměř dospělý a měl by umět přijmout zodpovědnost za své chování a svá rozhodnutí.	X	
Větou „Smradi, smradi, smradi německý!“ Pepík vyjadřuje svou nenávisť a zároveň si dodává odvalu.	X	

3. Představ si, že jsi Pepík a vrátil ses domů. Jak budeš vyprávět svým rodičům, co jsi zažil?

(individuální)

.....

.....

DRAMA

JIŘÍ VOSKOVEC A JAN WERICH: DIVOTVORNÝ HRNEC

Maršálek – Čochtan, vodník ze Zlatý stoky!

vodník – To jsem já.

Maršálek – Vy nejste vodník, vy jste podvodník! Dyť jste na vodníka moc velikej.

vodník – Vidíte? Já to taky pozoruju. Panečku, dřive: Na topole podle skal zelený mužik zatleskal... Já byl takhle malinkej, dneska bych se s tím pupkem panu Erbenovi do Kytice ani nevešel. Já rostu jako z vody.

Maršálek – No samosebou. Tady v Americe je všecko větší, všecko rychle roste. – Co tu vlastně chcete?

vodník – Pane Maršálek, já si myslel, esli byste mi nepomoh.

Maršálek – Krajanovi vždycky. Ale to se musí zapít. (Napije se a upadne.)

vodník (bere mu láhev) – Děkuji vám, to stačí!

Maršálek – Jářku, jakpak je u nás doma v Čechách?

vodník – Sucho a mělko! Nepamatuju tak mělko od Šumavy k jatkám, jako když jsem odcházal ze země rodné.

Maršálek (zlostně) – A co proti tomu děláte vy?

vodník – Kdo my?

Maršálek – Vy, chamraď nadpřirozená, vy hasrmani, skřítkové, pidimužáci, vy plivníci, strašidla, krkáčkové a bosáci – vlkodlaci a bubáci... a co tomu říká Bílá paní rožmberská?

vodník – Bílou paní rožmberskou jsem potkal. Byla celá černá: šla do dolů na brigádu!

Maršálek (bez sebe hrůzou) – Pro milosrdenství boží! Tak Krakonoš ať zakročí!

vodník – Rýbrcoul byl vodsunutej.

Maršálek – A to vy jihočeský paličatý vodníci takhle necháte? Kde je vaše kouzelná moc?

vodník – O tu jsme právě přišli.

Maršálek – Nemluv. Rožmberští hasrmani mají od nepaměti moc splnit každé přání!

vodník – Měli, ale nemají! Vy jste nám tu moc ukrad! Vy jste nám vodníkům ukrad náš hrnec zlata, který nám dával kouzelnou moc, aby každé naše přání se splnilo.

Maršálek – Nebudte pověřčivej, to nese smůlu.

vodník – Pane Maršálek, copak nechápete, že bez toho zázračného hrnce je Společenstvo českých strašidel a bubáků na hrnci? Kdo bude strašit veřejnost? Kdo bude dělat šeptandu? Vždyť Češi se přestanou hádat a budou muset začít pracovat! To by bylo neúnosné!

Maršálek (zdrčen) – No to by byl konec.

vodník – Pane Maršálek, vraťte mi to zlato –

1. V ukázce se mluví o různých nadpřirozených bytostech. Vyhledej o nich informace v textu.

jméno	Co se s nimi stalo
Bílá paní rožmberská	Zčernala, šla na brigádu do dolů.
Krakonoš	Byl odsunutý.
vodníci	Ztratili svou kouzelnou moc plnit přání.

2. Jakým jazykem je divadelní hra napsaná? (vyber z možností)

zastaralá spisovná čeština argot **zastaralá hovorová čeština** nářečí slang

obecná čeština moderní spisovná čeština

3. Najdi v textu pro svá tvrzení - ze cvičení 2 - příklady.

obecná čeština – např. malinkej, velkej, nepomoh, vodsunutej
zastaralá čeština – např. jářku, pupek, esli

4. Vyhledej v textu odpovědi na otázky.

Co se stalo doma v Čechách? *Je nedostatek vody.*

Podle čeho dostala divadelní hra své jméno?

Podle hrnce zlata, který dával vodníkům kouzelnou moc plnit přání.

Co se s tou věcí stalo? *Ukradl ji Maršálek.*

5. Vyber správné tvrzení, zakroužkuj a doplň do tajenky.
Pokud jsi se rozhodl správně, dozvíš se, proč Maršálek hrnec ukradl.

Vodník Čochtan pochází z... .	E – Rožmberka	☒ A – ze Zlaté stoky
Čochtan je dnes... .	☒ J – tlustý	S – hubený
Změnil se, protože v Americe... .	☒ E – všechno rychle roste	M – se mu nevede dobře
Čochtan chce... .	Y – Maršálka vystrašit	☒ T – požádat Maršálka o pomoc
Výraz „být na hrnci“ znamená... .	S – být bohatý	☒ E – být vyřízený, bezmocný

tajenka: Aby měl M A J E T E K pro svou dceru Káču.

6. Představ si, že vodník Čochtan ztratil s panem Maršálkem trpělivost a rozhodl se na něj podat žalobu. Doplň do tabulky body, které si připravil.

jméno viníka:	<i>Maršálek</i>	
poškozené osoby:	<i>vodník Čochtan a vodníci v Čechách</i>	
spáchaný čin:	<i>krádež</i>	
Kde k zločinu došlo:	<i>v jižních Čechách na Zlaté stoce</i>	
Co bylo odcizeno:	<i>kouzelný hrnec</i>	
Jaká škoda vznikla:	na majetku	<i>hrnec zlata s kouzelnou mocí</i>
	nemajetková	<i>vodníci ztratili svou moc</i>

7. Z nabídky zakroužkuj znaky typické pro drama.

text je určen ke čtení

text je určen k předvádění na jevišti

hovoří postavy (monolog a dialog)

text je členěný na kapitoly a odstavce

věty v textu jsou jazykově přizpůsobeny postavám

text se člení na jednání, dějství a akty

text doprovázejí scénické poznámky

8. Pro který literární druh jsou typická zbývající tvrzení? *pro prózu*

9. Pokus se na základě údajů z tabulky jako Čochtanův právník přednést obžalovací řeč.

10. Dovedl bys jako obhájce žalovaného pana Maršálka najít argumenty pro jeho obhajobu?

POEZIE

MICHAL SEDLOŇ: PÍSNĚ O TRAKTORISTCE

NOVÝ ŽIVOT

Parfémem pleť nevoní si,
neobléká drahé róby,
statné děvče v kombinéze,
hrdinkou je naší doby.

Do hněda ji slunce líčí,
pružná je jak mladá líska.
Zůstávají za ní, ejhle,
strniště a oraniska.

Přišla na mě mizerie,
skučí boháč - čert to vem.
Ale děvče žne a sije,
zpívá dvojhlas s traktorem.

Její stroj nás k zítřku veze,
z políček se stanou lány.
Jednou zorá všechny meze
i ty, co jsou mezi námi.

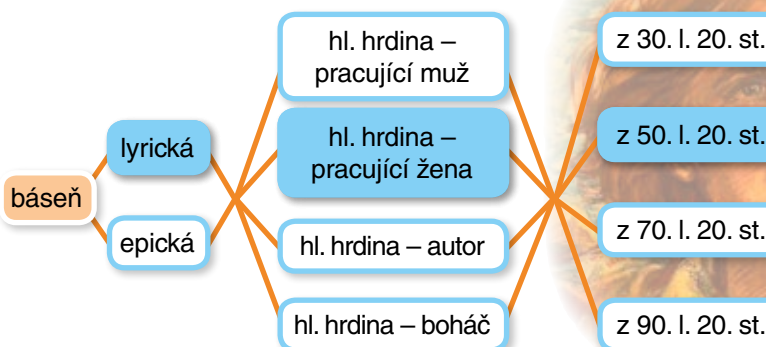
Parfémem pleť nevoní si,
neobléká drahé róby.
Prosté děvče v kombinéze
hrdinkou je naší doby.

A přec nemá o čitele
žádnou nouzi. Já jsem z nich.
Zpívám o ní malou píseň
k chvále lánů družstevních.

1. Vybarvi rám plakátu, který nejlépe vystihuje obsah básně.

2. Vybarvi správná tvrzení o básni.

JAN ALDA: RADOSTNĚ VPŘED

VÁNOČNÍ

Vánoční strom světly obalen
zavoněl na náměstí.
Komu poděkovati jen
za radost, mír a štěstí,

že hladových u nás nezní sten,
není nezaměstnaných?
Vám, pracující z továren,
a vám, havíři z dolů,

že oslavujeme Štědrý den
šťastní u plných stolů,
že celou zem, že celou zem
svíráte v hřejivých dlaních.

1. Doplň tabulku podle textu básně.

	„nové“ Vánoce
oslavován(i)	pracující
symbol	vánoční strom světly obalen
úspěch	nejsou hladoví nezaměstnaní
poděkování za	radost, mír, štěstí

2. Vyjádři své mínění o následujících tvrzeních.
Konfrontuj svůj souhlas / nesouhlas s poznatky o realitě padesátých let.

(individuální)

- Báseň záměrně popírá křesťanské tradice.
- Věta „není nezaměstnaných“ neodpovídá tehdejší realitě.
- Báseň se snaží zavděčit pracujícím, aby se cítili důležití.

- SOUHLASÍM – NESOUHLASÍM
- SOUHLASÍM – NESOUHLASÍM
- SOUHLASÍM – NESOUHLASÍM

SVĚTOVÁ LITERATURA 2. POLOVINY 20. STOLETÍ

OBRAZ VÁLKY A TEMATIKA HOLOCAUSTU

- **Boris Polevoj** (Rusko, 1908 – 1981) – *Příběh opravdového člověka* (román dokument o letci, který se zřítíl, ale silou vůle překonal všechny problémy a našel odvahu znovu létat)
- **Pierre Boulle** (Francie, 1908 – 1994) – válečný román *Most přes řeku Kwai* (popisuje poměry japonského zajateckého vězení v Thajsku)
- **Joseph Heller** (USA, 1923 – 1999) – satirický román *Hlava XXII* (kritika nadutosti nadřízených, byrokracie, nesmyslných předpisů, manipulace)
- **William Styron** (USA, 1925 – 2006) – psychologický román *Sophiina volba* (o zločinech nacismu → Sophie je postavena před rozhodnutí, které svoje dítě má zachránit a které poslat na smrt do vyhlazovacího tábora → rozhodne se zachránit syna → nedokáže s tímto rozhodnutím žít, bere si život).
- **James Clavell** (australský původ, 1924 – 1994) - *Král Krysa* (prostředí japonského zajateckého tábora → sleduje, jak se lidem mění měřítko hodnot během zajetí)
- **Alberto Moravia** (Itálie, 1907 – 1990) – válečný román *Horalka* (detailní popisnost, autentičnost, dokumentárnost, téma psychického traumatu – znásilnění), dále román *Římanka*
- *Deník Anny Frankové* - deník mladé židovské dívky **Anny Frankové** (Nizozemí, 1929 – 1945), která se ukrývala před nacisty a svoje emoční prožitky zaznamenávala.

BEATNICKÁ GENERACE

- **Allen Ginsberg** (USA, 1926 – 1997) – básník, poema *Kvílení*
- **Lawrence Ferlinghetti** (USA, 1919) – založil nakladatelství a vydal většinu beatnických sbírek, sbírka *Lunapark v hlavě*.
- **Jack Kerouac** (USA, 1922 – 1969) – kultovní román *Na cestě* – podnikl cestu napříč USA a vylíčil její atmosféru a průběh, dojmy z ní metodou tzv. automatického psaní (bez zásahů a úprav).

POSTMODERNISMUS

- **Umberto Eco** (Itálie, 1932) – *Jméno růže* – kniha je považována za vzorové dílo postmodernismu, využívá různých žánrů – hlavně detektivky, hororu, historického románu, filozofické eseje (ze 14. století, mladý mnich pátrá po záhadných vraždách v italském klášteře).

SCI-FI A FANTASY

- **Arthur Charles Clarke** (Anglie, 1917 – 2008) – astrofyzik a spisovatel, tématem jeho prací je setkávání s mimozemskými civilizacemi (*2001: Vesmírná odysea*).
- **Ray Bradbury** (USA, 1920 - 2012): *451 stupňů Fahrenheita* – románová vize budoucnosti, kdy technicky vyspělá civilizace podlehne masové kultuře a pálí knihy.
- **John R. R. Tolkien** (Anglie, 1892 – 1950) – díla ve stylu fantasy (mytologické a pohádkové prvky, prostředí a postavy → *Pán prstenů*, *Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky*)
- **George Orwell** (Anglie, 1903 – 1950) – v díle se prolíná sci-fi a politická literatura, poukazuje na rysy totalitních společností → *Farma zvířat* (alegorická bajka → obraz stalinismu), román *1984* .

DALŠÍ VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI TÉTO DOBY

- **Jacques Prévert** (Francie, 1900 – 1977)- básník, scénárista, režisér, výtvarník → poezii spojuje se svými ostatními aktivitami → sbírka Slova (vliv surrealismu, asociace, hravost, vtip)
- **Alexandr Solženicyn** (Rusko, 1918 – 2008) - politická literatura, *Souostroví Gulag* – 1973-75 (dokument o koncentračních táborech a vězeních sovětské doby – shromáždil existující doklady o utrpení vězňů, sepsal autentická svědectví jak svoje, tak ostatních lidí)
- **Vladimír Vysockij** (1938 – 1980), **Bulat Okudžava** (1924 – 1997) – ruští písničkáři
- **Mika Toimi Waltari** (Finsko, 1908 – 1979) – nejuspěšnější je jeho historický román *Egyptan Sinuhet* (o dobrodružství nalezeného chlapce Sinuheta, který se stejně jako jeho otec stal lékařem).

Reakce na válku

- romány zobrazují krutost války, oslavují hrdinství, obětavost, vlastenectví, ale ukazují také na strach, zbabělost, kolaboraci
- hrdinové se ocitají většinou v extrémních situacích → vyžadují velkou psychickou odolnost a morální přesvědčení
- tematika koncentračních a zajateckých táborů, holocaustu
- někdy je próza satirická a kritická

Beat generation

– beatníci, beatová generace

- hnutí v USA ve druhé polovině 50. a 60. let
- hledání vnitřní svobody a volnosti → toulání, happeningy, experimentování s drogami, erotická otevřenost, provokace
- vliv jazzové hudby a východní filosofie
- poezie se četla v nočních barech, hospodách

Postmodernismus – kritizuje avantgardní literaturu → literatura nemá být jen pro úzký okruh čtenářů → snaha o propojení zábavnosti s náročností

ABSURDNÍ DRAMA

- **Samuel Becket** (irský původ, 1906 – 1989) – drama **Čekání na Godota** (dva tuláci si nesmyslně povídají u cesty a čekají na Godota, divák se však nedozví, jaký má jejich jednání smysl, ani kdo je Godot)
- také **Friedrich Dürrenmatt** (Švýcarsko, 1921 – 1990) – **Fyzikové** a **Eugene Ionesco** (Francie, 1912 – 1994) – **Plešatá zpěvačka**

Absurdní drama – jazyk jako dorozumivací prostředek zcela ztrácí smysl → postavy absurdních her nežijí plnohodnotným životem, dělají věci, které nedávají smysl → snaha o zachycení úzkosti, stereotypu a nesmyslnosti jednání, špatné komunikace mezi lidmi

ČESKÁ LITERATURA PO ROCE 1945

POEZIE Z OBDOBÍ DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Reaguje na hrozbu fašismu poezií, která především brání domov, vlast, Prahu, český jazyk a připomíná významné osobnosti minulosti (např. Němcovou – Babička už není jen název díla z učebnice, už je to odkaz mateřského jazyka a češství, stává se aktuální v době, kdy čeština umírá, zaniká).

■ Skupina 42

- **Jiří Kolář** (1914 – 2001) – český básník a výtvarník známý po celém světě, koláže a experimentální umění → jeho texty – koláže jsou drsné, otevřené, zaznamenávají výjevy z každodenního života → po roce 1948 nemohl publikovat (kvůli básnické sbírce **Prométheova játra** strávil několik měsíců ve vězení → od roku 1981 žil v Paříži).
- **Josef Kainar** (1917 – 1971) – ironie, někdy až hraničící s výsměchem, hovorový, místy i vulgární jazyk, zpěvnost, možnost spojovat text s hudbou, ovlivněn černošskou hudbou – blues (sbírka – **Miss Otis lituje**, další sbírky – **Člověka hořce mám rád**, **Lazar a píseň**)
- **Ivan Blatný** (1919 – 1990) – od roku 1948 v exilu v Londýně → v poezii samota, stesk, inspirace Prahou, Brnem – sbírka **Stará bydlíště**

OKUPACE A VÁLKA V ČESKÉ PRÓZE

- **Julius Fučík** (1903 – 1943) – literární a divadelní kritik a překladatel, popravený nacisty pro účast v protinacistickém odboji → **Reportáž psaná na oprátce** (zobrazuje dny ve věznici na Pankráci, jednotlivé části knihy postupně vynášel z věznice jeden z dozorců → později byly sestaveny do knihy → dokument o nelidskosti fašistů)
- **Jan Drda** (1915 – 1970) – soubor povídek **Němá barikáda** (hrdinství obyčejných lidí nebo dětí – nejznámější je povídka Vyšší princip)
- V 50. a 60. letech se v literatuře objevuje druhá vlna válečné prózy (je zaměřena více psychologicky, nový typ hrdiny – žid):
- **Arnošt Lustig** (1926 – 2011) – židovská tematika → povídkové soubory **Noc a naděje**, **Démanty noci**, psychologická novela **Modlitba za Kateřinu Horovitzovou** (bohatým americkým židům nacisté slíbí za vysoké výkupné svobodu, jsou však oklamáni a odvezeni do koncentračního tábora, jediná Kateřina se odhodlá k činu a před svou smrtí zabije dva nacisty)
- **Ladislav Fuks** (1923 – 1994) až hororová próza **Spalovač mrtvol** (příběh psychopata pana Kopfrkingla, který se stává ve službě fašismu udavačem a vrahem → svoji práci bere jako poslání, chce pomáhat duším nalézt nové tělo)
- **Jan Otčenášek** (1929 – 1979) – novela **Romeo, Julie a tma** (obraz doby, kdy byl spáchán atentát na Heydricha, student Pavel ukrývá židovku Ester, která odmítla nastoupit do transportu → tragický konec – Ester zastřelena)
- **Ota Pavel** (1930 – 1973) – židovského původu, prozaik, novinář a sportovní reportér, především autobiografické povídky s tématy z vlastního dětství **Smrt krásných srnců** (vzpomínky na dětství, na život autorova otce Lea, svérázného židovského obchodníka, na židovské transporty, poválečná léta), **Jak jsem potkal ryby** (o autorově vztahu k rybám, řekám a přírodě)
- **Josef Škvorecký** (1924 – 2012) – generační román **Zbabělci** (očima Dannyho Smiřického popisuje konec války v rodném Náchodě → kritika předstíraného vlastenectví, postava Dannyho se objevuje i v dalších prózách – **Konec nylonového věku**, **Prima sezóna**, **Mirákl**, **Příběh inženýra lidských duší**, nejznámější je **Tankový prapor**)
- **B. Hrabal** (1914 – 1997) – novela **Ostře sledované vlaky** – tragikomický příběh z období protektorátu (mladý železničář Miloš prožívá dospívání a první milostné zkušenosti, nakonec se zachová jako hrdina → vyhodí do povětří nacistický vlak → umírá) – povídka, zfilmována (režisér Jiří Menzel – získal Oscara)

Motivy básní během války:

- **rodná vlast, Praha**
Vítězslav Nezval – Sloky o Praze
Jaroslav Seifert – Píseň o rodné zemi
František Halas – Praha
Jan Zahradníček – Píseň o domově
- **Božena Němcová** – J. Seifert, F. Halas

Skupina 42

- česká umělecká skupina soustřeďující výtvarníky i literáty
- **zaměření na město** a městský způsob života, především na městskou periferii, továrny a na život obyčejných pracujících lidí

Literatura za války:

- Cenzura – noviny a vydavatelství mají pozastavenou činnost → vše, co má vyjít, je kontrolováno, z knihoven a obchodů jsou stahovány knihy židovských autorů a zapovězené knihy.
- někteří spisovatelé v koncentračních táborech (K. Poláček, J. Čapek), popraven V. Vančura

1948 – 50. LÉTA V LITERATUŘE

- po komunistickém převratu (únor 1948) → komunistická diktatura → potlačení svobody projevu → začátek totalitní vlády → jediným povoleným programem v literatuře byl tzv. „socialistický realismus“
- v literatuře hlavně **budovatelské romány** a **agitační poezie** (Michal Sedloň, Františka Semeráková, některé básně V. Nezvala)
- 1949 – Syndikát českých spisovatelů nahrazen Svazem českých spisovatelů → začínají politické čistky a umlčování spisovatelů, kteří jsou nevhodní komunistické ideologii (popraven kritik Z. Kalandra, další spisovatelé věznění – V. Renč, J. Zahradníček, někteří umlčováni – E. Bondy, J. Kolář, V. Holan, zakázány některé noviny a časopisy – Lidové noviny, z knihoven vyřazeny ideologicky nevhodné tituly) → spousta spisovatelů odchází do emigrace (Egon Hostovský, Jiří Voskovec).
- oficiální próza ve službách komunistického režimu: V. Řezáč, J. Otčenášek, J. Glazarová, M. Pujmanová, J. Drda, V. Řezáč

Totalitní stát zcela ovládá a řídí ekonomiku, potlačuje svobodu slova a kritiku režimu, zasahuje do všech stránek veřejného i soukromého života .

Budovatelský román – schematismus – psaní podle určité šablony → postavy jsou přesně rozděleny na dobré a špatné →

Mladý komunistický intelektuál přichází na vesnici, do zemědělského družstva nebo do městské továrny, aby tam prosazoval myšlenky komunismu a bojoval proti jejich odpůrcům (kapitalistům, kulakům, fašistům aj.).

- **Jan Otčenášek** (1924 – 1979) – *Občan Brych*
- **Václav Řezáč** (1901 – 1956) – *Nástup, Bitva*

KONEC 50. LET A 60. LÉTA V LITERATUŘE

Smrt J. V. Stalina a K. Gottwalda → situace se pozvolně zlepšuje, nastává uvolnění politické i kulturní atmosféry, spisovatelé volají po umělecké svobodě.

OKUPACE A VÁLKA V ČESKÉ POEZII

- **Oldřich Mikulášek** (1910 – 1985) – básník skupiny Host do domu, později v 70. letech měl zákaz publikování → dílo vycházelo samizdatem, v jeho díle hodně protikladů (pesimismus, bolest, žal, smrt x radost ze života, láska) → sbírka *Ortely a milosti*, dále poema *Krajem táhne prašivec* (pětidílná skladba, využívá motivů lidové písně), po roce 1968 sbírka *Šokovaná růže* (milostná a občanská lyrika, nesouhlas se sovětskou invazí do Československa).
- **Jan Skácel** (1922 – 1989) – básník skupiny Host do domu, autor literatury pro děti, také nucen odejít do exilu a samizdatu, opírá se o lidová moudra, domov, lásku, spojení s přírodou a vesmírným řádem, jeho poezie je hluboce citlivá a meditativní → sbírky *Kolik příležitosti má láska, Co zbylo z anděla, Smuténka* aj., sbírky pro děti *Proč ten ptáček z větve nespadne, Uspávanky, Kam odešly laně*.
- **Václav Hrabě** (1940 – 1965) – tvorba ovlivněna jazzem a generací beatníků → *Blues pro bláznivou holku*
- **Egon Bondy** (1930 – 2007) – básník, prozaik, filosof, ovlivněn beatnickou generací, jeho tvorba vycházela samizdatem, představitel undergroundové generace → linie trapné poezie, ironie, surový a nespisovný jazyk, vulgarismy – sbírky *Trapná poezie, Velká kniha, Malá kniha, Totální realismus*.

PRÓZA TÉTO DOBY:

- vrací se zpět k **válečným tématům**, viz Okupace a válka v české próze
- zpracovává **osudy a pocity emigrantů**, jejich touhu po vlasti →
- **Egon Hostovský** (1908 – 1973) – novela *Cizinec hledá byt*
- objevují se díla s **historickou tematikou** →
- **Václav Kaplický** (1895 – 1982) – román o inkvizičních procesech *Kladivo na čarodějnice*
- **Miloš Václav Kratochvíl** (1904 – 1988) – např. tematika husitství (*Pochodeň, Mistr Jan*)
- dále např. **Vladimír Neff** (1909 – 1983) a **Jiří Šotola** (1924 – 1989)
- **Humoristická próza** – moudrost a humorný nadhled v díle **Jana Wericha** (1905 – 1980) – soubor pohádek *Fimfárum*, Miroslava Horníčka (1918 – 2003) – *Dobře utajené housle*
- **Sci-fi literatura** – **Josef Nesvadba** (1926 – 2005) a **Ludvík Souček** (1926 – 1978).

60. léta – snaha o reformu komunismu po kritice dosavadního komunistického systému → situace v politice i kultuře se nadále volně zlepšuje, ale vpád tzv. spojeneckých vojsk do Československa zbrzdil další vývoj české literatury.

Samizdatová literatura – knihy, které byly komunistickým režimem zakázány a nemohly se vydávat oficiálně, se šířily tzv. samizdatem (lidé si je opisovali na psacím stroji a sami si je mezi sebou předávali → např. **Edice Petlice** (založil Ludvík Vaculík) nebo **Edice Expedice** (Olga a Václav Havlovi).

Exilová literatura – literatura, která je vydávána v zahraničí.

Některá exilová nakladatelství:

- **Sixty-Eight Publishers** (Toronto, J. Škvorecký, Z. Salivarová)
- **Index** (Kolín nad Rýnem)
- **Konfrontace** (Curych)
- **Rozmluvy** (Londýn)

ČESKÁ LITERATURA 70. A 80. LET

Po vpádu vojsk Varšavské smlouvy (21. 8. 1968) nastává období tzv. „normalizace“ → tvrdá totalita, politické a kulturní čistky, asi pětina lidí vyloučena z KSČ, byl vypracován seznam nepřátel režimu → nekomunistické noviny a časopisy byly zakázány, spousta spisovatelů nesměla publikovat (M. Kundera, V. Havel, A. Lustig, J. Škvorecký a další) → další vlna emigrace, vznik exilových nakladatelství.

POEZIE:

- V této době oficiálně vycházejí básnické prvotiny **Jiřího Žáčka** (1945), **Michala Černíka** (1943) nebo **Emanuela Frynty** (1923–1975), publikuje **J. Seifert** (sbírka *Morový sloup* – reakce na okupaci v r. 1968).
- Rozvíjí se **undergroundový proud**.
- **Ivan Martin Jirous** (1944) – strávil osm let ve vězení, nejznámější je sbírka *Magorovy labutí písně* (témata vězeňského života, vzpomínky, kritika režimu).
- **Vlastimil Třešňák** (1950) – písničkář, folkový zpěvák, malíř, fotograf
- **Jáchym Topol** (1962) – básník a textař hudební skupiny Psí vojáci
- **písňové texty** (rychle se šířily mezi lid → mohly aktuálně reagovat na dění ve společnosti):
- **Karel Kryl** (1944 – 1994) – básník a písničkář, v emigraci působil v rádiu Svobodná Evropa, píše protestní písně proti nesvobodě a komunistickým represím → melancholie, deprese, znechucení (písně *Bratříčku, zavírej vrátka*, *Anděl*, *Morituri te salutant* aj.) → soubor textů *Knížka Karla Kryla*.
- další písničkáři – **J. Dědeček** (1953), **J. Nohavica** (1953), **V. Merta** (1946), **J. Vodňanský** (1941), **J. Hutka** (1947)

PRÓZA:

Rozvíjí se především povídky a romány, které ukazují život současných lidí, jejich profesní i rodinné problémy.

- **Bohumil Hrabal** (1914 – 1997) – jeden z nejvýznamnějších českých spisovatelů 20. století, píše povídky, jejichž hrdiny jsou lidé žijící na okraji společnosti (*Perlička na dně*, *Pábitelé*) → pojem **PÁBITEL** – označení pro postavy z okraje společnosti (nemocní, smolaři, ztroskotanci) – nezajímaví lidé, sami v životě nic nezažili, ale o životě rádi mluví, vzpomínkové prózy, *Postřižiny*, *Slavnosti sněženek*, romány *Obsluhoval jsem anglického krále*, *Příliš hlučná samota*, aj.
- **Vladimír Páral** (1932) – píše prózy z prostředí průmyslové chemičky v severních Čechách → *Veletrh splněných přání*, *Soukromá vichřice*, *Katapult*, *Milenci a vrazi*, *Profesionální žena*, *Mladý muž a bílá velryba*, dále sci-fi prózy (např. *Válka s mnohozvířetem*) a prózy s erotickou tematikou (*Playgirls*).
- **Milan Kundera** (1929) – od roku 1975 žije a tvoří ve Francii, jeho dílo bylo až do Sametové revoluce zakázáno, píše tragikomické milostné příběhy (*Směšné lásky*), román *Žert* (nevinný provokativní vtípek může v komunistické totalitě úplně změnit směr života nadaného vysookoškolačka), v emigraci romány *Život je jinde*, *Valčík na rozloučenou*, *Nesnesitelná lehkost bytí*, aj.
- Další autoři: **Ludvík Vaculík** (1926 – 2015) – prozaik, fejetonista, **Karel Pecka** (1928 – 1997) – dlouholetý politický vězeň → autobiografický román *Motáky nezvěstnému*, **Valja Stýblová** (1922) – prózy z lékařského prostředí, **Zdena Salivarová** (1933) – manželka J. Škvoreckého, **Jarmila Loukotková** (1923 – 2007) a **Ludmila Vaňková** (1927) psaly historické prózy.

DRAMA:

- **Václav Havel** (1936 – 2011) – první český prezident, dramatik, publicista, představitel absurdního dramatu o krizi mezilidských vztahů a špatné komunikaci mezi lidmi → hry *Zahradní slavnost*, *Audience*, *Vernisáž*, *Largo desolato*, aj.
- Další dramatici: **Pavel Landovský** (1936 – 2014), **Pavel Kohout** (1928)

Charta 77 – významná akce odporu proti komunistickému režimu

- kritika politické a státní moci
- výzva k dodržování Listiny základních lidských práv a svobod
- 1. signatáři – V. Havel, J. Patočka, J. Hájek, L. Vaculík, J. Škvorecký, M. Kundera aj.

Československý underground – skupina umělců, kteří nemohli vydávat svoje díla oficiálně, byli v kulturní opozici k režimu → byli pronásledováni, vydávali svoje díla v samizdatu

- hlavním teoretikem byl Ivan Martin Jirous, přezdívaný Magor
- zástupci hudební skupiny The Plastic People of the Universe

Divadla malých forem

- vznikla ve 20. století
- základní výrazové prostředky: humor, nadsázka, dialog s divákem, slovní hříčka, satira
- **Červená sedma** – Eduard Bass, Ferenc Futurista, Vlasta Burian
- **Osvobozené divadlo** – Jaroslav Ježek, Jiří Voskovec s Janem Werichem (*Nebe na zemi*, *Těžká Barbora*, *Rub a líc*, *Divotvorný hrnec*)
- **Semafor** – Ivan Vyskočil, Jiří Suchý, Miroslav Šimek, Jiří Grossmann – navazuje na filmové grotesky, kabarety, šantán, revui, varieté → Zuzana je sama doma, Jonáš a tingl-tangl aj.
- **Divadlo Husa na provázku** – Boleslav Polívka a Miroslav Donutil
- **Divadlo Járy Cimrmana** – Ladislav Smoljak, Zdeněk Svěrák – založeno na mystifikaci diváků – fiktivní postava českého génia Járy Cimrmana → *Vyšetřování ztráty třídní knihy*, *Akt*, *Dobytí severního pólu*, *Dlouhý, Široký a krátkozraký...*
- **Ypsilon** – Jan Schmit, Luděk Sobota, Jiří Lábus

(...) Jsem v umných řečech
necvičen a věty v půli
lámou se mi.
Já chtěl bych prostým
gestem jen dát přivonět
vám této zemi.

nadějí naší, naším snem
a naším dílem
dennodenním.
Ať naší vůlí napojen
verš každý zazní zítřky
všemi.

zem z vůně žit, zem
z ocele, z našeho
velikého chtění, zem,
na niž zítřky zardělé
usmívají se veřejemi.

jež má svůj rytmus,
má svůj spád dynam
a hydraulických lisů
To všechno chtěl bych
dneska rád vtěsnat vám,
drazí, do dopisu.

Bez písni smutno, smutno
je a vaše mlčení nás mrzí.
Opusťte už tmu pokoje,
ať píseň vaše zazní brzy

Takovou krásu máme tu:
kovárnu myslí, křížovatku
svých snů, stržených
s blankytu na tuto zem,
zem z květních plátků,

Toť svět náš, kterým
dýcháme, jenž vyrůstá
nám pod rukama,
toť svět, jenž zanítil se
snem, toť radost z trosek
vydupaná,

Tož zazpívejte! Ať zní
dům, ať zazní plným
hlasem dílna!
Ať na zdraví všem
příštím dnům zní poesie
nová, silná!

1. Najdi v textu básnické výrazy pro následující slova.

rudé / červenající se *zardělé* modř *blankyt*
zárubně *veřejje* dovedné *umné*

2. Přelož následující věty do prózy.

- a) Opusťte už tmu pokoje. *(individuální řešení)*
- b) Jsem v umných řečech necvičen
- c) To všechno chtěl bych dneska rád vtěsnat vám, drazí, do dopisu.

3. Dopln věty podle smyslu textu.

- a) Lyrický mluvčí oslovuje *básníky*
- b) Žádá je, aby *znovu začali psát*
- c) Nabízí jim, aby psali o *krásách současnosti, o zemi, o práci, o budování*

4. Zaškrtni, které motivy v textu oslavují komunistický režim.

- krása země zářivá budoucnost
- zdůraznění kolektivu radost ze života smyslové vjemy oslava práce a nástrojů

5. Představ si, že můžeš odepsat za některého z oslovovaných básníků. Vyber odpověď, která je ti nejbližší. Diskutujte o možnostech ve třídě. *(individuální řešení)*

- a) „Podívej se, Ivane, je to od tebe hezké, že se ti po mé poezii stýská, ale moje nadšení není tak velké jako tvoje. Já o tomhle prostě psát nechci. Nemám rád, když mi někdo říká, o čem psát mohu, nebo ne.“
- b) „Díky, Ivane, že jsi mi ukázal nová témata. Už dlouho přemýšlím, o čem bych psal a tohle je ono. Je třeba oslatit tu jednotu a budování, lidi to povzbudí.“
- c) „Víš, Ivane, mě to zprvu chytlo taky a dobře víš, že jsem psal v podobném duchu. Ale není všechno růže, co je rudé. Nyní vidím i zápory a už nemůžu jen tak oslavovat.“

POEZIE: ZAKÁZANÍ AUTOŘI A EXIL

IVAN BLATNÝ: STARÁ BYDLIŠTĚ

Herec mě pozval na partii domina
vidíme z okna kus žebře mezi dráty
cihlová architektura anglické gotiky
je skryta mezi stromy
temnější zeleň břečtanu který je zelený
po celý rok
se odráží od novějších světlejších zelení
vlaškovky je obletují jak v Macbethu

Jen kočující v Londýně na návštěvě
ztratil krabici domina ztratil kufr
zůstali jsme sami v essexských zahradách.

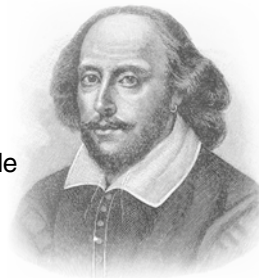
1.

Podtrhni v textu výrazy, které charakterizují Anglii nebo s ní souvisí.

2.

Pojmenuj autora díla *Macbeth* a zakroužkuj, o čem tato hra pojednává.

William Shakespeare

- a) o tragické lásce dvou milenců
- b) o tragickém příběhu skotského krále
- c) o tragédii v dánském království

3.

Co báseň zobrazuje?

obrazy z anglické přírody

JAN ZAHRADNÍČEK: DŮM STRACH

ŘEKNOU, ŽE ŽIVOT

Řeknou, že život a opravdu
svírá to srdce,
když celé dopoledne počítám součky
na podlaze žalární
a v jejich tvarech si hledám podobu pejska třeba,
jenž cosi chytá nebo koníka s hřívou vlající.
A zatím kus dále přes několik domů
můj synáček s matkou jdou sousední ulicí.
Očima ještě v ráji
nechápe, proč jsem tak nakvap odcházal
onehdy ráno, když pro mne přišli ti cizí lidé.
Proč maminka plakala.
Nechápe, vzpomíná si. Jej také tak nakvap odvezli.
Jednou večer. Proud prsty mu popálil.
Zrovna na Bílou sobotu večer,
když jsem odešel na Vzkříšení.
A zrovna když ve vůni hyacintů
kněz obrácen zdvíhal Hostii
a poprvé toho hrozného roku zazněl zpěv Aleluja,
jemu doma hořely prsty plamenem,
žaláře byly v provozu, mé zatčení přicházelo.

Smiluj se nad námi!

Nikdy si vyčítat nepřestanu svou slepotu strašlivou.
Nikdy také bez slávy Zmrtvýchvstání,
bez té veliké slávy Zmrtvýchvstání
bych si nevěděl rady s tím žalem žalárním
nebo proč dítě bolest má...

DCEŘI

Daleký svět a dveří kolikero
od sebe krutě oddělují nás
Jsi za lesy a jsi zde se mnou, ... dcero ...,
v ten žalární zlý čas.
Zas kladu si tvou hlavu na ... rameno ...
a kolem krku cítím ... ruce ... tvé,
zas držím tě a říkám si tvé jméno,
zatímco hledím do ... tmy ... zářivé.
A modlím se: Ať Bůh tvé ... kroky ... chrání,
až sama rozběhneš se za štěstím.
Ať na tvou ... cestu ... jasnou od svítání
nepadne z hříchů našich ani stín.

1.

Doplň do básně *Dceři* slova ve správném tvaru.

krok dcera cesta rameno tma ruce

3.

Podtrhni v básních důkazy, že je autor věřící.

4.

Chronologicky seřaď události.

Autor skončil ve vězení. 3 Autor byl zatčen. 2

Autor byl na velikonoční bohoslužbě. 1

Autor vzpomíná na vše, co má rád. 4

2.

Co dělal dopoledne ve vězení?

SLEDOVAL SUKY NA PODLAZE
A PŘEDSTAVOVAL SI, CO V NICH VIDÍ.

5.

Co je to hostie?

- a) pohár vína podávaný jako symbol Kristova krve
- b) oplatka podávána jako symbol Kristova těla
- c) svěcený kříž
- d) svěcená voda

PRÓZA

VÁCLAV ŘEZÁČ: NÁSTUP

Sovětská jednotka, vedená starším lejtěnantem Matvějem Gromovem, se vrátila do Kadaně ještě týž den večer. Odvážela na kamiónu zabavené zbraně a rozhlasové přístroje. Vezla i několik zatčených, protože na Bagárově stole se objevilo, aniž kdo mohl říci jak, udání, že ti a ti neodevzdali zbraně a skrývají je tam a tam. Matvěj Gromov přečetl kostrbatý kurent a zkrřivil odporem své mladé plné rty. Zavolal staršinu, vyslal hlídku, a zbraně se opravdu našly na uvedených adresách a popsaných místech. Dohromady toho byla pěkná hromádka, i ruční granáty a pancéřové pěsti ji zdobily, Grünbach byl vyzbrojen, aby dům od domu bojoval s Rudou armádou, kdyby se mu ovšem bylo chtělo. Pod jeho střechami sedělo víc strachu a omrzelosti válkou, zhroucených nervů, jež se svíjely pod troskami zbořeného snu o světovládě, než bojového odhodlání. Ti, kteří by snad ještě dnes chtěli bojovat, chasníci s plavými vlasy a vlčím pohledem, Henleinovi křiklouni, přezutí z bílých punčoch do pěšáckých bot Hitlerových granátníků a padákových myslivců, se dávno poztráceli v holandských geldrech, v libyjských píscích, ve vodách několika moří, pod sicilskými pomerančovníky, v troskách italských vesniček a klášterů, a nejpočetněji v bezbřehých dálavách sovětské země. Grünbachu po nich zůstaly jen černé zarámované podobenky a pod nimi veršíky, v nichž se snoubil v podlé míchanici skutečný žal s chraptivým křikem oblouzeného vlastenectví.

1. Ze kterého období pochází děj ukázky? Zkus dobu určit a stručně popsat podle toho, co o dané době víš.

období, ve kterém se odehrává děj ukázky – poválečné (2. sv. válka)

stručná charakteristika – osidlování pohraničí, noví obyvatelé, odsun Němců (vysídlení)

2. Podtrhni v textu místa, která dokazují tvé tvrzení – typická slova, údaje...

3. Pokus se vysvětlit následující pojmy či části textu z ukázky.

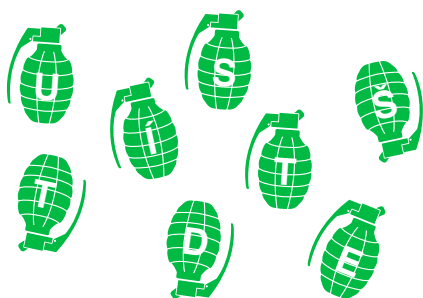
Henleinovi křiklouni: *– Henleinovci – Sudetoněmecká strana*

poztráceli se: *– zahynuli*

holandské geldry: *– části Holandska*

černé zarámované podobenky: *– fotografie lidí, kteří zahynuli ve válce*

4. Z rozházených písmen poskládej označení osob, o kterých je závěr ukázky.

Sudetští Němci

PRÓZA: ZAKÁZANÍ AUTOŘI A EXIL

EGON HOSTOVSKÝ: NEZVĚSTNÝ

Co dělat? Co vůbec je její povinností a úlohou v těchto chvílích? Přežvykovat politický žargon s americkými novináři a telegrafovat do Washingtonu všechny ověřené i neověřené zprávy o konci jedné malé země, pohřbívací v alarmu pochodujících davů a v hřímání bezduchých hesel člověka za asistence soucitných pozorovatelů?

Co právě požadoval od Ameriky či Američanů ten nesrozumitelný hlas, v němž úpělo opuštěné, pološílené dítě? Co chtějí teď od ní, Margarety Pollingerové, její zdejší přátelé? Především Král, Pavel Král? Vrátil se už do Prahy? Nepochybně!

Bez dalšího rozvažování zamávala na míjející taxík, nasedla, podala řidiči svůj zápisník a ukázala v něm Královu adresu.

A jeli. Tím kamenným bludištěm starobylé nádhery, kterou teď zasypával milosrdně sněh, přikrýváje andělskou rouškou všechna útočiště a všechna bezpečí. Sněžilo stále hustěji, takže na hlavní třídě sotva bylo vidět, jak se lidé hemží, rojí, srocují a šikují k velkému sabatu. Z té výhně tisícíhlavého mumraje beze slov nejbolestněji zasahovalo sluch dunění velkého bubnu marnosti.

Král nebyl doma. Margareta marně zvonila u jeho dveří. A ani si nepovšimla, že v šeru chodby trpělivě čeká na její poslední zvonění vysoký muž, který patrně také hledal Krále.

1. Zamysli se:

Jaký měla Margareta Pollingerová důvod k pokládání si tolika otázek? *Nevěděla, jak má reagovat.*

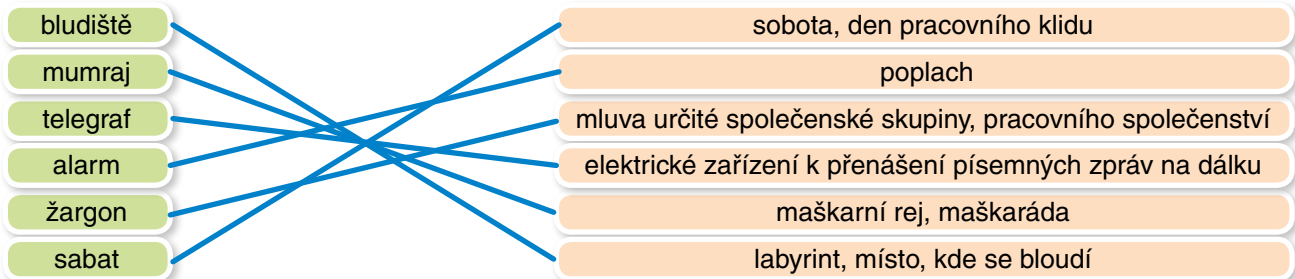
Co je obsahem jejich otázek? *Co má dělat, co je její povinností a úlohou, co chtějí od Ameriky, co chtějí její přátelé.*

Odpověděla si na všechny otázky? *ne*

Kdo byl vysoký muž hledající Krále? *Nechce, aby ho někdo viděl.*

Co mohli chtít od Margarety Pollingerové její přátelé? *pomoc*

2. Spoj to, co k sobě patří.

3. Odpověz na otázky.

Kterou historickou událost novodobých československých dějin ukázka zachytila?

únorové události roku 1948

nápověda: konec jedné malé země, požaduje od Ameriky, pochodující dav, hřímání bezduchých hesel, asistence pozorovatelů, sněžilo stále hustěji

Ve kterém městě se odehrává děj ukázky?

Praha

nápověda: kamenné bludiště starobylé nádhery, hlavní třída, tisícíhlavý dav

4. Utvoř osnovu daného textu.

jak reagovat na zánik malé země

co chtějí od Ameriky

taxíkem ke Královi

jízda zasněženým městem plným lidí

muž čekající v šeru

1. Co neplatí o životě Josefa Čapka?

- a) Byl bratrem Karla Čapka.
- b) Napsal knihu *Dášeňka* čili život štěněte.
- c) Zemřel v koncentračním táboře.
- d) Napsal knihu *Povídání o pejskovi a kočičce*.

2. Exilovou literaturou nazýváme díla, která:

- a) vycházela v zahraničí, protože v Československu nemohla být vydávána
- b) vycházela v Československu, ale prodávána byla především v zahraničí
- c) vycházela v zahraničí, protože tam o ní byl větší zájem
- d) vycházela v Československu a byla zde i tajně prodávána

3. Jiří Kolář napsal sbírku *Prométheova játra*. Kdo to byl Prométheus?

- a) Antický hrdina, který musí neustále tlačit velký kámen na kopec.
- b) Antický hrdina, který dal lidem oheň a byl za to odměněn.
- c) Antický hrdina, který dal lidem oheň a byl za to potrestán.
- d) Řecký bůh vína.

4. Ve kterém roce dostal Nobelovu cenu Jaroslav Seifert?

- a) 1982
- b) 1984
- c) 1986

5. Básnická sbírka Josefa Kainara *Veliká láska* je poezií:

- a) milostnou
- b) socialistickou
- c) sociální
- d) reflexivní

6. Reportáž *psaná na oprátce* vznikla:

- a) v koncentračním táboře
- b) ve vězení na Pankráci
- c) v bytě, kde se autor ukrýval před zatčením

7. Autorem *Reportáže psané na oprátce* je:

- a) Josef Čapek
- b) Jan Drda
- c) profesor Horák
- d) Julius Fučík

8. Tato kniha končí slovy:

- a) Lidé, bděte!
- b) Lidé, čtěte!
- c) Lidé, jděte!
- d) Lidé, odejděte!

9. Která povídka nepatří do knihy *Němá barikáda*?

- a) Vyšší princip
- b) Pancéřová pěst
- c) Doktor Kazisvět
- d) Hlídač dynamitu

10. Které divadelní hry Voskovce a Wericha vyjadřují varování před fašismem?

- a) *Kat a blázen*, *Osel a stín*
- b) *Vest pocket revue*
- c) *Nebe na zemi*, *Kostky jsou vrženy*

11. Řezáčův *Nástup* je román, který nazýváme:

- a) budovatelský
- b) pohraniční
- c) historický
- d) utopický

12. Parfémem *plet nevoní si, neobléká drahé róby, statné děvče v kombinéze*, hrdinou je naší doby. O které době se v této básni hovoří?

- a) doba budování socialismu
- b) doba okupace
- c) době vědeckotechnické revoluce
- d) doba po listopadu 1989

13. Reflexivní poezie je také nazývána:

- a) revoluční
- b) propagační
- c) úvahovou
- d) uklidňující

14. Divadelní hra *Divotvorný hrnec* je:

- a) první společnou hrou V+W
- b) první americký muzikál uvedený v Česku
- c) první hrou bez Jiřího Voskovce
- d) poslední hrou Osvobozeného divadla

15. Samizdatová literatura je:

- a) oficiální literatura, která byla schválena komunistickou stranou
- b) zakázaná literatura, která se šířila pomocí přepisování na psacích strojích, ručně apod.
- c) zakázaná literatura, která vycházela v zahraničí
- d) poučná literatura, která měla vychovávat budoucí komunisty

16. Kdo se stává novým hrdinou prózy 60. let?

- a) dělník
- b) žid
- c) malé dítě
- d) zvíře

POEZIE

JAN SKÁCEL: SMUTÉNKA

SMLOUVA

Nechci, aby mne obmýšlel kterýkoliv bůh.
Mám odedávna svého,
pro vlastní potřebu, i k svému narovnání.
A pro pokoru, které je mi třeba.

Někdy se přihodí, že lidská duše smrdí
jak namoklá psí srst.
Za to se nerouhám. Chci jenom, aby
bolest opravdu bolela a slza byla slza.

1.

Napiš, jak si vysvětluješ poslední větu.

Skutečný život bez lží, přetvářky.

Možnost cítit, vnímat.

2.

Vyber tvrzení, které podle tebe vystihuje hlavní myšlenku básně.

a) Lyrický mluvčí odrazuje čtenáře od náboženství.

b) Lyrický mluvčí hovoří o vlastní cestě víry.

c) Lyrický mluvčí touží po utrpení.

3.

Nalezni v básni slova a dopiš je k následujícím popisům. Slovesa uváděj v infinitivu.

- opak pýchy, jedna ze sedmi ctností
- neurážet nebo neznevažovat Boha
- postarat se o někoho, pamatovat na někoho

pokora

nerouhat se

obmýšlet

OLDŘICH MIKULÁŠEK: ŠOKOVANÁ RŮŽE

TEHDY

...derou se vám slzy do očí? zachovávejte klid, v žilách se vzpouzí vám krev? zachovejte klid, ve žluči tone vám tělo? zachovejte klid, jazyk vám ztěžkl v ústech? zachovejte klid, mrtvého přivezli syna? zachovejte klid,	že řítí se vám krov? zachovávejte klid (...) že vždy jsme ostrov klidu, sto, dvě stě, tři sta let? můj lide, to chce klid, budeme jednou balvan, obrovský balvan klidu, porostlý vzácnými mechy, a na něm vyryto bodly, že zachovali jsme klid...
--	---

1.

Vyber tři momenty z první části ukázky a podtrhni je barvami semaforu podle toho, jak moc je podle tebe možné při nich „zachovat klid“. *(individuální)*

2.

Odpověz na otázky.

Jaký účel má mít věta „zachovejte klid“? *refrén, stereotyp, fráze, prosba*

Jak na vás v ukázce tato věta působí? *fráze x skutečné prožitky*

3.

Soustřeď se na zvýrazněnou část textu. Vyber tvrzení, které odpovídá tomu, jak ji vnímáš. *(individuální)*
O své volbě diskutuj.

a) Obrovský balvan klidu je majestátní, dobře usazený, zcela vyrovnaný.

b) Obrovský balvan klidu je neužitečný, těžký a mrtvý.

4.

Navrhni tři situace, při nichž nezůstaneš klidný.

(individuální)

VÁCLAV HRABĚ: BLUES V MODRÉ A BÍLÉ

VARIACE NA RENESANČNÍ TÉMA

Láska je jako večernice
plující černou oblohou
Otevřete dveře na petlice!
Zhasněte v domě všechny svíce
a opevněte svoje těla
vy, kterým srdce zkameněla

Láska je jako krásná loď
která **nalezla** kapitána
námořníkům se třesou
ruce
a bojí se co bude zrána

Láska je bolest z probuzení
a **chladné** ruce hvězd
které ti sypou oknem
do vězení
květiny ze svatebních cest

Láska je jako večernice
plující černou oblohou
Náš život hoří jako svíce
a mrtví **nenávidět** nemohou

1. Vyznačená slova nepatří původnímu textu. Objev originální znění vytvořením antonym.

zavřete

ztratila

horké

milovat

2. Vyškrtni prostředek uměleckého textu, který nepatří do řady. Doplň pojmy do zdůvodnění.

láska je jako večernice | láska je jako krásná loď | ~~láska je bolest z probuzení~~ | hoří jako svíce

Vyškrtnuté spojení nazýváme metafora, ostatní tři jsou přirovnání, která poznám podle spojky jako.

3. Dotvoř další (neexistující) strofu odpovídající stylu básně.

(individuální)

vzácná mast

utrpení

zas

zapomnění

4. Pojmenuj správně autora a hudebníka, který převedl báseň do písně pod názvem *Láska je jako večernice*. Ke každému přiřaď jednu důležitou informaci, pomoci ti může internet.

Vladimír Mišík

Václav Hrabě

5. Vyber alespoň tři slova, která budou sloužit k vyjádření dojmu, kterým na tebe báseň působí. Svůj dojem zformuluj.

vzdálená

způsobuje

různé

ohrožit

nutné

řídí

jen

život

smrt

pocity

(individuální)

JOSEF KAINAR: LAZAR A PÍSEŇ

VE VEDLEJŠÍM DOMĚ

A třeba právě ve vedlejší domě
dějou se věci
skoro zázračný.

Jeden tam hlínu jako chleba hněte
a vmlouvá se do špachtlí
přímo do zvířete
reliéfu, kterej nesmí schnout
ve žhavým vzduchu
vršovický půdy.

A jinej počítá, co tane nad mračny,
počítá záření, který jsou napřed
rudý,
nežli se rozpadnou,
a to je jiná věc než chirurgický
případ,
o kterým nerad, hrozně nerad mluví
ten s brejličkama súvy,

o poschodí níž,
co slyším ho, jak si myje ruce.
Ze zvyku doktorskýho,
celý hodiny.

Vodovod zpívá, že von je tak sám.

A pod ním bydlí jedna mladá
ženská,
a z tý se mládencům
až v očích zatmívá.

A právě vona nemá příležitost,
a vůbec nemá ke komu být něžná,
a umí chodit,
jak se kdysi psaly
klínovým písmem přísný zákony
do desek hliněnejch, a co je jí to
platno,
že mládencům se vod ní
v očích zatmívá,

když ona umírá v tý kráse zaživa.

A třeba právě za vedlejší stěnou
dějou se lidi, který by ti dali
ze sebe půl,
jen umět zaklepat,
ach jenom dovést malinko mít rád,
aby to nebylo
jako hra na ozvěnu,
to na ozvěnu pana hlupáka,
co do starejch skal šťastně huláká,
a že on je on,
a když se mu zvuk vrátí,
je celej bez sebe,
a zajde na pivo.

Jen umět klepat na lidi,
a stěnám naslouchati.

1. Kdo žije ve vedlejší domě?

Zaškrtni správné.

pekař

sochař nebo výrobce keramiky

účetní

mláďenci, kteří se dívají po děvčatech

astronom

krásná mladá žena

lékař (chirurg)

nemocný člověk

2. Domino – poskládej si správně části, očíslej nebo vybarvi.

12	...si vystačí sám, bez lidí. - CÍL	START - Dům se nachází v Praze, ve...	1
4	...bydlí na půdě.	Lékař – chirurg nerad...	5
10	...nemá nikoho, kdo by ji měl rád.	Jen hlupák si myslí, že...	11
6	...mluví o své práci.	Lékař s brýlemi je...	7
2	...čtvrti Vršovice.	Umělec, který pracuje s hlínou...	3
8	...hodně osamělý.	Mladá žena je velmi krásná, ale...	9

3. Básník do svých veršů ukryl radu, jak vyžrát na samotu. Dokážeš ji v básni odhalit? Najdi ji a podtrhni.

4. Vyjádři básníkovu radu, jak nebýt sám, vlastními slovy.

(Příklad řešení – Aby člověk nebyl sám, musí se stýkat s lidmi, mít je rád a umět naslouchat.)

5. Báseň vznikla v 60. letech minulého století. Je problém osamělosti lidí aktuální i dnes?

(Při diskuzi s učitelem by měli žáci buď sami, nebo s jeho pomocí dojít k tomu, že: Ano, více než dříve. V současné době jsou lidé často dobrovolně hodně osamělí, komunikují více se svým počítačem nebo virtuálně než se skutečnými lidmi.)

PRÓZA

ARNOŠT LUSTIG: MODLITBA ZA KATEŘINU HOROVITZOVOU

...Celý tábor také už věděl, že pan Brenske bez otálení svolil (to se pak více než cokoli jiného z jeho činů rozneslo rychlostí blesku), požádal Kateřinu Horovitzovou, aby vykročila ze své řady a aby se připojila k americké skupině, kufry že jí budou dodány s malým zpožděním, hned vystoupila a její otec byl davem tlačěn ke straně dál. A konečně věděli v táboře kus cesty odtud i to, že matka Kateřiny Horovitzové, její otec, děd a všech šest sester bylo zaplynováno hned poté, co ona sama v doprovodu pana Brenského a ostatních skutečně opustila rampu, marně se do té chvíle otáčela, mezi kolejemi a cestou panoval zmatek, jeden nevěděl o druhém, lidé hledali svá zavazadla, manželky muže, a otcové a matky děti a naopak.

1.

Arnošt Lustig byl židovského původu, prošel 3 koncentračními tábory – Terezínem, Osvětimí a názvem třetího získáš, pokud správně odpovíš na tyto otázky a získaná písmenka seřadíš.

	ANO	NE
Kniha Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou je novela.	☐ B	☐ N
Kateřina Horovitzová byla mladá židovská dívka.	☐ U	☐ O
Kateřina Horovitzová měla šest bratrů.	☐ L	☒ C
Zbytek její rodiny se zachránil.	☐ A	☒ E
Kateřina odešla s mužem jménem Brenske.	☒ N	☐ J
Židé museli nosit žlutou hvězdu.	☒ W	☐ A
Kateřina Horovitzová se připojila ke skupině amerických občanů.	☒ A	☐ L
Kateřina Horovitzová byla 19-letá dívka a byla tanečnice.	☒ L	☐ I
Autor Arnošt Lustig zemřel roku 2000.	☐ T	☒ D

tajenka:

BUCHENWALD

2.

Najdi v každé větě slovo, které souvisí s židovským náboženstvím a pokus se vysvětlit jeho význam.

...Rabín Dajem z Lodže byl hračka pana Brenskeho, jak tomu také může být...

RABÍN – VYSOKÁ AUTORITA V ŽIDOVSTVÍ, DUCHOVNÍ RÁDCE A UČITEL

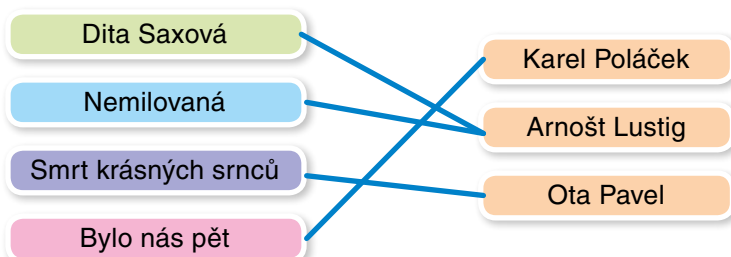
...Nakláněl se s vzorkovnicí právě k poměrně vysokému oknu synagogy, aby barvy...

SYNAGOGA – ŽIDOVSKÁ MODLITEBNA

3.

Zde jsou uvedena další díla Arnošta Lustiga, ale i Oty Pavla a Karla Poláčka.

a) Přiřaď jména autorů k jejich dílům. b) Řekni, co tyto 3 autory spojuje.

b) Spojuje je židovský původ.

LADISLAV FUKS: SPALOVAČ MRTVOL

„Možná,“ řekl pan Kopfrkingl za chvíli, když se obřad slečny Čárské v síni chýlil ke konci, „možná, že kdybychom přemohli přírodu a zbavili se smrti, bylo by to naše neštěstí. Kdybychom se zbavili smrti, nebylo by totiž úniku z utrpení. To by napřed nesmělo utrpení existovat, ale to by také napřed musili lidé být andělé, protože utrpení pášou lidé. Z toho je vidět, že na zemi je život věčný bez smrti nemožný, že život věčný bez smrti je možný jen tehdy a tam, kde není utrpení, a to je tedy možné jen v nějakém ráji. Z toho vidíte, že věčné peklo, jak se o něm učí, je naprostý nesmysl, věčné peklo existovat nemůže, ale naproti tomu může existovat věčné nebe, nirvána, jak říkají Tibeťané. Smrt na zemi je tedy požehnáním. Požehnáním, protože na zemi jsou lidé a utrpení, nikoli andělé a ráj. Kdyby nebylo smrti, pane Dvořák,“ řekl pan Kopfrkingl a zbystril sluch, obřad slečny Čárské skončil a pan Pelikán nahoře otevíral oponu, „kdyby nebylo smrti, nemohli bychom se měnit v prach, jak je psáno, nemohli bychom se z prachu znovu rodit,“ ...

Když později odpoledne přecházel pan Kopfrkingl kolem vrátnice pana Feneka, „podivín“ vylezl z kutlochu a zastavil ho, zda má již morfium.

„Řekl jsem vám, že pan inženýr není v Praze,“ odvětil pan Kopfrkingl, „musíte mít trpělivost. Nemůžete myslet na morfium, na hranicích stojí německá armáda a schází se konference v Mnichově. Může být válka a vy myslíte na morfium, pane Fenek,“ a pan Fenek zalezl.

1. Doplně text.

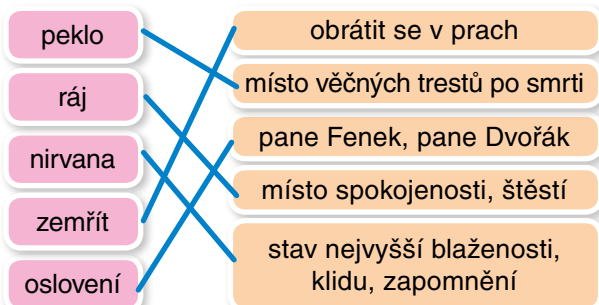
Děj ukázky se odehrává v krematoriu ve městě Praha Hlavní postavou je pan Kopfrkingl Dalšími postavami jsou Dvořák, Pelikán, Fenek K uměleckému zpracování si autor vybral krematorium a jeho zaměstnance Motivem ukázky je zamýšlení nad smrtí při obřadu slečny Čárské
Autor zasadil své dílo do doby kolem Mnichova 1938
Poznal jsem to podle německé armády na hranicích, schází se konference v Mnichově Podle příjmení se domnívám, že pan Kopfrkingl je národností Němec

2. Vyber správnou odpověď.

- Úvahy o tom, zda smrt má, nebo nemá existovat, nazýváme **a)** pointonování / **b)** gradace / **c)** kontrast
- Ukázka patří k epickému žánru zvanému **a)** román / **b)** povídka / **c)** novela.
- Ladislav Fuks psal **a)** v 2. polovině 20. stol. / **b)** v 1. polovině 20. stol. / **c)** současný autor.
- Kromě „Spalovače mrtvol“ napsal Fuks ještě román **a)** Zlá krev / **b)** Pan Theodor Mundstock / **c)** Všeobecné spiknutí.

3. Co k sobě patří?

4. Vysvětli význam slov.

morfium = utišující a omamný prostředek
.....
podivín = chová se nezvykle
kutloch = nespisovně velmi malá místnost
.....

JOSEF ŠKVORECKÝ: ZBABĚLCI

...Otočil jsem se a odešel jsem z *pavlače* Zavřel jsem dveře, sebral jsem *saxofon* a vystoupil jsem po posledních schodech k bytu. Za dveřmi byla tma. Odemkl jsem a vstoupil jsem dovnitř. V předsíni jsem nerozsvítil, abych nevzbudil otce a maminku. Ale maminka určitě stejně nespí. Vždycky čekala, až přijdu, pak teprv usnula.

A ani pak často ne. Maminka měla vysoký krevní tlak a trpěla nespavostí. Bylo mi jí líto. Jednou, když jsem omylem spáchal v továrně *sabotáž* a dostal jsem strach, že mě lízne *gestapo*, uvědomil jsem si najednou, že ji mám rád. Byl to jediný člověk, kterého jsem měl opravdu rád. Jinak jsem si lásku vždycky nějak spíš dělal, ale maminku jsem měl rád. Jenže, měl jsem ji pořád, a tak jsem na ni často zapomínal...

1. Doplň do textu chybějící slova: sabotáž, saxofon, gestapo, pavlač.

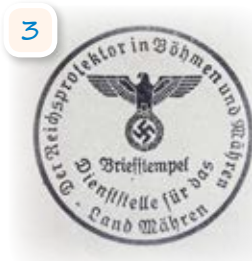
2. Přiřaď tato slova ke správným významům a obrázkům.

1 - SABOTÁŽ

2 - SAXOFON

3 - GESTAPO

4 - PAVLAČ

hudební nástroj 2

záškodnictví 1

přístupová cesta k bytům 4

tajná státní policie 3

3. Odpověz na otázky.

- a) Kterého jediného člověka měl hrdina rád? *maminku*
- b) Jak se na ni dívá? *Bylo mu jí líto, měl ji pořád, a tak na ni často zapomínal.*
- c) Čím tato osoba trpěla? *vysoký krevní tlak, nespavost*
- e) V jakém významu je zde použito slovo „lízne“? *sebere*
- f) Vymysli synonyma k tomuto slovesu, které by se dala v této větě použít: *zatkne*

4. Očísluj správné pořadí vět.

- 3 „Ne, není, pane Smiřický, odešla někam ráno a ještě se nevrátila.“
- 4 „Aha. No tak já se stavím odpoledne,“ řekl jsem.
- 7 „No, já přidu odpoledne.“
- 5 „Mám něco vyřídit?“ „Ne, děkuju, milostivá paní. Já se stavím. Rukulíbám.“
- 1 Přišla mi otevřít její matka. „Rukulíbám, milostivá paní.“
- 6 „Přijďte, pane Smiřický. Ale ona už musí každou chvíli přijít k obědu.“
- 2 „Je Irena doma?“ zeptal jsem se.
- 8 „Na shledanou, pane, pane Smiřický.“

LUĐVÍK AŠKENAZY: VAJÍČKO

Člověk má mnoho přátel, které viděl jen letmo. Nějak se mu připletli do života, měli v něm svůj malý výstup a zmizeli ze scény. [...] Byl jeden člověk, imenoval se, řekněme, Pokšťafl. Chodil před válkou na gymnasium, dokonce klasické, [...] Rozptyloval se snadno a bujně na cizí účet; jeho záliba byla volat neznámé lidi telefonem a dělat si z nich známá šprfouchlata. Zvláště si zasedl ten mladík na majitele telefonního přístroje číslo to a to. Jmenoval se Eduard Kohoutek a byl, jak se tehdy říkalo, soukromník. Týden co týden se v pátek ve tři hodiny konal tento telefonní hovor: - Dobrý den! – Dobrý den. – Je prosím doma pan Slepíčka? – O, nikoliv! odpovídal kultivovaný hlas po krátkém odmlčení, - u telefonu Eduard Kohoutek. [...] Pak přišel 17. listopad 1939 a pan Kohoutek čekal v pátek ve tři hodiny marně. Stručně řečeno, z koncentráku se nedalo telefonovat. [...] Přežil to. [...] Vytočil číslo. [...] Tak ty žiješ, uličníku? No, to je báječné.

1.

Tematika povídky souvisí s vlnou próz z přelomu 50. a 60. let 20. století. O kterou tematiku se jedná? Vepiš do tabulky téma a kromě L. Aškenazyho uveď další tři autory a jejich díla čerpající z téže tematiky.

TÉMA	AUTOŘI A DÍLA
Próza s židovskou tematikou, a válečným utrpením	Autoři přelomu 50. a 60. let např.: A. Lustig (Dita Saxová, Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou), N. Frýd (Krabice živých), L. Fuks (Spalovač mrtvol, Pan Theodor Mundstock), Jan. Otčenášek (Romeo, Julie a tma)

2.

V textu je záměrně vynechané slovo – doplň jej podle smyslu povídky.

3.

Zamysli se nad podtrženým tvrzením v textu. Zkus si spočítat, kolik takových „přátel“ máš?

4.

Ludvík Aškenazy psal jak pro dospělé čtenáře, tak i pro děti. K jeho nejznámějším knihám patří epická kniha s hlavním hrdinou trpaslíkem Pitrýskem: Putování za švestkovou vůní (doplň název knihy.)
Také v textu se objevuje formule připomínající pohádkovost. Najdi takovou a podtrhni ji.

TAK RŮŽOVĚ

Na římské nádraží přijel pro nás nový autokar společnosti Grandi Viaggi, což znamená Velké Cesty. Byl skleněný, klimatizovaný, radiofikovaný. Šofér měl nad volantem fotografii čerstvě narozených dvojčat a jejich vznešené matky. Pokaždé když zapnul novou rychlost, podíval se na dvojčata. Zdá se, že byla jednovaječná. [...] K večeři jsme dostali spaghetti a velmi levné víno, trochu nezralé třešně; do polévky nám nastrouhali ten parmigiano. Strouhal ho takový udivený pikolík a hezky si při tom zpíval, něco o Sardinii, že jsou tam zelené kopce, ale vůbec ty nejzelenější kopce, a kde? Na Sardinii. [...] – Sardiňane, zvolal mladík, - přines sem sardinky, ale s hlavičkama. Já chci, aby na mě ty sardinky koukaly.

5.

K jakému uměleckému žánru patří uvedená ukázka? Umělecký cestopis (cestopisná črta)

6.

Co se snažil autor záměrně zachytit spíše než faktografické údaje?

Zachycuje podobizny, povahy a chování místních obyvatel. Snaží se postihnout jedinečné okamžiky. Vyjadřuje subjektivní pocity, zážitky, nezapomenutelné všední chvíle, atmosféru okamžiku, drobné nuance italského prostředí. Navozuje pohodu, klid, spokojenost.

7.

O kterou osobnost se jedná?

L. Aškenazy navázal na linii žánru, jemuž se věnoval mj. významný český spisovatel, který procestoval Itálii, Anglii, Španělsko i Holandsko a také severské země – např. Dánsko, a své zážitky vydal knižně.

Karel Čapek

A nyní se zjevil, tygr, tak mu říkali ... A druhý ... Za ním obrněné auto ... Tygr se stočil a zavadil o Kozákovu garáž, takže roh odletěl a stříška se nachýlila. Zároveň viděli, že z obrněného auta vyskakuje několik mužů ... Viděli, jak Kozák vyběhl ze dveří a srazil se s třemi muži, kteří vešli branou ... Jeden z mužů ho střelil z pistole do hlavy. Objevila se Slávka, v košili jenom a bosá, s nesmírným těhotenským břichem, a vrhla se na vojáka ... (přerušovaný text) Napadený Němec rychle zastřelil Slávku a všichni pak odskočili za bránu, za garáž ... Stein vyskočil na truhlu a přehoupl se oknem přes dehtovou stříšku králíkárný přiražené zde k perníkové chaloupce. Pak Šimon. Dva, tři skoky. Stál v potoce, po kolena ve vodě, po obou stranách olše, příkrčen ...

... (přerušovaný text) Něco ho udeřilo hroznou silou do pravého ramene. Trhl sebou a vzhledl – na lávce přes potok, několik kroků od něho, u branky vedoucí do lesa, stáli v těžkém šeru tři muži s helmami na hlavách ...

Prostřední z těch tří přiložil znovu pušku. Šimon hleděl přímo na něho, teď vzpřímený, na temné obrysy jeho postavy. Tedy přece. Konec cesty.

Uviděl smrt a usmál se.

1. Z textu se pokus vyvodit následující informace:

dějiště: *oplocený vesnický (okraj města) dům s branou u lesa, potok, garáž u domu, králíkárna*

doba: *konec 2. sv. války, povstání – květen 1945*

námět: *zapojení prostého lidu do konečného boje s Němci, vojenská technika, smrt civilistů*

2. Na několika místech v textu se objevuje aposiopese = nedokončená, přerušovaná výpověď. Proč ji autor tolik využívá?

Aby si čtenář mohl domyslet text, představit si situaci.

3. Seřad pomocí čísel děj jak šel za sebou.

- 4 Stein vyskočil na truhlu. 5 Šimon stál v potoce, když ho něco udeřilo do pravého ramene.
6 Stáli tam tři muži s helmami, uviděl smrt a usmál se. 2 Kozák vyběhl ze dveří a muži ho střelili do hlavy.
3 Objevila se Slávka a vrhla se na vojáka, ten ji zastřelil. 1 Zjevil se tygr a za ním obrněné auto.

4. Ze správných odpovědí sestav tajenku.

PRAVDA LEŽ

Něco ho udeřilo hroznou silou do levého ramene.	S	☒
Napadený Němec Slávku nezastřelil.	T	☒
Tygr je označení německého tanku.	O	☐
Německý voják zastřelil těhotnou Slávku.	F	☒
Obrněné auto poškodilo roh Kozákovy garáže.	Ž	☒
Po obou stranách potoka rostly olše.	S	☐
U branky vedoucí do lesa stáli tři muži s helmami.	O	☒
Kozák jednoho z těch tří mužů zastřelil.	K	☒

Povolání hlavního hrdiny je

PROFESOR

5. Řekl nám spisovatel, zda život Karla Šimona skončil? Proč podle tebe zvolil právě tento závěr?

Přesně nám to neřekl, jen naznačil, aby si čtenář utvořil závěr sám.

JAN OTČENÁŠEK: ROMEO, JULIE A TMA

Usedla na samý kraj pohovky tak trochu bázlivě, jako by ještě nevěřila v její hmotnost, a pak si oddychla. Rozhlédla se a zvědavě vyzkoušela proležela pera. Vzhledla s krotkým úsměvem.

„Je tu docela hezky.“

„Moc ne. Ale tady budete v bezpečí. Nikdo sem nepřijde. Já se jmenuji Pavel.“

„A já Ester.“

... (poznámka: přerušovaný text) Vstal, vykročil po podlaze, promýšleje s čelem směšně nakrčeným nahlas všechno nezbytné. Tady je vlněná pokrývka, nosím ji na výlety, ještě je cítit senem, tady je hrnek, skříň, ramínko na šaty, ani jsem o něm nevěděl, tyto dveře vedou do dílny, ve dne tam nikdy nechodte.

A zavírejte dveře zevnitř na klíč. A buďte tu ve dne zticha, vedle pracují, ano? Umývadlo a klozet jsou hned za dveřmi, ráno a v noci... a nevycházejte za žádnou cenu na chodbu.

A rádio nepouštět. Slibujete? A pamatujte na zatemnění, než rozsvítíte, je sem vidět z pavlače, ostatní zařídím sám. A také ... A ještě abych nezapomněl ...

Nakonec si připadal trochu směšný. Posadil se zadýchaně proti ní a prohlížel si ji. Teprve teď na světle si povšiml, že je vlastně hezká. Tvář pod temnými vlasy byla neskutečně bledá, postrádala souměru, ale drobné nesoulady jí jen zvýrazňovaly. Nerušily. Oči, z nichž hleděla tuhově černá noc, svítily pod oblouky hustého obočí, spojeného řídkými chloupky nad nosem, temnou září. Plaché a dojemné, plné dětského údivu, byly krásné. Sklouzl pohledem po obrysu malých prsů pod bílou blůzou se žlutou hvězdou. Rychle uhnul očima. Točila se mu slabě hlava. Nikdy, ani později, nerozeznal, čím voní. Mýdlo, levná voňavka, vlasy, vůně podpaží.

Pozdvihl obočí a povzbudivě se na ni usmál.

„Ještě se tolik bojíte?“

„Už ne. Už vůbec ne.“

1. Zamysli se.

Z jakého důvodu zvolil Jan Otčenášek název Romeo, Julie a tma? *příběh připomíná Shakespearovu tragédii, tma = doba děje*
Ve které době se děj odehrává? *za 2. světové války, Protektorát*
Kde byla Ester „ubytovaná“? *vedle dílny*

2. Text doplň.

Romeo se v novele jmenuje *Pavel* a Julie *Ester*. Sedla si na samý kraj pohovky a *oddychla si*. Bude v bezpečí, protože sem *nikdo nepřijde*. Vlněnou pokrývku nosil *na výlety*. Zavírejte dveře *zevnitř* na klíč. Pamatujte na zatemnění, protože *je sem vidět z pavlače*. Posadil se proti ní a *prohlížel si ji*. Uhnul očima, protože *se mu točila hlava, pozdvihl obočí* a povzbudivě se na ni usmál.

3. Zdůvodni:

Proč se musí Ester ukrývat? Proč se Ester bojí? Proč si Ester oddychla? Proč má na blůze žlutou hvězdu?

Podle žluté hvězdy je židovka, před deportací do ghetta ji Pavel ukryl, nikdo ji nesmí vidět, protože za ukrývání židů je trest smrti...

4. Škrtni spojení, která jsou nepravdivá.

Ester

Pavel

Němka	podbízivá	vystrašená	židovská dívka	židovský chlapec	vypočítavý	statečný	Čech
skromná	ukrývá se před transportem	plachá	za věm hledá svůj prospěch	odvážný	chamtivý		
chytrá	pracovitá	chce být středem pozornosti	rád bývá prim	starostlivý	má smysl pro humor		
nozkazí žádnou lograci	namyšlená	usměvavá	zbožný	nodbalý	myslí na všechno	výbušný	

BOHUMIL HRABAL: OSTŘE SLEDOVANÉ VLAKY

...Tenhleten rok, rok pětáctýřicet, Němci už neovládli prostor nad naším městečkem. Natožpak nad celou krajinou, zemí. Hloubkaři narušili dopravu tak, že ranní vlaky jezdily v poledne, polední večer a večerní za noci, také se někdy stalo, že odpolední vlak přijel podle jízdního řádu na minutu včas, ale to bylo tím, že to byl čtyři hodiny opožděný dopolední osobák...

1. Který rok je v ukázce zmíněn? Čím je tento rok pro naši zemi důležitý?

1945 - V naší zemi skončila druhá světová válka.

2. V textu je vyznačeno slovo HLOUBKAŘI? Kdo byl takto označován?

- a) muži provádějící hloubkové vrty do země
- b) muži kopající hluboké jámy na ukrytí munice
- c) američtí letci, kteří útočili na pozemní cíle na českém území na samém konci 2. světové války

....Ze zámku přišla zpráva, že pan přednosta je pozván k hraběti Kinskému na večeři, že v sedm hodin pro něho přijede štolba. A já jsem stáhl zatemnění a rozsvítil světla v dopravní kanceláři. A v kanceláři pana přednosty, i když tam byla elektrika, rozsvítil jsem petrolejovou lampu s kulatým knotem, lampu se zeleným stínítkem. A vycházel jsem s výpravčím Hubičkou k vlakům, projíždějícím naší stanicí, dával jsem znamení zelenou lucernou. Pan přednosta si nesl do kanceláře ten svůj baronský mundúr, šedivé kalhoty a mysliveckou kamizolu a švarcemburský klobouček s tetřevím peřím. Nechal otevřené dveře do dopravní kanceláře a strojil se a byl rád, že je viděn...

3. V ukázce je zmínka o zatemnění, dokážeš vysvětlit, proč lidé museli v době války zatemňovat svá okna?

Kvůli leteckým náletům, aby pilotům byla znesnadněna orientace v noci.

4. Spoj slova s jejich významy.

KNOT (1.)	středně velký hrabavý pták
TETŘEV (2.)	část mysliveckého oděvu
MUNDÚR (6.)	správce konírny, podkoní
PŘEDNOSTA (7.)	část svíčky
KAMIZOLA (1.)	vedoucí pracovník
ŠTOLBA (3.)	oděv vojáka, stejnokroj

5.

Vezmi ze slov (4. cvičení) v prvním sloupci písmenko, jehož pořadí máš uvedeno u každého slova v závorce. Vyjde ti název místa, které Bohumil Hrabal miloval a objevuje se v jeho dílech.

tajenka: K E R S K O

6.

Knihu „Ostře sledované vlaky“ označujeme jako román / povídku / novelu / romanci / bajku

7. Odpověz na základě ukázky, zda je věta správně. Pokud ne, oprav správně na řádek.

Hrdina ukázky rozsvítil lampu se žlutým stínítkem.

ANO - NE

zeleným stínítkem

Přednosta byl pozván k hraběti Kinskému na oběd.

ANO - NE

na večeři

Klobouček měl tetřeví peří.

ANO - NE

s výpravčím

8. Pokus se vybrat a zakroužkovat ještě další povolání, která si autor ve svém životě vyzkoušel, a zkušenosti využil ve svém díle.

PRODAVAČ

KULISÁK

PRACOVNÍK VE SBĚRNÝCH SUROVINÁCH

BRIGADNÍK V OCELARNÁCH

UČITEL

NOVINÁŘ

ZEDNÍK

POJIŠTOVACÍ AGENT

DRAMA

LADISLAV SMOLJAK A ZDENĚK SVĚRÁK: VYŠETŘOVÁNÍ ZTRÁTY TŘÍDNÍ KNIHY

No, jak chcete. Času máme dost... Okrádáte sami sebe! Za deset minut přijde pan ředitel. Záleží na vás, co mu řeknu. Tak neblbněte, mezuláni. Každý vtip ztrácí časem na účinnosti. Ztratí se třídní kniha, prosím. Je to studentská legrace a já mám pro studentskou legraci pochopení. Také jsem býval student. Ale, chlapi, vždyť my už tu třídní knihu hledáme sedmý rok. A to už, nezlobte se, to už pomalu přestává být vtipné. Já vím, vy si říkáte: naštveme třídu – jen si nemyslete, já vím moc dobře, že mi říkáte „třídu“. Třída bude mít vzteka, že si to říkáte, že jo? Ale jo. Říkáte. Jen nezapírejte. Třída ví všechno. Třída například ví, že nechcete naštvat jenom třídu. Vy chcete naštvat taky „páprdu“! Že jo! Že jo!? Však já vím, komu říkáte „páprda“. My mu tak také říkáme. Jenomže, chlapi, koho tím ještě dneska chcete štvát. Vždyť už je to každému putna. Zrovna dneska ráno mě zastavil na chodbě náš pápr... pan ředitel!... a povídá: „Tak co, pane kolego, ještě pořád myslíte na tu třídní knihu?“ (...) Myslíte si ještě, že tím někoho štvete? Jo! Víte, čím byste nás doopravdy naštvali? Kdybych jednou vešel do třídy a třídní kniha ležela zničehonic na stole. To vám tedy řeknu, to bych měl „vzteka“.

1. Co je cílem učitelovy promluvy?

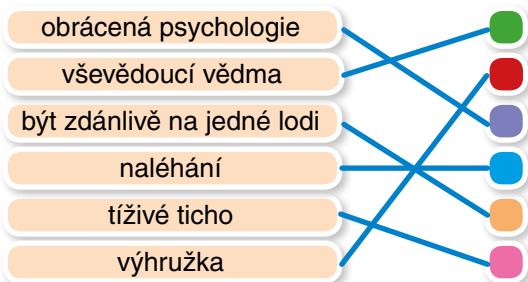
získat od žáků třídní knihu

2. Co považuješ v ukázce za nejvíce absurdní?

(individuální)

- a) Učitel s žáky ve skutečnosti vůbec nemluví.
- b) Učitel prozrazuje, jak sbor přezdívá řediteli.
- c) Učitel se i po sedmi letech snaží nalézt třídní knihu.

3. Spoj učitelovu „taktiku“ s barvou v ukázce.

4. Vyber možnost a doplň věty.

Myslím si / nemyslím si, že výše uvedené taktiky fungují. Nejúčinnější z nich mi připadá taktika nazvaná *(individuální)*, jako nejméně účinnou bych hodnotil/a taktiku

..... . Kdybych byl/a na místě učitele,

5. Po poslední větě promluvy učitel odejde ze třídy. Napiš, co si myslíš, že se stane, až se do ní zase vrátí.

(individuální)

6. Zvýrazni jeden nebo více momentů, které ti připadají humorné.

(individuální)

7. Vymysli přezdívky pro ředitele / ředitelku školy a třídní/ho učitelku / učitele tak, abys dosáhl jemného humoru. Napiš je do rádků u smajlíku.

(individuální)

Suchý – Dobrý večer. Dovolte, abych se vám představil: Jsem Jonáš. Příjmení jsem záhy zkompromitoval, a tak od něho upouštím. Do New Yorku jsem přijel koňmo. Ačkoli postavou spíš příručí nebo účetní z čistírny, mám duši kovboje. Proto jsem neodolal a jel jsem prérií. Cestou se mi stala taková podivná příhoda. Potkal jsem skutečného kovboje. Jakoby z němého filmu. Zavolał jsem na něj: Pane kovboj! – On nic. – Monsieur kovboj! – Zase nic. – Továřiš kovboj!!! – Zastavil se a povídá: To mě nemůžete oslovit jménem, jak je v kraji zvykem? – Promiňte, nevím, jak se jmenujete. Nejsem vocaď. Seskočil s koně a podal mi ruku. Já jsem Zabiják! Taky jsem mu podal ruku: Těší mě, já jsem tady za divadlo! Jenomže to všechno jsme si říkali anglicky, takže to nebyl ten fór. Jeli jsme potom spolu a já cestou pochytil nejednu písničku. Jednu z té nejedné písničky vám zazpívám. Je to americká lidová balada o dívce jménem Klementajn.

1. Odpověz na otázky.

- Kam přijel kabaretiér Jonáš v roce 1935? *do New Yorku*
- Jak se tam dostal? *na koni*
- S kým se seznámil? *s kovbojem – zabijákem*
- Kterými jazyky se s ním chtěl domluvit? *česky, francouzsky, rusky*
- Co se od něj naučil? *hodně písniček*

2. Vysvětli slovní hříčku z textu:

Já jsem Zabiják! Těší mě, já jsem tady za divadlo.

..... *za / biják (za kino, film) a za divadlo*

.....

.....

3. Které druhy humoru se dají v textu využít? Napoví ti písmena, slož z nich druhy humoru.

L V S
Í O N

SLOVNÍ

T Í S Č
A U N I

SITUAČNÍ

5. Vysvětli, co mají vlajky společného s ukázkou.

Jonáš oslovuje kovboje i francouzsky a rusky.

4. Připiš k vlajkám slova odpovídající jazyku, kterým se v dané zemi mluví. Země pojmenuj.

Rusko – továřiš

Francie – monsieur

6. Který druh humoru najdeš v naší ukázkce?

..... *SLOVNÍ*

7. K druhu humoru přiřaď z nabídky typické znaky.

slovní humor:

1

4

situační humor:

2

3

- 1) vtipnost textu vyplývá z jeho jazyka
- 2) dochází ke komickým situacím a záměnám postav
- 3) vtipnost textu vyplývá z jeho obsahu
- 4) autor využívá slovní hříčky, různé významy u mnohoznačných slov, zvukovou shodu slov

BRATŘÍČKU, ZAVÍREJ VRÁTKA

Bratříčku, nevzlykej, to nejsou bubáci,
vždyť už jsi velikej, to jsou jen vojáci,
přijeli v hranatých železných maringotkách.

Se slzou na víčku hledíme na sebe,
buď se mnou, bratříčku, bojím se o tebe
na cestách klikatých, bratříčku, v polobotkách.

Prší a venku se setmělo,
tato noc nebude krátká,
beránka vlku se zachtělo,
bratříčku, zavřel jsi vrátka?

Bratříčku, nevzlykej, neplýtvej slzami,
nadávky polykej a šetři silami,
nesmíš mi vyčítat, jestliže nedojdeme.

Nauč se písničku, není tak složitá,
opři se, bratříčku, cesta je rozbitá,
budeme klopýtat, zpátky už nemůžeme.

Prší a venku se setmělo,
tato noc nebude krátká,
beránka vlku se zachtělo,
bratříčku, zavírej vrátka! Zavírej vrátka!

1. Označ správná tvrzení a získáš letopočet.

a) Všechny sloky básně mají stejný počet veršů.	2
b) Ve 3. sloce se objevuje střídavý rým.	1
c) V básni se opakovaně objevuje oslovení.	9
d) Báseň je laděna optimisticky.	7
e) Báseň má 6 slok.	6
f) Autor je ze vzniklé situace smutný a bojí se budoucnosti, ale nevzdává se.	8
g) Autor se svým bratrem opouští svou zemi.	5

2. Tento letopočet se vztahuje k významné historické události československých dějin, na kterou autor svou básní reaguje. Víš, o kterou událost se jedná?

21. srpen 1968 – okupace ČSSR sovětskými a spojeneckými vojsky

3. Vyhledej v básni a vypiš z ní neobvyklá pojmenování, která autor použil pro...

tanky = železné maringotky, vojáky = bubáci, bude to trvat dlouho = noc nebude krátká

4. Která zvířata se v básni objevují? vlk, beránek

5. Tato zvířata často vystupují v bajkách. Jaké vlastnosti tam obvykle představují?

vlk – nenažraný, hloupý, beránek – rozvážný, chytrý

6. Z textu básně je patrný postoj autora k okupaci Československa sovětskými vojsky. Poznáš správnou variantu? Své rozhodnutí odůvodni.

- a) Autor je plný obav ze situace a bojí se.
- b) Autor okupaci kritizuje, odsuzuje ji a nesouhlasí s ní.
- c) Autor se chce před situací skrýt.

JAROSLAV SEIFERT: MOROVÝ SLOUP

ÚRYVKY Z BÁSNÍ

Haló, <u>slečno</u> , špatně jste slyšela? Em – pú – za. Budu to slovo hláskovat. E – jako Ěros M – jako milenec P – jako <u>panna</u> Ú – jako <u>úžas</u> Z – jako zip A – jako amarant. Máte to napsáno? Pak prosím pište dál! [...]	Pár kroků od nás strojily se <u>ženy</u> . Jenom tak mohl jsem zahlédnout na jednu, na dvě vteřiny nahotu ženských <u>prsů</u> , když ruce zvedly <u>šat až nad hlavu</u> . [...] Nad bazénem je socha <u>bohyně</u> z bílého mramoru. Vlahá oblost chvějícího se těla je jako právě našlehána ze sladké smetany. [...]	Po tanci usedla znavená <u>tanecnice</u> na hedvábný trávník a mušelín širokých <u>sukní</u> rozprostřela kolem sebe jako rozvlněné kruhy na vodě. Slyšel jsem její bezstarostný smích, přišel jsem však pozdě. [...] Marně se chytáme letících pavučin a ostnatého drátu. [...]
---	--	--

1. Který motiv spojuje všechny úryvky?
K čemu odkazují?

motiv ženy

2. Vyhledej v básních co nejvíce slov či slovních spojení týkajících se ženy a podtrhni je.

3. První báseň evokuje hravé umění poetismu.

Podobně jako Seifert vytvoř metodou abecedy asociace k heslu ŽENA. (*individuální, např.:*)

Ž žádaná, žárlivá...

E empatická, energická N nádherná

A afrodita

4. *Morový sloup* napsal J. Seifert na přelomu 60. a 70. let 20. století. Poté napsal také sbírku:

- a) Na vlnách TSF b) Maminka c) Zhasněte světla **d) Býti básníkem**

MIROSLAV HUPTYCH: ZVĚROKRUH

RYBY

[...] Je veselo ploutev tleská o ploutev — — — Když tu ale z kazatelny vyleze chobotnice, rozplizne se a syčí: Ticho tady bude, nejste v síti, Sebranko. Vám nikdo neřekl, že se nalézáte ve svatostánku, v předpokoji pokorné Věčnosti? Postavte se do pozoru a koukejte honem rychle kamenět! Nejdřív kamení srdce, jasné? Kdo ještě tak neučinil? Tak do toho do toho...	Zkameněla. Chapadla zůstala trčet v rozmáchlém gestu [...] A ryby? Prohánějí se dál katedrálou. Neplují světcům pod vousy, Gabrielovi pouští bublinky do trubky, Svatozáře jsou jim ohnivou obručí a oni skrz... Nechtějí zkamenět, být na odiv, mít správnou míru víry [...]
--	--

1. Přiřaď slova rybám (R), nebo chobotnici (CH) podle toho, ke komu patří.

cít R rozum CH

strojenost CH

přísnost CH

humor R

radost R

opravdovost R

kazatel CH

2. Vlastními slovy se pokus vysvětlit, za jakým účelem se chobotnice snaží donutit ryby k „poslušnosti“.

(individuální řešení)

BOHUMIL HRABAL: OBSLUHOVAL JSEM ANGLICKÉHO KRÁLE

A tak jsem se stal číšníkem na place pod vedením vrchního pana Skřivánka, [...] A pan vrchní mi říkal, že ze mne bude dobrý vrchní, že ale musím si vypěstovat takovou schopnost, abych, jak host vejde, si ho zapamatoval a věděl, kdy odchází, [...] abych se naučil znát, kdo se chce pouze najíst a odejít nepozorovaně bez zaplacení. Abych taky dovedl odhadnout, kolik má host s sebou peněz [...]. Několik týdnů mne tak cvičil, že jsem se odvážil sám tipovat. Už jsem se těšil na odpoledne, jako bych byl na nějaké dobrodružné výpravě, [...] a pan vrchní budťo kouřil, měl přivřené oči a spokojeně kýval, nebo vrtěl hlavou a opravil mne a sám šel a na hostovi mi dokázal, že on měl pravdu, a taky vždycky pravdu měl. Opravdu. [...] Jakkak to tak všechno víte?, odpověděl a celý se narovnal: Protože já jsem obsluhoval anglického krále. Krále? spráskl jsem rukama, pro pána krále, vy jste obsluhoval... anglickýho krále? A vrchní spokojeně kýval hlavou.

1. V ukázce vystupují dvě postavy. Promysli si a na základě úryvků připiš ke každé z nich vystihující rysy. Pracuj také s úryvkem č. 2.

POSTAVA 1	POSTAVA 2
Jan Dítě – Učenlivý, pracovitý, podřízený, mladý, vypravěč, snílek, pracovně povýší, učenlivý, cítí se podceňovaný, touží po úctě.	Pan Skřivánek – zkušený, pracovitý, rozumný, klidný, rozvážný, odborník, nadřízený, hrdý.

2. Najdi v úryvku slangový výraz typický pro prostředí, z něhož Bohumil Hrabal čerpal inspiraci pro svá díla. „na place“ (prostředí restaurace)

3. Bohumil Hrabal převzal do svého repertoáru výraz **Á I E P T V Í B S L T** = **PABITELSTVÍ**, jakým způsobem se u hrdinů v ukázce projevuje?

U hl. postavy. Člověk, jenž něco činí se zaujetím, zápalem.

Pábitel je nešťastný, ale naoko zveličuje prožité události, tzv. činí „haura“.

[...] tak tady jsem já měl přídomek číšníka, který obsluhoval habešského císaře, zrovna tak jsem tady byl jako pan vrchní z Paříže Skřivánek, který obsluhoval anglického krále, a tak jsem taky já tady měl mladšího pinglíka, [...] tak to s ním jde celý život a nikdy se nezmátoří, obzvláště ve své vlasti a ve svém prostředí, kde se na něj dívají jako na prcka, jako na věčného pikolíka, kterým jsem doma měl být já, avšak tady jsem byl Němci ctěn a vyznamenáván... To každé odpoledne, když svítilo slunce, jsem nosil poháry mléka nebo zmrzliny, ale někdy i podle objednávky poháry teplého mléka nebo čaje do modrých plaveckých bazénů, kde s rozpuštěnými vlasy plavaly ty krásné těhotné Němky, docela nahé, já jsem byl považován, a to mi dělalo dobře, jako bych byl jeden z lékařů, mohl jsem se na ně dívat tak, jak se jejich světlá těla vlnila. [...] a do toho to krásné slunce a do toho v pozadí ty modré nebo zelené kachlíčky, ve kterých vlnky vody házely popraskané mázdry okrajů slunce a vlnek, takové sirupovité kapání, [...]

4. Hl. postava Jan Dítě si připadal méněcenně, z jakého důvodu?

Neboť na něj bylo pohlíženo jako

na poskoka, byl malý vzrůstem.

5. Román mohl být oficiálně vydán až v roce 1989. V úryvku vyhledej konkrétní části, které by mohly být dobovou kritikou odsuzovány.

6. Najdi a vypiš 2 synonyma pro číšníka.

pinglík, pikolík

7. Zdůvodni, proč si hlavní postava svou práci užívá.

Je oceňován, nikdo se mu neposmívá,

může se kochat nahými ženami,

má své podřízené

8. Zvýrazni část(i) textu, které vytváří atmosféru.

OTA PAVEL: SMRT KRÁSNÝCH SRNCŮ

Moje maminka strašně toužila jet před válkou do Itálie. Nechtěla ani tak vidět Michelangelovy sochy a obrazy Leonarda Da Vinci, jako si přála vykoupat se v teplém moři.[...] A tak se vždycky zjara ptávala tatínka: „Leoušku, pojedeme letos?“ Můj tatínek Leo obvykle odvětil, že právě letos nemáme dost peněz, a dokazoval, že podle jeho názoru je to na Berounce u Křivoklátu o moc lepší. Můj tatínek měl totiž daleko jiná starosti. V popředí jeho zájmů stál obchod a *rybaření* V obojím neuvěřitelně vynikal, *rybám* však dával přednost a to byla věčná škoda pro naši rodinu a také pro švédskou firmu Elektrolux, kde dělal obchodního cestujícího s ledničkami a vysavači. [...] Ta jeho láska k *rybám* vyvrcholila rozhodnutím, že zakoupí pro naši rodinu rybník i s kapry. Budeme mít nejen vlastní kapry, ale ještě na nich při výlovu vyděláme spousty peněz. Maminka se dívala na celý podnik skepticky a upozorňovala tatínka, aby se do toho nepouštěl, že to není jeho branže. Ale příliš neprotestovala, tatínek při takové příležitosti obvykle dost křičel, jenom nakonec poznamenala, jestli bychom za ty peníze neměli raději jet do Itálie. Tatínek ani nepromluvil, jenom na ni vrhl odmítavý pohled.

1. Doplně na vynechaná místa v textu chybějící údaje z autorova života.

Vypravěčem je autor povídkové knihy Smrt krásných srnců Ota Pavel. Vlastním jménem *Otto*
..... *Popper* Autor Ota Pavel působil také jako novinář a sportovní *reportér* Pocházel z rodiny *židovského* otce. V povídkách – literárním *žánru* , který se od románu liší především *kratším* rozsahem, se Ota Pavel vrací ke svému *dětství (apod.)* Vypráví o svých rodičích, především o svém *tatínkovi* Povídkový cyklus *Smrt krásných srnců* řadíme k žánru tzv. memoárové literatury. Jedná se tedy o literaturu: *tzv. vzpomínkovou; paměti, vyprávění zachycující autorovy vzpomínky, autor zde vystupuje jako přímý účastník nebo svědek těchto událostí.*

2. Doplně do úvodního textu vynechaná slova. Zjistíš, co bylo vášní jeho otce. Jak se jmenuje jiná autorova memoárová kniha vyprávějící o této jeho vášni? Název knihy:

..... *Jak jsem potkal ryby (případně Zlatí úhoři)*

Na bahnitým břehu stáli čtyři chlapi v napucovaných zelených uniformách, v rukou pruty. [...] Jak se k němu ten první stíhlý v jezdeckých holínkách pootočil, spatřil umrlčí lebku esesmanů a rozesmátý obličej: „Co chceš, žide? Nemáš chuť na kapra?“ [...] Všechny čtyři umrlčí lebky se rozchechtaly. Pak jeden z nich zmlkl a vykřikl: „Táhni, žide!“ Můj tatínek se otočil a šel zas tak vzpřímeně jako vždycky, nikdy se nikoho nebál a ani Němci ho ještě nenaučili plazit se. Okupace byla všude zlá, ale v Buštěhradě snad o kousek horší. Zkáza Lidic zasáhla celý svět. Ale Buštěhrad, můj tatínek, maminka, bratři, já, my jsme viděli Lidice hořet, my jsme slyšeli Lidice přes kopec křičet, já chodil s Příhodou do školy a najednou bylo jeho místo v lavici zoufale prázdný, [...] Pak nás postihla strašná rána. Bráškové museli *do koncentráku*

3. Co mají společného vyjádření: „Všechny čtyři umrlčí lebky se rozchechtaly.“ a „...my jsme slyšeli Lidice přes kopec křičet“?

..... *synekdocha = Neživé objekty se chovají jako živé.*

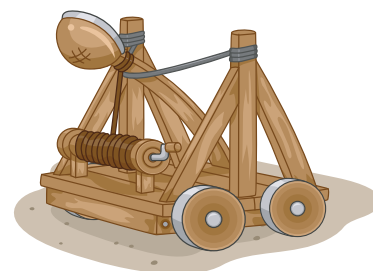
4. Podle obsahu povídky doplň na vynechané místo chybějící údaj.

5. Smrt krásných srnců náleží mj. k literatuře s *válečnou / židovskou* tematikou.

VLADIMÍR PÁRAL: KATAPULT

...Rychlík č. 7 z Bukurešti, Budapešti a Bratislavy přijížděl ve středu 1. dubna s obvyklým zpožděním na první nástupiště brněnského Hlavního nádraží. Za zmateného pobíhání příležitostných cestujících, kteří se zásadně pokoušejí nastoupit do prostředních vagónů, zásadně ovšem spacích nebo rezervovaných, uhadoval Jacek Jošt (33/175, obličej oválný, oči a vlasy hnědé, zvláštní znamení žádné) pokaždé překvapivý sled místenkových vozů, až pobaven objevil svůj vůz č. 52 mezi čísly 34 a 38. V kupé E hned dvě nepříjemnosti: Jackovo sedadlo 63, druhé od okna, právě obsazováno. Nepříjemností druhou a větší – tím protivným Troštem, taky z Ústí a zrovna z domu od naproti....

1. Vysvětli název díla, tj., co znamená slovo KATAPULT?
(Obrázek ti může napovědět.)

dnešní název pro středověký obléhací válečný stroj, který
vrhal předměty, např. kameny

2. Urči:

- a) literární druh: EPIKA
b) literární žánr: ROMÁN

3.

V textu se objevují názvy 3 hlavních měst.
Vyhledej je a napiš k nim zemi, ve které se nachází.

STÁT	MĚSTO
Bukurešť	Rumunsko
Budapešť	Maďarsko
Bratislava	Slovensko

4. Oprav chybné informace ve větách.

- Rychlík přijížděl na druhé nástupiště pražského nádraží. > první, brněnského
Cestující se zásadně snaží nastoupit do posledních vagónů. > prostředních
Hlavním hrdinou knihy je Jacek Jošt, který pochází z Liberce. > z Ústí
Jacek měl lístek do kupé E, sedadlo č. 36. > 63

5. Dopln chybějící výrazy, vybírej z nápovědy pod textem (výrazy dej do správného tvaru).

...Jacek vešel o svačině do režného skladu, nikde ani noha, a vytáhl z regálu
balík režného plátna, něco přes čtvrt kilometru, látka na bílé a fialové smokingy pro dzezové
barony a zašel do skladu chemikálií

chemikálie smoking regál ani noha

6. Co znamenají výrazy:

„ani noha“ - nikde nikdo
smoking - pánský formální oblek
regál - police

7.

Jaké povolání vykonával hlavní hrdina Jacek Jošt?

učitel

inženýr chemie

výpravčí

daňový poradce

...Zdejší nemocnice, to je ... komplex ... budov a ... pavilónů ... roztroušených na rozsáhlé zahradní prostoře; vešel jsem do malé nevzhledné budky u brány a poprosil vrátného za stolem, aby mne spojil s ... virologií ...; přisunul mi telefon na kraj stolu a řekl: „Nula dva.“ Vytočil jsem si tedy nula dva a dověděl se, že doktor Kostka právě před několika vteřinami odešel a je na cestě k východu. Sedl jsem si na lavičku poblíž brány, abych ho nemohl minout, okouněl jsem po mužích, co tu bloumali v modrobíle pruhovaných nemocničních pláštích, a pak jsem ho uviděl: šel zamyšleně, vysoký, hubený, sympatičky nevzhledný, ano, byl to on. Vstal jsem z lavičky a šel jsem přímo proti němu tak, jako bych do něho chtěl vrazit, pohlédl na mne dotčeně, ale vzápětí mne poznal a rozpráhl ruce. Zdálo se mi, že jeho překvapení je téměř šťastné a bezprostřednost, s jakou mne vítal, mne potěšila. Vysvětlil jsem mu, že jsem sem přijel před necelou hodinou kvůli nějaké bezvýznamné záležitosti, která mne tu zdrží asi dva dny, a on ihned projevil radostný údiv, že má první cesta vedla za ním...

1. Doplň chybějící slova v textu (slova dej do správného tvaru). Vysvětli, co znamenají.

virologie

vědní obor zabývající se studiem virů

bezvýznamný

nedůležitý

komplex

v tomto případě celek skládající se z více částí (budov = nemocnice)

pavilón

menší samostatná stavba vybudovaná za nějakým účelem, např. výstavy

sympatičky

mile, příjemně

2. Vymysli alespoň 2 synonyma ke slovu ŽERT: *vtip, komický kousek, vystřelení si z někoho,...*

3. Doplň věty podle textu, správnou odpověď rozlušti z přesmyček.

a) Hlavní hrdina si sedl na lavičku ŽOPÍBL NÁRYB *poblíž brány*

b) Doktor Kostka odešel VÁPĚR DŘEP LOKINĚKA ŘANEVITIM *právě před několika vteřinami*

4. Kniha „Žert“ je R OMÁN. Které jsou hlavní znaky tohoto literárního žánru? Podtrhni ty správné.

lyrický literární žánr | velký epický literární žánr | delší rozsah | kratší rozsah | velký rozkvět v 19. století

veršovaný text | vedle hlavní postavy vystupují i vedlejší

5. Pokus se vymyslet důvod, proč hlavní hrdina vyhledal doktora Kostku.

(individuální řešení)

6. Najdi správné odpovědi.

Milan Kundera r. 1975 emigroval do... R E S T U H I N A F R A N C I E M O T E S

Byl nominován na... M O T E R N O B E L O V U N A V A C E N U B E

...za... N U T A B U L I T E R A T U R U V E R I C A

JOSEF ŠKVORECKÝ: TANKOVÝ PRAPOR

“Tak co, Danny? Neříkal sem to! Ukázkovej vokop. [...] Vokrouhlickej vrch sem dobyl už aspoň pětsetkrát.“ Velitel tanku se rozhlédl. “Je to fajn, Andělíne. Doufám, že na to nepřijdou.“ “Čerta starýho, kamaráde,” pravil řidič. “A dyby - já se jim na to vyseru. Já už mám vodsloužíno svý. Ať se dřou lemouni, ale ne dubňáci. A du chrápat.“ “Počkej, eště to maskování, ať je to z krku!” zavolal za ním velitel. „To ať udělá Juraj tady s Holenym, dyž ho Hospodskej poslal.“ “Hovno!” zaznělo z věže. “Na to se vyseru.“ „Neser, Juraji,” pravil pedagogicky řidič. “Koukej maskovat!” “Do prdele, nech mě bejt!” „Kurva, Juraji, neser boha! Přece nenecháš starýho Sřevlíčka, aby maskoval za tebe.“ [...] „Soudruzi!“ „Bude prdel, páni!“ zašeptal za Dannym vojin Bamza. „Námět dnešního cvičení,” pokračoval Dábel, „byl útok tankového praporu na spěšně vybudovanou obranu nepřítele. To byla parodie! To byl svinčík! To byl zmatek nad zmatek!“ [...] „Ale takoví lajdáci, soudruzi, ohrožují nejen sebe, ale všechny soudruhy. [...] „Zrazují důvěru, kterou v naši armádu klade náš pracující lid.“

1. O které z postav vystupujících v ukázce bychom mohli tvrdit, že je tzv. autorovým alter egem? Z následujících děl pak vyber ta, v nichž tato postava nevystupuje.

Danny Smiřický

ZBABĚLCI

OSTŘE SLEDOVANÉ VLAKY

NÁSTUP

SPALOVAČ MRTVOL

NĚMÁ BARIKÁDA

ŽIVOT S HVĚZDOU

MIRÁKL

JDI ZA ZELENÝM SVĚTLEM

PŘÍBĚH INŽENÝRA LIDSKÝH DUŠÍ

PRIMA SEZÓNA

2. Které z následujících možností na základě ukázky nejsou pravdivé?

- a) Text je vyprávěn er-formou. c) Vyprávění je založeno na retrospektivním vylíčení událostí.
b) Jedná se zčásti o román s vojenskou tematikou. d) Po svém vzniku se román ihned setkal s kladným přijetím dobovou oficiální kritikou.

3. Jak bys charakterizoval rozdíly v řeči jednajících postav? V čem se liší a jakou roli hraje u jednajících postav jejich jazyk?

ŘEČ MLADÝCH

lidový, hovorový, vulgární, mluva mladých, spontánní, slangové výrazy, neformální

ŘEČ NADŘÍZENÝCH

řeč nadřízených – umělá a mechanická, ideologicky podložená, klišé, záměrně zesměšňována vojíny, promlouvající vojáků do svědomí, řeč rozkazů

4. V jakém směru lze v ukázkách spatřovat podobu s románem J. Haška *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*?

... V zobrazení ideologie – zesměšnění, komika, satira, nadřízené postavy sloužící režimu jsou vylíčeny ve své omezenosti, absurdní a komické situace, s vtipnými jednoduchými a dvojsmyslnými dialogy, zesměšňuje se politická propaganda, objevují se ideologická klišé.

5. Román *Tankový prapor* se setkal také s filmovou adaptací z roku 1991. Jak se jmenoval herec ztvárňující hl. postavu? Poznáš také ostatní herce?

A) Martin Zounar

B) Ludvík Vaculík

C) Michal Suchánek

D) Miroslav Donutil

A

B

C

D

1

SLÁDEK Co byste říkal tomu dělat tady skladníka? To by nebylo špatný, co? Jste koneckonců inteligent, poctivej jste taky, tak co? Nebudete přece pořád jen koulet s cikánama sudy! Byl byste v teple – přes poledne byste to zavřel – jako že děláte pořádek – a moh byste si tam v klidu vymyšlet nějaký vtipy do těch svejch her – a kdybyste chtěl, moh byste si tam třeba i zdřímnout – co tomu říkáte?

VANĚK Já nejsem samozřejmě v situaci, že bych si mohl vybírat, ale pokud by tu taková možnost opravdu byla, považoval bych to samozřejmě za výborné – smysl pro pořádek, myslím, mám – na stroji psát umím – trochu znám i cizí jazyky – to víte, v tom sklepe je přece jen dost zima – zvlášť když na to člověk není zvyklý –

2

...**SLÁDEK**... Ferdinande –

...**VANĚK**... Ano?

...**SLÁDEK**... Víš, co je na tom nejhorší?

...**VANĚK**... Co?

...**SLÁDEK**... Že já za boha nevím, co jim mám každéj tejdén říkat – vždyť já o tobě dohromady nic nevím – do styku s tebou vlastně skoro nepřijdu – a těch pár blbostí, co zachytím – že se chodíš zašívát do laboratoře – že tě viděli párkrát ve městě s Maruškou z flaškovny – že ti kluci z údržby dělali doma něco na topení – co s tím? No řekni – co jim mám furt říkat? Co?

...**VANĚK**... Nezlobte se, ale v tom já vám můžu těžko pomoci –

...**SLÁDEK**... Ale můžeš! Jen kdybys chtěl –

...**VANĚK**... Já? Jak to?

...**SLÁDEK**... Jsi přece inteligent, ne? Máš přece politickéj přehled, ne? Píšeš, ne? Kdo jinej má vědět, co vlastně chtějí vědět, než ty?

...**VANĚK**... Promiňte, ale to snad –

...**SLÁDEK**... Koukej, v tom skladě bys měl fůru času – co by ti to udělalo, kdybys mi to jednou tejdně hodil na papír? Za to ti snad stojím, ne? Budu nad tebou držet ochrannou ruku! Budeš se tam mít jak prase v žitě! I pivo si tam budeš moct nosit – kolik budeš chtít! Pro tebe to přece musí bejt hračka! Jsi přece, sakra, spisovatel! Ten Tonda Mašků je fakt slušnej kluk a fakt to potřebuje – tak ho nemůžem přece nechat ve štychu! Anebo jsme si, sakra, neřekli, že budem táhnout za jeden provaz? Že si budem pomáhat? Že budem zkrátka parta? Neřekli jsme si snad na to? No řekni – řekli jsme si na to, nebo neřekli?

1. Dopln jména do textu.

2. Dopln tabulku.

POVOLÁNÍ	PŘEDCHÁZĚJÍ	SOUČASNÉ	SLIBOVANÉ
	SPISOVATEL	KULIČ SUDŮ	SKLADNÍK

3. Vysvětli.

- a) chodit se zašívát: *SCHOVÁVAT SE*
- b) fůra času: *SPOUSTA ČASU*
- c) mít se jako prase v žitě: *MÍT SE DOBŘE*
- d) musí to být hračka!: *BÝT JEDNODUCHÉ*
- e) nechat ve štychu: *NEPOMOCI*
- f) tahat za jeden provaz: *POMÁHAT SI*

4. Zakroužkuj tvrzení, která jsou pravdivá.

Sládkovi nebude vadit, když si Vaněk v práci zdřímne.

Sládek nechce zůstat v této práci, protože je mu tam zima.

Sládek už na Vaňka nějaké informace předal.

Vaněk si několikrát vyšel s Marií ze skladu.

Sládek neví, co by na Vaňka pořád donášel.

5. Najdi v textu, o kterých svých schopnostech si Vaněk myslel, že by se mu mohly hodit.

..... *SMYSL PRO POŘÁDEK, CIZÍ JAZYKY, PSANÍ NA STROJI*

Teď si nejspíš pěkně užívají z mých zásob. Vzali mě na hůl! Svině. A jestli schválně namíchali koncentrovanější dávku, aby jim zůstalo všechno?

Poslední injekci mi přenechal Mopslík. Ta zmije. Křivák. Dával jsem vůbec pozor, když ji chystal? Byl jsem už v moc povznesený náladě na to, abych ho hlídal. Bestie.

Kamarádi! Jasně, co je jim do mě. Já už jsem přece pro ty mladý troska. Hadrák. Využít a odkopnout.

Nebo je to paranoia? Prostě mi poslední dávka nesedla. Nic víc. Ale co když mě vůbec nedovedli do bytu, kde bych mohl nějakou dobu přežívat? Co když kecalí? Copak je tak jednoduchý sehnat místo, kde by mohli schovávat feťáka provařeného v celý Praze?

Šli na mě od začátku boudu? Chtěli flašku se zásobou, kterou jsem neprozřetelně ukázal Mopslíkovi! Jako začátečník. - Věděli, že mě musí co nejdřív předávkovat a vyhodit na ulici. A jestli umřu, bude to pro ně nejlepší. Bez starosti, že bych jim kdy mohl pomstít. Celá láhev jenom pro ně. Takhle to bylo! Nesmysl. Něco takového by si přece nedovolili. Na to jsou ještě moc mladý. A co když dovolili? Copak vím, jaký vlastně jsou? Jak moc v tom lítaj? (...)

Evin udivený a nevěřící výraz. - Jestli jednou všechno zapomenu, tenhle okamžik nikdy.

„Nedostala jsem to, Michale. Už čtrnáct dní. - Co když čekáme dítě?“

„Neblázní.“ Představ si to. Normální rodina. „A proč ne?“

„Přeskočilo ti?“ zarazí se Eva.

Chytil ji za ramena. Nic si najednou nepřál jako tohle. „Budeš toho muset nechat. To je všechno.“ „Michale, blázínku!“

Nikdy jsem nikoho nemiloval jako Evu tenkrát. Moje madona. Vykoupení. Ještě večer jsme vyhodili všechno sklo i katalyzátory do popelnice. Aby nás nesváděly.

Jak dlouho to trvalo? Měsíc? Dva?

Eva v krvi na koberci. „Co je? Co se stalo?“ „Zavolej sanitku, Michale.“

„Co se děje, prosím tě?“ Vlna zoufalství. Nedokážem to. Nic nedokážem!

„Přišla jsem o to. Nevidíš?“

Vidím. Vidím ale i jiné věci! Zúžené panenky! „Ty sis píchla!“

Znovu se celá schoulí a rozbrečí se naplno. Objímám ji, dlaně upatlané od krve.

1. Shrň důvody, proč se „kamarádi“ mohli snažit Michala předávkovat.

... předávkovali ho ostatní závisláci, aby získali jeho drogy.

2. Urči, co není příznakem paranoii: a) bludy b) podezíravost c) vztahovačnost d) sebeobviňování

3. Napiš, které události v ukázkce mohly způsobit Michalovi následující pocity.

naděje: ... těhotenství Evy

zrada: ... Kamarádi ho mohli předávkovat.

beznaděj: ... Eva přišla o dítě.

4. Vysvětli.

Vzali mě na hůl: ... Ošidili mě.

Šít boudu: ... udělat podraz

Madona: ... krásná a ctnostná žena

5.

Jak by se mohl příběh vyvíjet dál? Vytvoř variantu, jak by se mohl vyvíjet osud Michala a Evy.

(individuální)

1. Vyberte jméno autora díla *Ostře sledované vlaky*.

- a) Arnošt Lustig
- b) Bohumil Hrabal
- c) Vladimír Páral

2. Jak se jmenoval režisér filmu *Ostře sledované vlaky*, který vznikl na motivy stejnojmenné novely?

- a) Jiří Menzel
- b) Otakar Vávra
- c) Karel Němec

3. Suchý a Šlitr jsou spojování s divadlem:

- a) Semafor
- b) ABC
- c) Osvobozené divadlo

4. Název divadla Semafor:

- a) je zkratkou
- b) je odvozen od umístění divadla na důležité křižovatce
- c) signalizuje hudbu a humor
- d) vznikl podle barevných oken divadla

5. Kdo se skrývá za jménem Jára Cimrman?

- a) zakladatel stejnojmenného divadla
- b) smyšlená postava národního génia
- c) skutečný autor většiny divadelních her
- d) Je to umělecký pseudonym jednoho z herců.

6. Ota Pavel je znám nejenom jako spisovatel a novinář, ale také jako:

- a) hudebník
- b) sportovní reportér
- c) herec

7. Protestsong je:

- a) píseň protestující proti nespravedlnosti a bezpráví
- b) lidová píseň, která si stěžuje na robotu
- c) umělecká kritika zpěváka

8. Dílo *Obsluhoval jsem anglického krále* řadíme mezi:

- a) pohádky
- b) pověsti
- c) historické romány
- d) romány

9. Název básnické sbírky Oldřicha Mikuláška *Šokovaná růže* obsahuje:

- a) oxymóron
- b) epiteton
- c) apostrofu
- d) apoziopzezi

10. Některé básně Václava Hraběte zhudebnil:

- a) Vladimír Mišík
- b) Karel Kryl
- c) Karel Gott
- d) Zdeněk Rytíř

11. Které dílo nenapsal Arnošt Lustig?

- a) Modlitba za Kateřinu Horovitzovou
- b) Dita Saxová
- c) Smrt krásných srnců
- d) Nemilovaná

12. Skupina 42 byla česká umělecká skupina, která byla pojmenovaná podle:

- a) počtu členů
- b) roku založení
- c) podle délky existence skupiny
- d) Podle počtu knih, které se jim podařilo vydat.

13. Skupina 42 se zaměřovala především na:

- a) venkov
- b) přírodu
- c) budování komunismu
- d) město

14. Děj knihy *Spalovač mrtvol* se odehrává:

- a) v koncentračním táboře
- b) v pražském krematoriu
- c) v židovském gettu

15. Dany Smiřický je hlavní postavou několika děl spisovatele:

- a) Bohumila Hrabala
- b) Josefa Škvoreckého
- c) Milana Kundery

16. Postavy milenců Romea a Julie použil autor:

- a) Arnošt Lustig
- b) Jan Otčenášek
- c) Radek John

17. Novela Jana Otčenáška *Romeo, Julie a tma* se odehrává v době:

- a) pobělohorské
- b) heydrichiády
- c) sametové revoluce
- d) v únoru 1948

18. „*Bratříčku nevzlykej, to nejsou bubáci, vždyť už jsi velikej, to jsou jen vojáci.*“ Autorem těchto veršů je:

- a) Josef Kainar
- b) Karel Kryl
- c) Vladimír Mišík
- d) Oldřich Mikulášek

...Aniž se mu předtím v tomto směru kdokoli věnoval (neboť každý to považoval za předčasné), zvládl ve svých čtyřech letech celou abecedu. Definitivně to vyšlo najevo počátkem září roku devatenáct set šedesát šest, v průběhu jedné z prvních zkoušek připravované Kohoutovy hry August, August, August. Už předtím se Kvido doma sice dvakrát blýskl, když přečetl několik krátkých titulků z Plamene a Literárních novin, ale oba jeho výkony shodou okolností zapadly ve zmatcích kolem **rigorozní** zkoušky. Také onoho památného dopoledne se Kvidova matka spíše než několika větám své role věnovala v **zákulisí** tlustým **skriptům** hospodářského práva. Její syn zatím lezl po rudých plyšových sedadlech v setmělém **hledišti**, osahával zlacené zdobení **lóží**, a jelikož se stále zastavovaný děj **inscenace** vlekl už dobré dvě hodiny, upřímně se nudil. Posléze se nad ním ustrnula paní Bažantová, **garderobiérka**, a přinesla mu odkudsi z kanceláří vysoký štos starších divadelních programů. Kvido zdvořile šeptem poděkoval a přesunul se blíže k **jevišti**, aby na písmena lépe viděl. Právě když se usazoval, klín plný barevných programů, **režisér** Dudek se ohlédl a krátce se na něj usmál...

1. Vyber větu, kterou ukázka textu začíná.

- a) Kvidův otec se narodil s vysokou inteligencí do nízkých poměrů.
- b) Jedno nadání ale malý Kvido nesporně měl – a sice čtenářské.
- c) Co však Kvido naopak nesnášel, byl dědečkův zlozvyk dělit se s andulkami o jídlo.

2. Přiřaď k vyznačeným slovům správné významy.

prostor v divadle určený pro diváky: **HLEDIŠTĚ**

Člověk, který řídí nastudování divadelní hry či natočení filmu: **REŽISÉR**

kostymérka, šatnářka: **GARDEROBIÉRKA** místo v divadle (k sezení): **LÓŽE**

divadelní představení: **INSCENACE**

prostor určený pro herce k předvádění na scéně: **JEVIŠTĚ**

typ státní zkoušky při vysokoškolském studiu: **RIGOROZNÍ**

učební text na univerzitě: **SKRIPTA** prostor za jevištěm: **ZÁKULISÍ**

3. Co bylo na Kvidovi zajímavé a neobvyklé?

..... **Zvládl ve svých 4 letech celou abecedu.**

4. Zakroužkuj v textu slova, která přímo souvisí s divadlem.

5. Doplň tajenku, vyjde ti další známé dílo tohoto autora.

1. Garderobiérka se jmenovala paní...
2. Dvě hodiny se vlekl děj...
3. Autor hry August, August, August...
4. Do divadla vodila Kvida...
5. Kvido už znal celou...
6. Kvido přečetl titulek Literárních...
7. Pan Dudek byl...
8. Kvido lezl po plyšových...
9. Zdobení lóží bylo...
10. Matka se věnovala skriptům v...
11. Kvido dostal divadelní...

1.	B	A	Ž	A	N	T	O	V	Á
2.	I	N	S	C	E	N	A	C	E
3.	K	O	H	O	U	T			
4.	M	A	T	K	A				
5.	A	B	E	C	E	D	U		
6.	N	O	V	I	N				
7.	R	E	Ž	I	S	É	R		
8.	S	E	D	A	D	L	E	C	H
9.	Z	L	A	C	E	N	É		
10.	Z	Á	K	U	L	I	S	Í	
11.	P	R	O	G	R	A	M	Y	

tajenka: **BIOMANŽELKA**

KVĚTA LEGÁTOVÁ: ŽELARY

Cesta je nebezpečná, ale vozka, vzpřímen a široce rozkročen, pobízí koně k rychlejšímu kroku. Vítr mu rve vlasy, ohlušuje ho, mrazivě ho šlehá do nastavené hrudi, muž se však směje, opojen jízdou, směje se vyprahlými ústy a po tvářích mu tečou slzy. „Juliško!“ Trhl opratěmi. Děvče se zastavilo. Lehce ji vysadil i s nůsí. „Vyžínáš pod skalou?“ Zarděla se do temna. „Máme pronajatou seč.“ Vozka se zamračil. Mrzel se sám na sebe, pro pár slov, pronesených nazdařbůh. [...] Juliška natáhla bosé nohy a dotkal se napěchovaného pytle. Přitiskla palec, vyhloubila dolík. Zrní. Pečlivě pytel uhladila – a opět se do něho zavrtává odřenyými prsty vyzábělých nožek. [...] Kodrcají po travnatém svahu, prokvetlém pestřými barvami léta. Je vidět daleko do kraje. Kopce a lesy až k zamženému obzoru. Tu a tam chomáček chalup, [...]. Míjejí stavení nevlídné stařenky Lucky Vojničové. Domek je dřevěný, s vysokou kamennou podezdívkou – jako by vyrůstal ze země. Voní mátou, šalvějí a diviznou. [...] Juliška byla několikrát uvnitř. Zнала Lucčino obydlí. [...] Dostala se tam se Žeňou, dcerou revírního, další spolužačkou a kamarádkou [...]. Jako snívají lidé o kouzelném zámku, tak snívalo Gorčikovo děvče o domku kořenářky. [...] Vtom se vyřítíl proti vozu pes. [...] Dívka se naklání z vozu. „Potichu, Rafane, nedivoč!“ Ale vozka zuřivce ještě dráždí, šlehá ho do vyvrtlých boků. [...] Kdysi bývala kořenářka ohnivým děvčetem nevidané krásy. Zamilovala se do sličného synka, kterého přivenili do mlýna, [...].

1. Do jakého prostředí je děj zasazen?
Najdi a podtrhni v textu části vypovídající o prostředí.

2. Které postavy vystupují v ukázce? Vypiš je a (dle textu) ke každé z nich přidej vlastnosti či charakteristické rysy.

POSTAVA 1.	POSTAVA 2.	POSTAVA 3.
<i>Vozka</i>	<i>Juliška</i>	<i>Lucka Vojničová</i>
<i>starší, zkušený, pracovitý, umí se radovat, zlomyslný</i>	<i>zasněná, mladá, milá, pracovitá</i>	<i>stará, samotářka, moudrá, zkušená, kořenářka, přísná, rázná</i>

3. Povídkový soubor *Želary* byl vydán v roce 2001. *Želary* se zařadily do kontextu literatury po roce 1989. Které z následujících možností nejsou typické pro literaturu po roce 1989?

- a) traktát b) experimentování s jazykem c) poetismus d) postmoderna e) balada

Pes se štvě podél vozidla, jeho jediné oko krvavě plane. Avšak síly, jež vybičoval vztek ze starých kostí a šlach, jsou brzy vyčerpány. Vůz se vzdaluje a Rafan leží na zemi, trhaně dýchá, z otevřené tlamy mu stéká zpěněná slina. [...] Nerudná babice má práva bosorek, jimž zevšedněla všechna lidská hoře. Žádná chalupa v kraji před ní neskryla své tajemství. Zná všechny žaly, které tu tlukou o skály, které se zmítají jako vítr a zebou jako voda dravé řeky. [...] O poutích se Lucka poprvé setkala s milencovou ženou. Spatřila vybledlou chudinku, jež nesla na tvářích stopy hrubých pěstí. Tím, že tloukl jednu, mínil se muž zalichotit druhé. Lucka ustrnula nad pochybnými projevy mlynářovy přízně. Večer ho přivítala výčitkou. Pošetilý frajer se domníval, že žertuje, a odpověděl tak lehkovážně, že chytila dřevěný hrotek na mléko a rozrazila mu hlavu.

4. V ukázce jsou patrné tendence literárního směru konce 19. století, k jehož hlavním světovým představitelům se řadí např. E. Zola či Guy de Maupassant. O který směr se jedná?

naturalismus

5. Která obrazná pojmenování jsou v podtržené části textu?

personifikace

1. Před prázdninama se mi to taky stalo. 2. Měla jsem radost, protože jsem dostala na vysvědčení jedničky a šli jsme na darty, já jinak na darty nesmím, protože jsem tlustá, tak jsem měla radost a taky, že byly prázdniny, ale byla jsem smutná, protože nám řekli, že umřela naše pani družinářka Olga Jeřábková. 3. Ale ta se umřela sama. 4. To nám neřekli, to mi řekli doma, že se otrávila. (...) 5. Jenže Kačenka, tak já říkám totiž mojí mámě, jenže Kačenka taky nevěděla, proč si to ta pani družinářka udělala. 6. Tátovi potom v kuchyni říkala, že ji uštvaly ty svině. 7. To asi myslela Rusové nebo možná komunisti, protože Rusové a komunisti jsou svině, ale nesmí se to říkat. 8. Ale Kačenka s Andreou Kroupovou to stejně pořád říkaj, zpívají protirusáckou písničku Už troubějí, už troubějí, na horách je Lenin a Kačenka mi nechce dovolit chodit do jiskřiček, protože jiskřičky a pionýři jsou prej malý komunisti. 9. Tak já nevím, z naší třídy tam chodí celá třída a já bych tam taky chtěla chodit. 10. Já už chodím na němčinu, na kreslení a do baletu, protože jsem tlustá, tak musím cvičit. 11. Ale do jisker bych taky ještě chtěla.

1. Dokazuj vlastními slovy vybrané vlastnosti hlavní hrdinky.

sebekritická: (individuální formulace, např.: říká o sobě, že je tlustá..)
 citlivá: např.: byla smutná..
 upřímná: např.: sděluje bez obalu všechno..
 aktivní: např.: má mnoho kroužků...)

2. Připiš číslo úseku textu k jazykovým prostředkům užitým v ukázce.

Ke každému prostředku stačí jeden příklad.

nadbytečné opakování slov 1, 4, 6, 9

vsuvky

2, 5, 8

složitá souvětí

2, 8

vulgarismy

6, 7

nesmyslné obraty

3, 9

3. Pojmenuj a vypiš osobní problémy hrdinky.

..... individuální řešení (Upozorňuje na svou nadváhu, zřejmě by se ráda více zapojila do kolektivu – jiskřičky, zemřela pani družinářka – tento problém ale zřejmě nepocituje jako hlavní)

4. Vyber ANO / NE k tvrzením. Správným výběrem vyluštíš jméno hlavní hrdinky.

	ANO	NE
Hrdinčini rodiče jsou členy KSČ.	C	☒ H
Družinářka podle tvrzení Kačenky nezvládla politický tlak.	☒ E	A
Andrea Kroupová je matka hrdinky.	R	☒ L
Hlavní hrdinka nemá problémy s prospěchem.	☒ E	M
Děj se odehrává před rokem 1945.	E	☒ N
Dívka navštěvuje střední školu.	N	☒ A

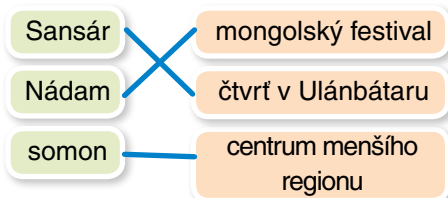
tajenka: Helena

PETRA HŮLOVÁ: PAMĚŤ MOJÍ BABIČCE

Za hodinu vykoukl za kopcem první komín ulánbátarský tepelný elektrárny. Chtěla jsem vidět letiště, ale to bylo dál, aby letadla nepadaly na domy, tak z toho nic nebylo. Ale viděla jsem největší obchodní dům v naší zemi. Přísně vysoké prosklené barák, naproti betonové cirkus, a po každé straně ulice plno malejch stánků s barevněma sušenkama, hnědejmá a zelenejmá lahvejmá s limonádou, taky malý pultíky s ovocem, váhou a telefonem a babky, co prodávaj po jednom pomačkaný cigára. Jak jsme vjížděli ulicím čím dál hloub do Města, všechno to houstlo a lidi se motali čím dál rychlejc a zmatenějc, až jsme za náměstím zabočili doleva nahoru a mně se ulevilo, protože lidi se někam vsákli a bylo jich tam asi tolik, jako když se k nám do somonního centra sjedou Mongolové na Nádám, a to jsem znala. Šarcecežin mikrorajón se jmenuje Sansár. Je to dobrá čtvrť. Bydlej v ní spořádaný rodiny, který jsou ve Městě dlouho, a mezi místníma je jen málo Číňanů a vůbec jinejch národů, což je dobře. Šarceceg zaplatila penězma, který jí máma vtiskla do ruky, když jsme se u nás chystaly. Já měla nepříjemnej pocit, že těma penězma si máma něco vykupuje. Ale to byla jen chvilka, protože pak ten Mongol, co nás vezl, odešel.

1.

**Spoj název s popisem.
Odhaduj význam z textu.**

2.

Vyber obrázek, který nejlépe odpovídá popisu.

A

(Ulánbátar)

B

(Peking)

C

(Lhasa)

HALINA PAWLOVSKÁ: DÍKY ZA KAŽDÉ NOVÉ RÁNO

Nerada jsem na ně chodila, musila jsem se totiž taky předvádět, ukazovat se, jak jsem hezká a do rodu po otci, a recitovala jsem tichým hlasem ukrajinské básně. [...]. Přestěhovali jsme se do většího bytu, 1+1. Tenkrát to asi začalo. Byla to doba, kdy se pomalu začínaly kupovat chalupy a auta a kdy maminka začala otci vyčítat, že jsme chudí. Mně se tenkrát koupil anglický šusták jako všem ostatním ve výběrové jazykové třídě, a když jsem si „U Itala“ vybrala boty za 450 korun, tak jsem je nakonec dostala. [...]. Přišla doba, kdy se začalo vstupovat do SSM. Tak nějak nenápadně. [...]. Chodila jsem s Pavlou na kreslení večerních aktů. Kreslila jsem příšerně. [...]. Jednou jsem šla s Honzou. Bylo to v úplných počátcích naší lásky. Ještě jsem s ním nic neměla, byla jsem jen k smrti zamilovaná a bylo mi nesmírně trapně říct, že si potřebuji odskočit. [...]. Někdy uprostřed léta jsme s Pavlou odpověděly na inzerát dvou chlapců v Mladém světě. Chtěly jsme trochu rozrušit bariéru našich nešťastných lásek.

1.

Novela *Díky za každé nové ráno* přináší subjektivní svědectví autorky o jaké době? ... *Období konce 60. let - 1968 a normalizace - do 90. let*

2.

Na základě ukázky rozhodni, co nejspíš literární kritika novele vytýkala.

a) otevřenost b) erotičnost c) titul knihy **d) myšlenkovou hloubku** e) popis dobové atmosféry

3.

Rozhodni, zda je tvrzení správné (ANO) či nikoliv (NE).

Díky za každé nové ráno bylo zfilmováno a získalo cenu Český lev.

ANO NE

Autorka popisuje své vztahy s muži.

ANO NE

Díky za každé nové ráno patří k autorčiným prvotinám.

ANO NE

Jméno Halina Pawlovská je autorčiným pseudonymem.

ANO NE

4.

Prostřednictvím novely se čtenáři přibližuje dobová problematika soužití Čechů s nečeskou národností *Ukrajinců*

Přehled autorů a děl

	SVĚTOVÁ LITERATURA		
	2. POLOVINY 20. STOLETÍ		
		J. Prévert: Slova, L. Ferlinghetti: Lunapark v hlavě	2
		V. Vysockij: Písně a básně	3
		A. Ginsberg: Kvílení	4
		L. Cohen: Květiny pro Hitlera, P. Neruda: Hrozny a vítr	5
		P. Boulle: Most přes řeku Kwai, J. Heller: Hlava XXII	6
		J. Clavell: Král Krysa	7
		A. Moravia: Horalka	8
		W. Styron: Sophiina volba	9
		G. Orwell: Farma zvířat	10
		J. Kerouac: Na cestě	11
		A. Camus: Cizinec	12
		A. Solženicyn: Souostroví Gulag	13
		M. Waltari: Egyptan Sinuhet, U. Eco: Jméno růže	14
		R. Bradbury: 451 stupňů Fahrenheita	16
		J. R. R. Tolkien: Pán prstenů	17
		Christiane F.: My děti ze stanice ZOO	18
		P. Coelho: Alchymista	19
		J. Irving: Modlitba za Owena Meanyho	20
		E. Ionesco: Plešatá zpěvačka	21
		S. Becket: Čekání na Godota	22
		J. Osborne: Ohlédní se v hněvu	23
		F. Dürrenmatt: Fyzikové	24
		světová literatura 2. poloviny 20. století	25
		J. Kolář: Prométheova játra, J. Kainar: Veliká láska	26
		J. Seifert: Přilba hlíny, J. Čapek: Básně z koncentračního tábora	27
		J. Fučík: Reportáž psaná na oprátce	28
		J. Drda: Némá barikáda	29
		J. Voskovec a J. Werich: Divotvorný hrnec	30
		M. Sedloň: Písně o traktoristce	32
		J. Alda: Radostně vpřed	32
		33
		I. Skála: Dopis básníkům	37
		I. Blatný: Stará bydliště, J. Zahradníček: Dům strach	38
		V. Řezáč: Nástup	39
		E. Hostovský: Nezvěstný	40
		česká literatura 1945 - polovina 50. let	41
		J. Skácel: Smuténka, O. Mikulášek: Šokovaná růže	42
		V. Hrabě: Blues v modré a bílé	43
		J. Kainar: Lazar a píseň	44
		A. Lustig: Modlitba za Kateřinu Horovitzovou	45
		L. Fuks: Spalovač mrtvol	46
		J. Škvorecký: Zbabělci	47
		L. Aškenazy: Vajíčko	48
		E. Valenta: Jdi za zeleným světlem	49
		J. Otčenášek: Romeo, Julie a tma	50
		B. Hrabal: Ostře sledované vlaky	51
		L. Smoljak a Z. Svěrák: Vyšetřování ztráty třídní knihy	52
		J. Suchý a J. Šlitr: Jonáš a tingl-tangl	53
		K. Kryl: Kniška Karla Kryla	54
		J. Seifert: Morový sloup, M. Hupčich: Zvěrokruh	55
		B. Hrabal: Obsluhoval jsem anglického krále	56
		O. Pavel: Smrt krásných srnců	57
		V. Páral: Katapult	58
		M. Kundera: Žert	59
		J. Škvorecký: Tankový prapor	60
		V. Havel: Audience	61
		R. John: Memento	62
		česká literatura druhé poloviny 50. let do 80. let	63
		M. Viewegh: Báječná léta pod psa	64
		K. Legátová: Želary	65
		I. Dousková: Hrdý Budžes	66
		P. Hůlová: Paměť mojí babičce, H. Pawlovská: Díky za každé nové ráno	67
	OPAKOVÁNÍ I.		
	ČESKÁ LITERATURA		
	1945 - 1948		
	ČESKÁ LITERATURA		
	1948 - POLOVINA 50. LET		
	PŘÍLOHA		
	OPAKOVÁNÍ II.		
	ČESKÁ LITERATURA		
	2. POLOVINY 50. A 60. LET		
	ČESKÁ LITERATURA		
	70. A 80. LET		
	OPAKOVÁNÍ III.		
	ČESKÁ LITERATURA		
	PO 1989		